

MATIĆA

Rijeka Drava Prirodna dragocjenost sjeverne Hrvatske

Večernjakova domovnica
uz partnerstvo HMI-a

Predstavljen Hrvatski
iseljenički zbornik 2012.

Melbourne: Treći Festival
hrvatske kulture

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXII
Broj / No. 4/2012

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Katarina Fuček

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

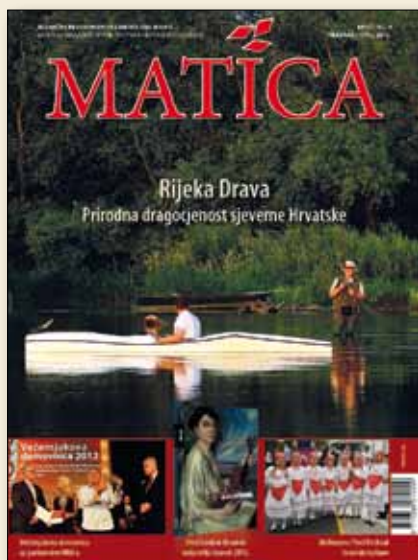
Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Stega tisak, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Rijeka Drava
(snimio: Filip Lučin)

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

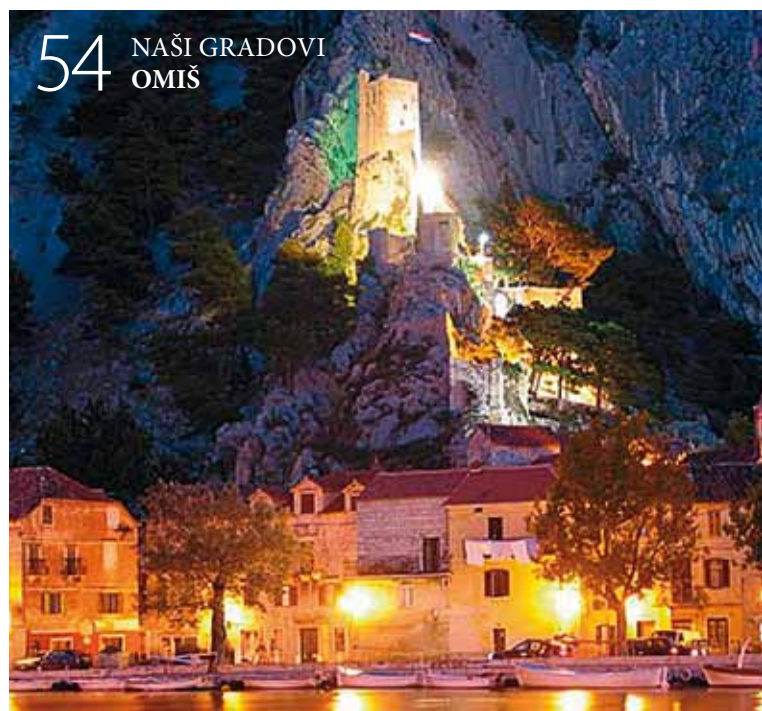
Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:
■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 4 Ministrica Pusić u SAD-u
- 6 Kanonski postupak za kardinala Kuharića
- 7 Gospodarski uspješne općine
- 12 Predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik
- 14 Nagrađena hrvatska znanstvenica iz SAD-a
- 15 Stuttgart: Dani hrvatskog jezika
- 16 Film-mjuzikl fra Šimuna Šite Ćorića
- 19 Domovnica – nagrada za hrvatske iseljenike
- 23 Hrvati u australskome Port Lincolnu
- 26 Predstavljen Hrvatski internetski tečaj
- 28 Božo Potočnik – promicatelj hrvatske tradicijske glazbe
- 30 Dubrovnik: Izložba Miše Baričevića
- 31 Franica Srhoj Kumlanc iseljenica iz Italije
- 34 Rijeka Drava
- 36 Knjiga o katoličkim župama u BiH
- 39 Melbourne: Festival hrvatske kulture
- 42 HMI: Izložba Stjepana Đukića – Pište
- 44 Povelja za HKPD 'Matija Gubec' iz Tavankuta
- 47 Matičin vremeplov

54 NAŠI GRADOVI OMIŠ

- 50 Iz povijesti Hrvata u Chicagu
- 52 Žudije: Čuvari Isusovog groba iz Vodica
- 56 Hrvati na inozemnim poštanskim markama
- 61 Knjiga o iseljeništvu Buzeštine

KOLUMNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

48
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

54
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec)

62
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

58
Legende o
rodijaku
Čipi
(Petar Miloš)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiz.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HRO6 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Račkog 6
ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Američko-hrvatski odnosi bolji su nego ikad

Naglašeno je da se intenzivno radi na ukidanju viza za hrvatske građane koji putuju u SAD, što bi bio još jedan znak da Amerika ubraja Hrvatsku među one države koje zadovoljavaju demokratske standarde najjače svjetske sile

Vesna Pusić sa supredsjedateljima Hrvatskog kongresnog kluba

Američki veleposlanik u Zagrebu James B. Foley sastao se sa Izvršnim odborom HBZ na čelu s predsjednikom Bernardom M. Luketichem

Tekst: Uredništvo (izvori Hina, Vjesnik, F. Bertović)

Snimke: Franjo Bertović i Hina

Ministrica vanjskih i europskih poslova Vesna Pusić boravila je 20. i 21. ožujka u službenom posjetu Washingtonu, gdje se susrela s američkom državnom tajnicom Hillary Clinton.

Službeni program posjeta ministrica Pusić započela je razgovorima u Kongresu gdje se susrela s članovima Hrvatskoga kongresnog kluba - kongresnicima Dennisom Kucenicem, Eltonom Galleglyjem i Janice Hahn koji su joj uručili riječi dobrodošlice i pozdrava. Na sastanku na Kaptolu nazočni su bili i članovi Izvršnog odbora Hrvatske bratske zajednice u Americi na čelu s predsjednikom Bernardom M. Luketichem, odbornici Nacionalne federacije američkih Hrvata s predsjednikom Billom Vergotom, američki veleposlanik u Zagrebu James B. Foley te službenici hrvatskog veleposlanstva

Susret ministrica Pusić s državnom tajnicom Hillary Clinton

iz Washingtona predvođeni vršiteljem dužnosti veleposlanika Vicom Skračićem. S ministricom Pusić i njezinom pratnjom doputovao je i novoimenovani veleposlanik Republike Hrvatske za Sjedinjene Američke Države Joško Paro.

SUSRET S KONGRESNICIMA HRVATSKOG PODRIJETLA

Na sastanku se osim pozdravnih govora raspravljalo i o ukidanju viza za građane ovih prijateljskih država. S obzirom na to da je status viza upravo pod nadležnošću Kongresa, bilo je to pravo mjesto da se o ovoj temi porazgovara. Dennis Kucenic i Elton Gallegly posebno su se zauzeli da se u raspravi o zakonu koji je upravo na dnevnom redu, i o kojem se raspravlja u Kongresu, dopusti iznimka od tih pravila koja nisu najpovoljnija u slučaju Republike Hrvatske. U razgovoru su sudjelovali i predsjednik HBZ Luketich te predsjednik NFAC Bill Vergot koji su dali punu potporu ukidanju viza objasnivši mnogobrojne

razloge za olakšanje robne i turističke razmjene između Sjedinjenih Američkih Država i Republike Hrvatske.

U svom govoru ministrica Pusić je uz riječi zahvale na dobrodošlici izvijestila nazočne o trenutnoj političkoj situaciji Hrvatske te njezinu prijmu u europsku zajednicu. Dala je i sažet pregled događaja pri stvaranju i razvoju demokratskog poretka tijekom dvadesetogodišnjeg razdoblja te rada državnih institucija mlade, demokratske i samostalne države.

Na sastanku su se okupili i drugi uglednici tzv. hrvatskog lobija koji su se zadržali u prijateljskom druženju i razgovoru s državnim predstavnicima.

DVIJE PRIJATELJSKE DRŽAVE

Sutradan, 21. ožujka, došlo je do susreta američke državne tajnice Hillary Clinton i nove šefice hrvatske diplomacije Pusić. Opće je poznato: američko-hrvatski odnosi bolji su nego ikad, Washington sa zadovoljstvom prati napredak Hrvatske i približavanje EU te smatra da je Hrvatska danas lider na jugoistoku Europe. Susret je bio srdačan, s naznačenom notom da je riječ o prijateljskom razgovoru predstavnika dviju država, u kojem najjača svjetska sila daje i komplimente maloj europskoj državi. Rečeno je da se intenzivno radi na ukidanju viza za hrvatske građane koji putuju u SAD.

Hrvatska je i prigodom susreta Clinton-Pusić dobila komplimente za sudjelovanje u NATO-vim mirovnim misijama, prije svega u Afganistanu. To je nešto što se uvijek ponavlja pri susretu američkih i hrvatskih dužnosnika u posljednje vrijeme. Naime, Amerika posebno cijeni hrvatski angažman, ali i vrline hrvatskih vojnika koji sudjeluju u misijama. Tako se Hrvatska potvrdila kao kooperativna, ali i kompetentna NATO-va nova članica, što je Americi važno i vrijedno. O tome će više biti govora i na skorom susretu na vrhu vojnog saveza u Chicagu. ■

ENG Foreign and European Affairs Minister Vesna Pusić paid an official visit to Washington on March 20 and 21 to meet with US Secretary of State Hillary Clinton and representatives of the Croatian community in the USA.

DOMOVINSKA VIJEST

UMRO GENERAL PUKOVNIK IMRA AGOTIĆ

ZAGREB - Prvi zapovjednik Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva general bojnik Imra Agotić umro je 18. ožujka u 70. godini u Zagrebu. Široj javnosti postao je poznat kao glavni pregovarač s JNA 1991., zbog čega je i svjedočio na suđenju Slobodanu Miloševiću.

Imra Agotić rođen je u Gorjanima kraj Đakova 12. siječnja 1943., završio je Vojnu akademiju i Školu narodne obrane, te magistrirao na FPZ-u u Zagrebu. Kao pukovnik JNA prelazi u Hrvatsku vojsku, u čijem je Glavnom stožeru od osnutka. Bio je sudionik pregovora o odlasku JNA iz Republike Hrvatske, te član Državne komisije za odnose s UNPROFOR-om. Radio je na osnutku te bio zapovjednik Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane. U kasnijim godinama obavljao je dužnost savjetnika predsjednika Stjepana Mesića za vojna pitanja, te za nacionalnu sigurnost. Odlikovan je Redom Nikole Šubića Zrinskog, Redom bana Jelačića, Spomenicom Domovinskog rata i Spomenicom domovinske zahvalnosti. Dobio je medalje Bljesak, Ljeto '95. i Oluja.

General Agotić pokopan je 22. ožujka u nazočnosti članova obitelji, prijatelja i suradnika, predstavnika državnog i vojnog vrha, političkog i društvenog života te pripadnika Oružanih snaga na groblju Mirogoju u Aleji branitelja.

U oproštajnoj riječi načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga general pukovnik Drago Lovrić istaknuo je da je general Agotić bio utemeljitelj Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva i velikan Domovinskog rata koji je dao golem doprinos u stvaranju Hrvatske vojske i svojom smirenošću, staloženošću, stručnošću i hrabrošću ulijevao povjerenje i sigurnost. Svojom hrabrošću i ljubavi prema domovini davao je snagu i drugima da ustraju i u najtežim trenucima obrane hrvatske države. "U vojno-redarstvenoj akciji Oluja pod Agotićevim zapovjedništvom HRZ je ispunio sve postavljene zadaće", naglasio je Lovrić. "Tvoj odlazak iznimno nam je teško pao i neka ti je laka hrvatska zemlja koju si tako volio i nesebično branio", poručio je. (Hina)

Čuvar hrvatske nade i uporište nacionalnoga jedinstva

“Odlučio sam poduzeti što traži Crkva kako bi se ispitala mogućnost za pokretanje kanonskoga postupka o životu i kršćanskim krepostima blagopokojnoga kardinala Franje Kuharića”, rekao je kardinal Bozanić u povodu desete obljetnice smrti kardinala Kuharića

Tekst: **Uredništvo (izvor GK i Hina)**

Snimka: **Hina**

“**B**udući da se ispunila kanonska dob i da danas slavimo 10. obljetnicu smrti blagopokojnoga kardinala Franje Kuharića, ujedno primjećujući kako traje i raste vjernička i molitvena povezanost s blagopokojnim kardinalom, kao i na temelju osobnog poznavanja, posebno iz razdoblja života u njegovoj blizini i u zajedništvu s njime, od 1997. do njegove smrti, u ranim jutarnjim satima 11. ožujka 2002. godine odlučio sam poduzeti što traži Crkva kako bi se ispitala mogućnost za pokretanje kanonskoga postupka o životu i kršćanskim krepostima blagopokojnoga kardinala Franje Kuharića. Stoga ću idućih dana imenovati postulatura u kauzi”, rekao je u homiliji zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić predvođeni misu za blagopokojnog kardinala Franju Kuharića u subotu 10. ožujka u zagrebačkoj katedrali, a okupljeni vjernici koji su ispunili katedralu pozdravili su to spontanim gromkim pljeskom. “Vas i sve do kojih dopire moja poruka”, nastavio je kardinal Bozanić, “pozivam da od danas na Ured postulaturre Zagrebačke nadbiskupije dostavljate svoja svjedočanstva o kardinalu Franji Kuhariću. To će pomoći sustavnom očuvanju spomena toga velikog sina Crkve i hrvatskoga naroda, ali će prikupljeni materijali biti ujedno temelj za onaj postupak kojim Crkva vrednuje život nekoga vjernika u svjetlu evanđelja i prosuđuje njegovu vrijednost u smislu primjera za nasljedovanje istih kreposti. To nastojanje preporučujem u vaše molitve i usrdno stavljam pod zagovor Presvete Bogorodice Marije, Majke Cr-

Kardinal Franjo Kuharić rođen je u Gornjem Pribiću 15. travnja 1919., a umro u Zagrebu 11. ožujka 2002. Bio je počasni akademik HAZU-a. Godine 1964. posvećen je za biskupa u zagrebačkoj katedrali. Kad je nadbiskup Franjo Šeper imenovan za pročelnika Svete kongregacije za nauk vjere 1969., Kuharić je imenovan apostolskim administratorom Zagrebačke nadbiskupije, a 1970. zagrebačkim nadbiskupom. Papa Ivan Pavao II. proglasio ga je kardinalom 1983. godine.

Kardinal Franjo Kuharić

kve i bl. Alojzija Stepinca.”

U svetištu zagrebačke katedrale bilo je uz 10. obljetnicu smrti istaknuto porpsje blagopokojnoga kardinala Kuharića, koje je izradio akademski kipar Stanko Jančić, a na misi, na kojoj su suslavili apostolski nuncij Mario Roberto Cassari, vojni ordinarij Juraj Jezerinac te zagrebački pomoćni biskupi Valentin Požaić, Ivan Šaško i Mijo Gorski i sedamdesetak biskupijskih i redovničkih svećenika, kardinal Bozanić također je u homiliji rekao: “Deset godina od smrti blagopokojnoga kardinala Franje Kuharića, nosimo ga u svome vjerničkom iskustvu i spomenu tako da - s jedne strane - osjećamo nedostatak vrijednoga pastira i službenika Crkve, i to nam se nedostajanje čini du-

gim, a - s druge strane - blizina u vjeri i živo sjećanje povezuju nas s njegovom milosnom nazočnošću među nama te nam se čini da je tih deset godina prošlo brzo. Štoviše, čvrsto vjerujemo da on u zajedništvu nebeske Crkve prati hod Crkve Zagrebačke nadbiskupije. Stoga je razumljivo da nam se, o spomenu na njegov prijelaz k nebeskom Ocu, prva misao veže uza zahvalnost na čovjeka kojega je papa Benedikt XVI. u ovoj prvostolnici 5. lipnja 2011. godine nazvao ‘ljubljenim kardinalom’ istaknuvši i njegovo ime među primjerima nositelja snažnoga svjedočanstva u našoj Crkvi. To je svjedočanstvo bilo obilježeno dubokom vjerom, pouzdanjem i nadasve otajstvom Božje ljubavi...” ■

ENG On the tenth anniversary of the passing of Cardinal Franjo Kuharić, his successor Cardinal Josip Bozanić announced the possible launch of the process of his beatification.

Gospodarsko čudo pet lokalnih zajednica

Na primjeru Jastrebarskog, Dugopolja, Viškova, Novigrada i Stankovaca pokazat ćemo da se uspjeh i blagostanje mogu postići uz potporu države, proaktivnog načelnika i usmjerenost na jasno određene ciljeve

Tekst: **Vjesnik** Snimke: **Arhiva Matice**

Hrvatsku čeka teritorijalna reforma, konsenzus je javnosti, struke i politike. Općine, gradovi i županije posljednjih nekoliko godina česta su meta napada zbog financijske neodrživosti i nametanja posebnih oblika nameta poslodavcima, koji često služe samo za pokrivanje hladnog pogona. Brojka od 429 općina, 126 gradova te 21 županije nerealna je i treba je smanjiti, tvrdi većina aktera u društvu, a pozivaju se na prevelike neporezne namete koje lokalne vlasti uvode da bi preživjele. I zaista, u registru parafiskalnih nameta postoji 245 različitih vrsta neporeznih prihoda, od kojih lokalne jedinice ubere oko 40 posto.

Naime, parafiskalnim nametima tijekom godine prikupi se oko 5,5 milijardi kuna od kojih je oko 2,5 rezervirano za općine i gradove, koji zarađuju od izdavanja uporabnih, lokacijskih i građevinskih dozvola, komunalnih naknada i komunalnog doprinosa te udjela u porezu na dohodak i porezu na imovinu, koji dijele s državom. Čak 260 jedinica dosad je posegnulo za uvođenjem parafiskalnih nameta, a većina ih je građanima razrezala i prirez, ali to nije pomoglo da se proračuni mnogih jedinica oslobode potrebe za državnom pomoći, za što se na godinu izdvaja nekoliko milijardi kuna.

JASNO ODREĐENI CILJEVI

Prosječni proračun hrvatske općine i grada iznosi oko 37,6 milijuna kuna, ali sta-

ti - stika je neprecizna kada se zna da samo Grad Zagreb ima proračun od gotovo sedam milijardi kuna. Realniji je podatak da po glavi stanovnika općine i gradovi imaju manje od 5.000 kuna na godinu za potrošnju, što često nije dovoljno da pokriju osnovne troškove, a kamoli ostvare svoje zadaće. Zapravo je u Hrvatskoj prema analizi struke tek Grad Zagreb, 20 županija i 33 grada sposobno samostalno funkcionirati, a na posebnom statusu financiranja odnosno na pomoći države opstaje 275 općina i gradova.

Generalni je dojam da država troši nužno potreban novac umjesto za razvoj za umjetno održavanje na životu lokalne vlasti kako bi mogla uhljebiti stranačke

aktiviste na nižim razinama, ali iz primjera nekoliko općina pokazat ćemo da se uspjeh i blagostanje mogu postići uz potporu države, proaktivnog načelnika ili gradonačelnika i usmjerenost na jasno određene ciljeve. Jastrebarsko, Dugopolje, Viškovo, Novigrad i Stankovci općine su i gradovi različite veličine, nalaze se u različitim krajevima Hrvatske, a na vlasti su im gradonačelnici iz raznih stranaka.

Naizgled nema poveznice među lokalnim jedinicama koje se prostiru od krajnjeg zapada Hrvatske

do Splita, a koje vode ljudi s idejom iz HDZ-a ili iz SDP-a, ali spaja ih činjenica da su svi iskoristili državni program poduzetničkih i slobodnih zona kako bi počeli s napretkom. Program razvoja poduzetničkih zona počeo je prije desetak godina, a ukupno ih u zemlji imamo 350. Država je planirala otvoriti barem 20 zona po županiji, ali iako su u projekt uloženi milijuni četvornih metara državne zemlje i 600 milijuna kuna pot-

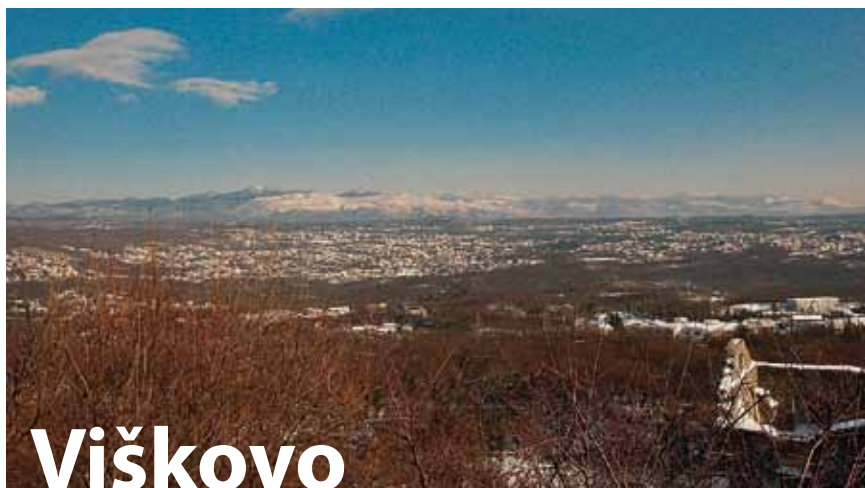
Dugopolje

Dugopolje u splitskom zaleđu je apsolutno gospodarsko čudo na lokalnoj razini, a primjer je uspješne općine u koju bi se mogla ugledati cijela Hrvatska. Uspjeh nekad poprilično siromašnog sela temelji se na viziji lokalnih čelnika, autocesti i brzjoj administraciji. U istraživanju indeksa razvijenosti lokalnih jedinica koji je 2010. proveo Institut za međunarodne odnose Dugopolje je zauzelo prvo mjesto jer mala općina osigurava 260 posto bolji život od prosjeka Hrvatske. Otvoreno je oko 3.000 radnih mjesta, a uloženo gotovo pet milijardi kuna u zonu pa općina gotovo i nema nezaposlenih. Novim projektima koji se već planiraju povećat će se broj radnih mjesta za 50 posto, na čak 4.500, čime će se premašiti broj mještana Dugopolja.

pore, mnoge su zone i dalje poluprazne. Uspjeh zona je i povećanje zaposlenosti jer je posao pronašlo gotovo 45.000 radnika u tvrtkama koje su počele poslovati.

PODUZETNIČKE ZONE

Država je otvorila priliku, ali je mnoge općine nisu znale iskoristiti jer su za početak imale velikih problema u financiranju opremljenosti poduzetničkih zona infrastrukturom, a problem jednog dijela zona bio je u neatraktivnoj cijeni zemljišta. Iako je država darovala općinama zemlju ili ju je prodala za kunu po četvornome metru, neki su gradovi i općine za investitore postavili previsoke cijene. Uspješni poput Dugopolja i Stankovaca počeli su s vrlo atraktivnim cijenama, od 45 kuna odnosno eura po četvornome metru. Na početku su stoga ubrali tek sitan novac, ali danas je Dugopolje, bez obzira na to što ne daje nikakve olakšice za ulagače te naplaćuje prirez od osam

Viškovo

Viškovo, općina pokraj Rijeke, jedna od lokalnih jedinica u Hrvatskoj s visokim standardom svojih stanovnika, a u istraživanju transparentnosti rada osvojila je visoko osmo mjesto. Gospodarski razvoj općine i kvalitetan život stanovnika temelji se na razvoju gospodarske zone, koja osigurava proračunske prihode. Na području Viškova dvije su poslovne zone na površini od 31 hektara, na kojima posluje oko 60 tvrtki, među kojima su najveće Plodine, Perutnina Ptuj i Zvečevo. Osim što rade transparentno, lokalne vlasti trude se poticati malo poduzetništvo i obrtništvo. Viškovo se, za razliku od Dugopolja, specijaliziralo za male poduzetnike, a uz pomoć Programa poticanja razvoja gospodarstva niz godina su subvencionirali kamate obrtničkim kreditima. Napori su urodili plodom jer u Viškovo radi 436 tvrtki i 321 obrt. Poslovnu zonu će proširiti na još sedam hektara u novoj radnoj zoni Mariščina, a ulažu znatna sredstva i u infrastrukturu.

Jastrebarsko

Jastrebarsko – grad budućnosti, geslo je kojim se vodi gradska uprava predvođena gradonačelnikom Mihaelom Zmajlovićem, koji je početkom ožujka primio najbolju potvrdu svojih nastojanja u razvoju gradića. Naime, ugledni gospodarski list *Financial Times* proglasio ga je sedmim najpoželjnijim mjestom za ulaganje u južnoj Europi. Za uspjeh na međunarodnoj razini zaslužna je atraktivna

posto, zona u kojoj četvorni metar zemljišta stoji 150 eura i dobro se prodaje. I komunalni doprinos trebalo je prilagoditi i umjereno ga povećavati pa su tako Stankovci, svjesni da nemaju značajne komparativne prednosti u odnosu na velike zone poput šibenskog Podija, zadržali doprinos na 15 kuna, dok pojedine zone naplaćuju i 180 do 200 kuna doprinosa po prostornome metru. Kako od neperspektivne općine napraviti gospodarsko čudo, pokazat ćemo vam na nekoliko primjera. Zajedničko je svima da sve strukture, od vlasti do stanovništva, rade zajedno, da cijene svaku kunu uloženu u njihov kraj i na posljétku da iz godine u godinu kreiraju nove ciljeve koji ih neprestano tjeraju naprijed. ■

ENG The local community authorities of Jastrebarsko, Dugopolje, Viškovo, Novigrad and Stankovci are examples of good economic policy, which has made these towns oases of investment in Croatia.

poslovna zona Jalševac, koja se prostire na 334 hektara, a nalazi se uz autocestu. Ipak, zona ne bi bila dovoljna za visoko mjesto na ljestvici jer su se u natječaju ocjenjivali ekonomski potencijal, omjer ulaganja i troškova, ljudski potencijali, infrastruktura, kvaliteta života, prijateljsko poslovno okruženje te promotivna strategija za privlačenje izravnih stranih investicija.

Stankovci

Za uspjeh na početku možda i jesu dovoljni autocesta i dobar projekt, ali za natjecanje s konkurencijom nužna je inventivnost koju očito imaju u Stankovcima. To skromno selo u Ravnim kotarima u zadarskom zaleđu promijenilo je sudbinu uz pomoć Srđana Šegvića, koji je nakon uspjeha Dugopolja izradio projekt za Stankovce. Ipak, od napola pune poduzetničke zone Stankovci su se izdvojili modernom idejom: prva su poduzetnička zona u kojoj će se graditi solarna elektrana! U poduzetničkoj zoni Novi Stankovci tako se prodaje 64 hektara, a projekt koji je u posljednjoj fazi pripreme zapravo će se pokazati kao posao stoljeća za lokalno stanovništvo i općinu.

Novigrad

Novigrad u Istri jedan je od najbogatijih gradova u Hrvatskoj, a tradicija u turizmu osigurala je njegovim stanovnicima visoki standard na kojemu im velik dio ostatka zemlje može samo pozavidjeti. Zanimljivost gospodarstva toga istarskoga grada je u tome što se kombinira turizam s jedne strane te razvoj poduzetničke zone s druge. Taj gradić ima oko 4.300 stanovnika, a nezaposlenost je na prirodnoj razini, odnosno samo oko šest posto. U turističkoj sezoni radna snaga mora se uvoziti iz drugih lokalnih jedinica, a tajna uspjeha toga gradića je koordinacija rada gradskih vlasti s najvećim tvrtkama u Novigradu. Gospodarski procvat grad je osigurao gradnjom poduzetničke zone u kojoj posluje jedna od najpoznatijih hrvatskih tvrtki – Solaris. Osim Solarisa, proizvođača fotonaponskih ćelija, koji redovito osvaja nagrade za najvećeg izvoznika u Italiju, u poslovnoj zoni Sv. Vidal posluje još desetak tvrtki među kojima je i Faisa, koja izrađuje futrole za naočale, te Grupa Luxottica, generalni distributer za jugoistočnu Europu poznatih svjetskih brendova naočala.

SABOR JEDNOGLASNO RATIFICIRAO UGOVOR O PRISTUPANJU RH EU

ZAGREB - Hrvatski sabor jednoglasno je 9. ožujka ratificirao Ugovor o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji po kojem će Hrvatska, nakon što proces ratifikacije prođe i u svim drugim članicama Unije, postati članicom 1. srpnja 2013. Sabor je glasovao sa 136 glasova za

pristupni ugovor, bez glasova protiv i bez suzdržanih. Hrvatska vlada uputila je prijedlog zakona o potvrđivanju pristupnog ugovora u Sabor 5. ožujka, istog dana kada je Ustavni sud donio odluku kojom je utvrdio da je državni referendum o ulasku Hrvatske u EU 22.

siječnja ove godine održan u skladu s Ustavom i zakonom.

Ugovor o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji do sada je ratificiralo pet zemalja (Slovačka, Mađarska, Bugarska, Italija i Malta), od ukupno 27 članica Unije. Hrvatska je potpisala ugovor 9. prosinca prošle godine, kada su u Bruxellesu svoj potpis na taj dokument stavili predsjednik Ivo Josipović i bivša predsjednica Vlade RH Jadranka Kossor te predstavnici svih zemalja članica Europske unije. Ugovor o pristupanju sastavljen je na 23 službena jezika Europske unije i na hrvatskom, koji od 1. srpnja 2013. postaje 24. službeni jezik Unije.

Ugovor je rezultat pregovora koji su trajali pet godina i osam mjeseci - od otvaranja 3. listopada 2005. do zatvaranja zadnjih poglavlja 30. lipnja 2011. Pregovori su se vodili u 33 poglavlja, tematske cjeline u kojima se kandidatska zemlja mora uskladiti s pravnom stečevinom Europske unije. Postoje još dva poglavlja - Institucije (34) i Ostala pitanja (35) - o kojima se ne pregovara. (Hina)

KACIN: DRAŽINA REHABILITACIJA UDALJAVA SRBIJU OD EU-a

BRUXELLES - Sudski postupak o zahtjevu za rehabilitaciju četničkog vođe iz Drugoga svjetskog rata Draže Mihailovića nastavljen je u beogradskome višem sudu. Moguća rehabilitacija četničkog vođe predstavljala bi za Srbiju korak u suprotnom smjeru od Europske unije, izjavio je izjavitelj Europskog parlamenta za Srbiju Jelko Kacin u razgovoru za beogradski list "Danas". "Smatram kako je važno da u EU pažljivo pratimo taj proces. Kao izjavitelja EP-a, prije svega me zabrinjava evidentan pokušaj promjene sustava vrijednosti. Poslijeratna Europa izgrađena je na antifašističkim vrijednostima, a rehabilitacija Draže Mihailovića predstavlja korak u suprotnom smjeru", rekao je Kacin. "Riječ je o vođi kolaboracionističkog pokreta i njegova rehabilitacija samo može nanijeti štetu ugledu Srbije", rekao je Kacin. Naglasio je kako bi takav potez mogao stvoriti posebno negativne odnose sa susjednim državama koje su bile "žrtve četničke ideologije". Upitan bi li Zagreb zbog rehabilitacije Draže Mihailovića mogao raditi probleme Beogradu u daljnjim europskim integracijama, Kacin je rekao da će se to pokazati u budućem

razdoblju i dodao kako bi od rehabilitacije trebalo odustati "zbog građana Srbije i afirmacije europskih vrijednosti, a ne zbog moguće reakcije Hrvatske ili bilo koje druge države". Kacin je ocijenio i da se novi srbijanski Zakon o rehabilitaciji zlorabi jer je, kako je rekao, njegova bit da se kolektivna odgovornost skine s pojedinih nacionalnih grupa, kao i sa žrtava uspostavljanja komunističke vlasti. "Draža Mihailović, kao simbol šovinizma i ratnih zločina počinjenih u ime stvaranja velike Srbije, u takvim naporima nema što raditi", naglasio je Kacin.

"Što se tiče moguće rehabilitacije četničkog vojvode Draže Mihailovića i ako to zaokupi srpsku javnost, čak i u ovo

predizborno vrijeme, najviše će nastradati Srbija. To je povratak na teme i način mišljenja i pokušaj redefiniranja vlastitog identiteta od čega nitko u regiji nije bio imun, ali svatko tko je to pokušavao ili radio, najviše je od toga stradao. Srbiji želim da izbjegne taj problem", rekla je hrvatska ministrica vanjskih i europskih poslova Vesna Pusić zamoljena da komentira kako bi eventualna rehabilitacija mogla utjecati na odnose između Hrvatske i Srbije. (Hina)

NEZAPOSLENOST MLADIH

Piše: **Vesna Kukavica**

Nezaposlenost mladih goruči je hrvatski problem koji novim investicijskim ciklusima nastoji riješiti Vlada RH u ozračju sve agresivnijih domaćih i inozemnih agencija koje potiču odlazak mladih na strana tržišta rada poput kanadske organizacije SWAP iz Toronta

Hrvatska stopa nezaposlenosti mladih procjenjuje se na 40 posto te je prema podacima Eurostata druga najveća stopa nezaposlenosti mladeži u Europi. Više nezaposlenih mladih ljudi od Hrvatske ima jedino Španjolska, dok treće mjesto zauzima Grčka. I druge europske države od početka globalne krize imale su još veći rast nezaposlenosti mladih, poput Latvije ili Irske. Mnoštvo od 60.300 mladih i obrazovanih hrvatskih građana neuspješno traži posao u struci kod domaćih poslodavaca i to u ozračju sve primamljivijih ponuda i naših i stranih agencija, koje nude privremeno zaposlenje u Australiji te na raznim europskim i sjevernoameričkim tržištima rada. Tako pune dvije godine programima *Work Canada* i *Au pair* organizirano odlaze ljudi u najboljim godinama života u Kanadu. Iako programi otvaraju priliku svima između 18 i 35 godina, bez obzira na obrazovanje, većina Hrvata koji se javljaju za posao u Kanadi su fakultetski obrazovani. Interes je toliki da je već u prvome tromjesečju ove godine iskorištena planirana kvota od 300 viza za cijelu 2012. godinu! Odlazak organizira naša tvrtka *BHV Education* uz posredovanje kanadske agencije SWAP iz Toronta i pokroviteljstvo zagrebačkoga Veleposlanstva Kanade. Do posla u Kanadi najlakše dolaze računalni stručnjaci i oni s diplomom naftnog rudarstva, koji poslodavce nađu na Internetu i prije nego što krenu na put preko oceana. Ipak, većina se ne nada poslu u struci u Kanadi, već prihvaća bilo koji posao, od konobarenja do dadiljanja nemogućih i male djece, rekla nam je Ivana Tihi iz tvrtke *BHV Education*, te dodala kako su iskustva kanadskih poslodava-

ca s mladim Hrvatima izvrsna.

Poželjna mobilnost radne snage, koja donosi razvojna iskustva i nove vještine, bolje znanje stranih jezika i nove tehnološke spoznaje brzo se pretvori u dvostruki gubitak za mladu državu i mladu tržišnu ekonomiju kakva je Hrvatska! Privremeni rad mladih u inozemstvu nerijetko se pretvori u trajni ostanak - traumatično je hrvatsko iskustvo iz prošlosti s kojim se suočavamo i u posljednja dva desetljeća! Od 300 mladih koji su lani otišli preko ovih programa, njih čak 99 posto iskoristilo je mogućnost da svoj boravak u Kanadi produlji za još 12 mjeseci. Nadalje, istraživanja demografa s Ekonomskog fakulteta dr. Anđelka Akrapa pokazala su da je RH od 1991. do 2001. godine napustilo, ne računajući izbjeglice, između 180.000 i 200.000 mladih u dobi od 18 do 40 godina. Viša znanstvena suradnica zagrebačkog Instituta za migracije i narodnosti dr. sc. Rebeka Mesarić-Žabčić došla je do sličnih rezultata koji pokazuju da su zemlju od 1991. do 2005. godine napustila 147.252 hrvatska građanina u dobi od 30 do 45 godina. Razlozi za iseljavanja su ekonomske, političke i psihološke prirode, a uza "zemlje stare emigracije" poput Amerike i Australije, Novoga Zelanda, Njemačke, Austrije, Švicarske i Švedske, iseljavanje je išlo i prema "novim zemljama emigracije" poput Slovenije i Češke.

Morali bismo brže učiti od rastućih ekonomija koje pronalaze rješenja za nezaposlenost mladeži poput Nizozemske ili, pak, Njemačke, kao jedine države koja je uspjela smanjiti nezaposlenost mladih.

Od novih članica EU-a najmanje nezaposlenih mladih ima Češka, koja je ispod europskog prosjeka. Kriza je u protekle dvije godine u RH odnijela više od 200.000 radnih mjesta pa koalicijska Vlada predsjednika Zorana Milanovića, koja je netom navršila sto dana, zahtijeva od svih čimbenika u RH da kreativnije djeluju na fleksibilnost radne snage kako bi ona bila mobilnija na unutarnjem planu te kako bi se povećala stopa zaposlenosti. Trenutačno je u RH više uzdržavanih od onih koji rade, a rast zaposlenosti može se očekivati u optimističnijem scenariju tek pred kraj 2012. Za aktivne mjere zapošljavanja u RH ove godine predviđeno je 28 posto više sredstava nego lani. Riječ je o 358 milijuna kuna koje će se usmjeriti na dodatno obrazovanje i prekvalifikaciju nezaposlenih, javne radove, stimuliranje zapošljavanja mladih... Nezaposleni će se obučiti za zanimanja kojima mogu naći posao, a evaluacijskim postupcima pratit će se što se s njima događa. Vladi RH nije cilj iseljavanje, već da nezaposleni prekvalifikacijom stvarno pronađu posao kod kuće. Ministar rada i mirovinskog sustava Mirando Mrsić poručuje da će Vlada omogućiti javnim radovima dugotrajno nezaposlenima da se polako vraćaju u svijet rada. Lokalne samouprave vrlo su zainteresirane za provedbu javnih radova. Što se, pak, tiče mladih, ističe ministar Mrsić, za njih će se plaćati doprinosi dok volontiraju i stječu obvezno radno iskustvo za stručni ispit, dodavši kako će osigurati da ti mladi ne postanu jeftina radna snaga poslodavcima.

Prema procjenama UN-a u Europi je od 1990. do 2010. broj migranata koji traže posao porastao. Izgleda da je u 21. stoljeću migracija postala glavna pokretačka sila i strukturna karakteristika zemalja. Stoga se većina razvijenih zemalja svijeta pretvorila u raznolika, multietnička društva, a one zemlje koje to još nisu idu velikom brzinom u tom smjeru, sudeći prema činjenici da se broj migranata konstantno povećava pa danas oko 3,1% svjetske populacije živi u zemlji u kojoj nije rođeno. ■

ENG Youth unemployment is a burning issue in Croatia, one Government is trying to address through new investment and that is further exacerbated by aggressive foreign and domestic agencies encouraging young people to leave Croatia for foreign labour markets. The largest organised outflow of youth is to Canada.

Višestruki identiteti raseljenih Hrvata

Novi broj HIZ-a donosi 34 samostalna autorska priloga o suvremenim kulturnim i društvenim te jezičnim tendencijama među raznovrsnim kreativcima hrvatskih korijena, koji djeluju u dvadesetak zemalja svijeta

Prizor s promocije Zbornika

Napisala: **Željka Lešić** Snimila: **Snježana Radoš**

U Zagrebu je 28. ožujka svečano predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik za 2012. godinu. O renomiranoj serijskoj publikaciji, koja se bavi suvremenim pojavama u našim heterogenim iseljeničkim zajednicama, govorile su Katarina Fuček, ravnateljica HMI-ja, prof. dr. sc. Jasna Čapo Žmegač, znanstvena savjetnica zagrebačkoga Instituta za etnologiju i folkloristiku, Lada Kanajet Šimić, voditeljica Odjela za školstvo, znanost i sport HMI-ja, te profesorica Vesna Kukavica, koja Zbornik uređuje posljednjih 12 godina.

- Novi broj HIZ-a donosi 34 samostalna autorska priloga o suvremenim kulturnim i društvenim te jezičnim tendencijama među raznovrsnim kreativcima hrvatskih korijena, koji djeluju u dvadesetak zemalja svijeta. Matičina serijska publikacija je u 56. godištu izlaza. Prilozi, raspoređeni na ukupno 408 stranica, razvrstani su u 8 tematskih cjelina, a pisali su ih stručnjaci mlađega naraštaja sa sveučilišta iz Zagreba, Rijeke, Pečuha,

Melbournea i Toronta, te ugledni publicisti iz zemlje i svijeta. Drugim riječima, u ovome godištu HIZ ima 6 izvornih znanstvenih radova, 19 stručnih članaka i 3 prikaza recentne iseljeničke literature, kao i 4 priloga iz domovinskoga kulturnog života, uz 2 intervjua iz Kanade. Trojezična serijska publikacija pokazuje da su i kod nas suvremene migracije

prepoznate kao izazovna i ekonomska te kulturna kategorija - naglasila je Katarina Fuček na svečanosti koju je pratila mnogobrojna publika.

ODREĐIVANJE HRVATSKOG IDENTITETA

- Na ideji da "Hrvatska mora 'postati svjesna' svog identiteta i predstaviti ga Europi" politolog Božo Skoko u svom prilogu u Zborniku nabraja popis hrvatskih velikana i njihove prinose čovječanstvu, zalažući se za precizno određivanje hrvatskog identiteta koji smatra preduvjetom za gospodarski i društveni razvoj Hrvatske. Precizno određenje hrvatskoga identiteta sa sobom nosi i zahtjev za njegovim očuvanjem u uvjetima globalizacije i skorog ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Takve i slične (re)prezentacije hrvatskog identiteta zapravo su njegove analize u konkretnome vremenskom trenutku. Premda su povijesno te društveno i politički utemeljene, one tek ocrtaju hrvatske identitete u određenom razdoblju. Međutim, tri mlade švicarske Hrvatice o čijim doktorskim i magistarskim radovima u Zborniku piše Tihomir

Prof. dr. sc.
Jasna Čapo
Žmegač

Nuić, bliže su biti identiteta kao stalnoj mijeni ili "promjenjivoj istosti". U većini priloga u Zborniku autori među suvremenim hrvatskim iseljeništvom sve češće govore o višestrukim identitetima. Tako su u jezičnim biografijama gradišćanskih Hrvata koje u Zborniku analizira Aleksandra Šćukanec vidljivi ti novi izazovi identifikacije u sadašnjosti, primjerice među gradišćanskim Hrvatima, koji za sebe kažu da se osjećaju i Austrijancima i gradišćanskim Hrvatima. Motreći hrvatske zajednice u svijetu kojima se ove godine bavi Zbornik, uočavamo da su identiteti po svojoj biti promjenjivi. Oni manje govore o tome što mi jesmo ili otkuda smo došli, a više o tome što možemo postati, kako smo reprezentirani i kako možemo sebe re/prezentirati. Dakle, identiteti su zalag budućnosti jedne zajednice, koja se koristi izvorima povijesti, jezika i kulture kakva jest i hrvatska kultura stvarana je na raznim meridijanima (...) Zaključno, mislim da nije pogrešno reći kako najnoviji Zbornik Hrvatske matice iseljenika, s različitim aspektima u mnogobrojnim, naoko vrlo raznorodnim priložima, pridonosi kritičkom utemeljivanju hrvatskoga identiteta u domovini i u iseljeništvu. To čini i kad promovira 'kulturu

Prof. Lada Kanajet Šimić

sjećanja' poput teksta Ljubomira Antića koji se odnosi na 20. jubilej neovisnosti Republike Hrvatske, ali i u tekstu Zlatka Madžara o prvoj našoj skladateljici Dori Pejačević te njezinu portretu na naslovnici HIZ-a koji je naslikao M. Vanka, a domovini ljetos darovao skladateljičin sin Theodor Lumbe iz Beča - rekla je prof. dr. sc. Jasna Čapo Žmegač.

Uz B. Skoku, bilo je riječi o priložima autora kao što su J. Hlavač i V. Colic-Peisker (Melbourne), S. Blažetin (Pečuh), S. Vulić, B. Petrač, M. Sopta, M. Perić Kaselj, R. Skenderović, M. Lipovac, E. Čandrlić, Ž. Lovrenčić, T. Rudež (Zagreb), A.

Prof. Katarina Fuček

Sanyal (Montreal), D. Barač (Toronto), E. Zelić (Stuttgart), S. Cvikić (Vukovar), E. Banov Depope i A. Tutek (Rijeka), I. Moškato i Matias L. Pavicich (Hvar - Cordoba), Adolf Polegubić (Frankfurt) i drugim.

UČENJE INOJEZIČNOGA HRVATSKOGA

O dvjema tematskim cjelinama (*Znaci vremena i Kroatistički obzori*) osvrst je dala Lada Kanajet Šimić, koja je ujedno i autor teksta *Učenje inojezičnoga hrvatskoga: udžbenici i programi*. Na predstavljanju Zbornika prof. Kanajet Šimić napomenula je kako unatoč postojanju udžbenika za učenje inojezičnoga hrvatskoga najmlađi naraštaji Hrvata izvan RH rađe žele učiti jezik e-učenjem.

- Matica je stoga pokrenula dva projekta na novim medijima: mrežnu stranicu Hrvatski izvan domovine (*hrID*) i

Urednica Zbornika Vesna Kukavica

Hrvatski internetski tečaj (HIT-1). Portal *hrID* namijenjen je učiteljima za rad u nastavi; učenicima za učenje o Hrvatskoj, jeziku, kulturi, povijesti i baštini; ali i svim drugim zainteresiranim za različite informacije o Hrvatskoj. S druge strane, Hrvatski internetski tečaj HIT-1 prvi je sveučilišni *on-line* tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika uopće - istaknula je Lada Kanajet Šimić te dodala - Hrvatski identitet izvan Hrvatske svoje očuvanje temelji na dvama čvrstim stupovima: jeziku i mladima. Hrvatski jezik i dalje mora ostati snažno integracijsko sredstvo koje čuva i učvršćuje ukupni hrvatski identitet, a od mladih se očekuje da od svojih roditelja preuzmu ulogu baštinka jezične kulture i ukupnoga hrvatskog identiteta te da budu pokretač i izvor novih poticaja za razvoj hrvatske zajednice. Radovi ovogodišnjeg HIZ-a posvećeni ovoj tematici pokazali su da mnogi jezični i drugi stručnjaci te mnogobrojne ustanove u domovini i inozemstvu daju korisne smjernice u toj važnoj misiji.

STVARALAŠTVO HRVATA IZVAN RH

- Idući broj HIZ-a baviti će se pretežno suvremenim umjetničkim stvaralaštvom Hrvata izvan RH - rekla je urednica Vesna Kukavica zahvalivši suradnicima na predanom radu, osobito inovativnim priložima o mobilnosti znanstvenika.

Promociji je nazočilo puno prijatelja i suradnika Matice, predstavnika ministarstava i institucija, autori i prevoditelji priloga u Zborniku, i prvi put novoimenovana predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan RH Darija Krstičević. Prirodni glazbeni program izvela je Dragana Ištvančić, solistica Zbora HRT-a. Moderator promocije bila je profesorica Ljerka Galic. ■

ENG The 2012 Croatian Emigrant Almanac was presented in Zagreb. The Almanac is one of the top CHF publications and treats contemporary phenomenon in our emigrant communities.

Nagrađena hrvatska znanstvenica iz New Yorka

Doktorica Hricak s nostalgijom govori o mladosti u Zagrebu, ali je svjesna da je znanstvenu karijeru i visoku poziciju u medicinskim krugovima ipak ostvarila u Americi

Tekst: **Jadranka Jureško Kero**
(izvor Vjesnik)

Profesorica doktorica Hedvig Hricak, rođena Zagrepčanka koja od 1972. godine živi u Americi, a od 2000. godine obnaša funkciju predstojnice njujorskog odjela za radiologiju najbolje svjetske onkološke bolnice *Memorial Sloan-Kettering*, nedavno je u Beču primila Zlatnu medalju Europskog udruženja radiologa i postala prva Amerikanka koja je nagrađena tom uglednom stručnom nagradom.

– Sretna sam jer je nagrada velika čast i obveza, a posebno kad dolazi od značajnog udruženja radiologa koje okuplja vrhunske stručnjake i vodeće ljude europske medicine – komentirala je dr. Hricak ekskluzivno za Večernji list. Jedina je Hrvatica s diplomom Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koja je stalna članica Američke akademije za znanost. Živi i radi u New Yorku, a prije devet godina pokrenula je akciju edukacije hrvatskih radiologa i drugih specijalista u Americi.

Dr. Hedvig Hricak objavila je 20 knjiga, a u stručnoj literaturi citirana je 18.304 puta. Članica je mnogobrojnih svjetskih instituta za radiologiju i dobitnica počasnog doktorata Sveučilišta *Ludwig Maximilian* u Münchenu, a ponosi se i dopisnim članstvom u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti.

Dr. Hedvig Hricak

Kad su je 2005. godine primili kao prvu radiologinju HAZU-a, izjavila je da se na simboličan način vraća u intelektualnom smislu tamo gdje je počela svoj znanstveni put. Doktorica Hedvig Hricak među najpoznatijim je svjetskim stručnjacima i dijagnostičarima u svojoj specijalizaciji. Proglašena je pioniricom u razvoju moderne multimodalitetne tehnike u otkrivanju strukture i nastajanja karcinoma u genitalno-urinarnom području u oba spola. Doktorica Hricak s nostalgijom govori o mladosti u Zagrebu, na Trešnjevci, zatim u Vojnovićevoj i Marinkovićevoj ulici, ali je svjesna da je znanstvenu karijeru i visoku poziciju u medicinskim krugovima ipak

ostvarila u Americi.

– Uvijek sam pomagala kolegama liječnicima iz Hrvatske, primila mnogobrojne pacijente, trudila se omogućiti im liječenje, ali uvjerena sam da još puno mogu pomoći svojoj zemlji – kaže doktorica s impozantnom karijerom koju upotpunjuju i pozicije poput gostujućeg profesora na 18 sveučilišta u svijetu i 16 fakulteta u Americi. Dr. Hricak bila je članica uprave Udruženja za radiologiju Sjeverne Amerike (RSNA) i zatim predsjednica od 2007. godine. – Nema tajne formule za uspjeh. Iza svega stoji samo uporan rad i trud uložen u stalno učenje i istraživanje – zaključuje doktorica Hricak.

Doktorica Hricak s ponosom govori da je odlučila, uza znanstvenu karijeru, posvetiti se i edukaciji mladih liječnika pa je na *University of California* u San Franciscu od 1982. obavila najprije kao asistentica, a zatim sve do 1999. godine kao profesorica na Katedri za radiologiju. – Kad sam sedamdesetih godina ušla u svijet radiologije, bio je još uvijek na stupnju X-zraka, jodiranih kontrastnih medija. Nije bilo ultrazvuka, magnetne rezonancije i mogli smo samo sanjati o tim tehnološkim inovacijama. Dolaskom u New Yorku shvatila sam da ona Sinatrina pjesma u kojoj kaže 'ako možeš uspjeti ovdje, možeš posvuda u svijetu' ima istinitu poruku. ■

Dr. Hricak prima Zlatnu medalju Europskog udruženja radiologa u Beču

ENG Zagreb native Dr. Hedvig Hricak, who has lived in the USA since 1972, recently received the European Society of Radiology Gold Medal in Vienna. She is the first American to have ever received this prestigious award.

Jezik jednako je narod

Voditeljica Centra hrvatske nastave naglasila bitnu činjenicu i razlog za posebno slavlje – bliska iseljenička povijest pamti 2002. godinu u kojoj se svečani dan počeo bilježiti na području Stuttgarta, a projekt je tada idejno pokrenula Malkica Dugeč

Sanja Holjevac navela je vrlo zanimljive poveznice između Hrvatske i Njemačke u dalekoj tiskarskoj povijesti

Napisala: **Asja Stojanov Butorac**

Pod pokroviteljstvom Generalnog konzulata RH u Stuttgartu u Centru hrvatske nastave započelo je dvotjedno obilježavanje Dana hrvatskog jezika. Tradicionalna kulturna i obrazovna manifestacija posvećena je povijesnom datumu – Deklaraciji o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika objavljenoj u novinama za društvena i kulturna pitanja "Telegram", 17. ožujka 1967. godine.

Gostima se uvodnom riječju obratio generalni konzul u Stuttgartu, Ante Cicvarić. On je u kratkome povijesnom presjeku između ostalog naglasio kako postojanje jednog naroda nije moguće bez znanja i njegovanja materinskog jezika. Hrvati su duhom, kulturom i poviješću bogat narod koji se, među ostalim, može pohvaliti glagoljskom tiskarom koju je u Rijeci 1530. pokrenuo modruški biskup Šimun Kožičić Benja, a koja je u nepunih šest mjeseci tiskala čak šest glagoljskih knjiga – istaknuo je u svom govoru Cicvarić.

U nastavku svečane akademije posvećene hrvatskom jeziku nastupili su mali folklorši Hrvatske kulturne za-

jednice *Tamburica* iz Esslingena, kao i mlađi i stariji učenici hrvatske nastave predstavom "Hrvatski sabor 1848." te krasnoslovom pjesama triju hrvatskih narječja. U zaključku okupljanja prigodno predavanje održala je dr. sc. Sanja Holjevac iz Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU-a u Rijeci. Gošća iz Hrvatske za ovu priliku osmislila je predavanje o povijesti hrvatskoga književnog jezika te hrvatskoj rukopisnoj i tiskanoj pisanoj baštini. Gosti su tijekom predavanja osvježili i obogatili svoje znanje o povijesti jezika, prvim hrvatskim pisanim dokumentima, glagoljici i zapisima u tome pismu.

Sanja Holjevac navela je vrlo zanimljive poveznice između Hrvatske i Njemačke u dalekoj tiskarskoj povijesti, kao i glagoljske knjige i listine koje se danas čuvaju primjerice u Berlinu, Stuttgartu, Magdeburgu, Münchenu itd., ali i Vatikanu, Beču, Carigradu, Parizu, Veneciji, Washingtonu, Oxfordu, Istambul, Sankt Peterburgu i drugdje kao vrijednosti europske i svjetske baštine. U Urachu je između 1561. i 1565. intenzivno djelovala hrvatska protestantska tiskara na či-

jem su čelu stajali Stjepan Konzul Istranin (prvi prevoditelj Novoga zavjeta na hrvatski jezik) i Antun Dalmatin. Prvo izdanje uraškoga kruga tiskano je, primjerice, u Nürnbergu. Sve su to činjenice koje dokazuju želju i borbu jednoga naroda za svoj vlastiti jezik. Dr. Holjevac tom je prilikom voditeljici Centra hrvatske nastave Asji Stojanov Butorac i predsjednici Hrvatskoga prosvjetnog društva Vesni Grabarić uručila prigodne darove: faksimilni pretisak djela "Od bitija redovničkoga knjižice" Šimuna Kožičića i knjižicu "Budi volja tvoja" – zbirku hrvatskih Očenaša iz hrvatskih glagoljskih knjiga prevedenih na šest jezika, te razglednice i čestitke sa 16 motiva iz glagoljskih knjiga tiskanih u Kožičićevoj glagoljskoj tiskari u Rijeci.

Voditeljica Centra hrvatske nastave prilikom vođenja programa naglasila je još jednu bitnu činjenicu i razlog za posebno slavlje – bliska iseljenička povijest pamti 2002. godinu u kojoj se svečani dan počeo bilježiti na području Stuttgarta, a projekt je tada idejno pokrenula Malkica Dugeč koja je za to nagrađena dugotrajnim pljeskom publike. ■

Mali folklorši Hrvatske kulturne zajednice *Tamburica* iz Esslingena

ENG A two-week event focusing on the Croatian language kicked off at the local Croatian teaching centre under the auspices of the Croatian General Consulate in Stuttgart.

‘Jedna žena – Priča o ljubavi Kraljice Mira’

Riječ je o kombinaciji glazbenih i filmskih točaka objavljenih na DVD-u koja je nešto još neviđeno u ponudi iz Međugorja, a okupila je gotovo 500 sudionika

Napisala: **Ivana Rora** Snimila: **Snježana Radoš**

Na znanstvenom simpoziju prošle godine prigodom 30. obljetnice fenomena Međugorje imao sam temu “Ekumenizam u Crkvi i u fenomenu Međugorje” pa sam isticao da je upravo taj dio Gospinih poruka tijekom godina zapostavljen, da trebamo nužno utemeljiti ured za nekatolike, nekršćane i nevjernike jer mnogi takvi ljudi dolaze u Međugorje, a ne nudi im se ništa prikladno za njihove prilike i stanja. Što se tiče same teološke strane fenomena ukazanja, Crkva ima vremena reći svoj konačni sud. Uostalom, i da Crkva sutra službeno kaže da su ukazanja teološki autentična, ni-

šta više ljudi ne bi dolazilo u Međugorje nego što ih dolazi sada – rekao je fra Šimun Šito Ćorić.

MAESTRALAN I POSEBAN

Šitino jasno stajalište o Međugorju te razumijevanje običnih ljudskih patnji, vjerovanja i nadanja pretočeno je na maestralan i poseban način u filmu-mjuziklu “Jedna žena – Priča o ljubavi Kraljice Mira”, čija je premijera nedavno održana u Solothurnu u Švicarskoj. Riječ je o kombinaciji glazbenih i filmskih točaka objavljenih na DVD-u koja je nešto još neviđeno u ponudi iz Međugorja, a okupila je gotovo 500 sudionika. Među njima su i poznata glumačka, ali i televizijska lica te mnogobrojna imena hrvatske estradne scene. Premijera filma-mjuzikla uprizorena je pred tisuću Hrvata i Švicaraca, ali i pripadnika drugih naroda. Okupila je mnogobrojne vodeće ljude iz švicarskoga crkvenog, kulturnog i političkog života. Predstavnik hrvatske diplomacije u Švicarskoj predvodio je veleposlanik Jakša Muljačić, a u ime švicarske Crkve nazočio je biskup Martin Gächter, prvi čovjek Švicarske biskupske konferencije zadužen za migracije. Posebno je zanimljiva činjenica da su na premijeri bili i kršćani drugih crkava, ali i predstavnici muslimana i hindusa, te grupa srpskih pravoslavnih vjernika i arhijerejski namjesnik za Švicarsku, protijeraj dr. Stanko Marković.

Nakon premijere ovoga neobičnoga filma-mjuzikla o fenomenu Međugorja dodijeljeno je posebno vrijedno priznanje, švicarski “Zlatni runolist” (“Das goldene Edelweiss”) za 2011. godinu najboljim pjevačima i glumcima za duhovna ostvarenja. Dodjeljuje ga katolička ustanova “Römisch-katholische Synode”, a ova nagrada sastoji se od svečanog priznanja i posebno dizajniranoga švicar-

skog dukata, tradicionalnog Vrenelija. U filmu-mjuziklu sudjelovalo je uz petsto glumaca, pjevača, plesača i ostalih aktera i više od stotinu tisuća hodočasnika u Međugorju.

VRHUNSKI PJEVAČI I GLUMCI

Iz Hrvatske je nastupilo tridesetak vodećih pjevača, a “Das goldene Edelweiss” dobili su: Danijela Martinović kao najbolja interpretkinja (za pjesmu “Pater noster”), Zlatan Stipišić Gibonni kao najbolji interpret (za pjesmu “Isuse, Isuse”), Ansambl Lado kao najbolja vokalna grupa (za pjesme “Kraljice mira” i “Muka gorka”), Dado Topić, Sanja Marin i Blaženka Žilić za najbolju glazbenu scenu (s pjesmom “Daruj ljubav i mir”), te Ivica Murat za kreativne glazbene aranžmane. Od glumaca iz domovine dobitnica je također i Marija Sekelez za ulogu liječnice Filipinke, a Goran Milić, koji je glumio samog sebe u “Brisanom prostoru”, za ulogu TV-novinara. Od glumaca koji žive u Švicarskoj dobitnici su: Kruno Ilić za ulogu 10-godišnjeg vidio- ca Jakova, te Mario Lovrić, Jure Milić i

Fra Šimun Šito Ćorić s dobitnicima priznanja švicarski “Zlatni runolist” (“Das goldene Edelweiss”)

S premijere filma-mjuzikla
"Jedna žena – Priča o
ljubavi Kraljice Mira" u
Solothurnu u Švicarskoj

Hrvatsko-švicarska produkcija

Ovaj veliki projekt ostvaren je u hrvatsko-švicarskoj produkciji, autor teksta i glazbe je fra Šimun Šito Ćorić, produkciju i režiju potpisuju Rolf M. Berger i Boris Katich, a izdavač je IC MIR Međugorje. Scene filma-mjuzikla snimane su u Međugorju, u BiH, u Hrvatskoj, Švicarskoj, Vatikanu i u još nekim zemljama. U njemu se redaju događaji Gospinih ukazanja, vidio ci i njihova svjedočenja, neobjašnjiva ozdravljenja, već zaboravljeni progoni komunističke vlasti, zatvor i mučenja, dvojbe teologa i novinara, stotine tisuća hodočasnika, nekatolici i nevjernici, vrhunski pjevači i glumci. Projekt će imati i svoju karitativnu stranu jer sva dobit od njega ići će u "Fond za samohrane roditelje u nevolji". Film-mjuzikl već je u ponudi u Međugorju.

Juro Šimić za najbolju glumačku scenu ovog filma-mjuzikla, a za tekst i glazbu nagradu je dobio fra Šimun Šito Ćorić.

– Svoje glasove 'posudili' su Zlatan Stipišić Gibonni, Meri Cetinić, Ibrica Jusić, Vinko Coce, Danijela Martinović, Đani Stipanićev, Dado Topić, Ansambl Lado i mnogi drugi. Svi su mi se glazbenici koje sam pozvao od prve odazvali za sudjelovanje u mom velikom životnom djelu – istaknuo je prigodom dodjele priznanja sudionicima u Zagrebu fra Šito. Nagrađenima koji zbog obveza nisu mogli nazočiti premijeri u Švicarskoj nagrade je uručio fra Šimun Šito Ćorić u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu.

NA SEDAM JEZIKA

– Poseban je osjećaj biti dio ovog projekta. Sretna sam što je fra Šito izabrao baš mene i naša suradnja otvorila je po-

sebne i lijepe životne horizonte te neke nove ljubavi prema temi o kojoj govorim jedna žena. Hvala mu za sve – vidno uzbuđena pri preuzimanju nagrade rekla je Danijela Martinović.

Ivica Murat, koji je odradio kreativne glazbene aranžmane, naglasio je da za ovakav tekst i glazbu koju je pred njega stavio autor treba samo puno ljubavi i vjere koju su uz fra Šimuna Šitu Ćorića dobili svi sudionici filma-mjuzikla. I cijeli je aranžman ispunjen mirom, vjeron... Međugorjem.

Film-mjuzikl *Jedna žena – Priča o ljubavi Kraljice Mira* objavljen je na sedam jezika, titlovano, odnosno na sedam posebnih DVD-a upakiranih zajedno s

knjigom s tekstom, te s notnim zapisima pjesama: na hrvatskom, njemačkom, francuskom, talijanskom, engleskom, španjolskom i poljskom. Trenutačno se priprema i prijevod na ruski, japanski i kineski, pa će biti dostupni i DVD-i na tim jezicima. Uz to, sve skladbe iz ovog filma-mjuzikla snimljene su i na posebnom CD-u.

I na svoj put kreće *Jedna žena*, ostvarena u još jednoj dobroj suradnji domovine i Hrvata koji žive izvan nje. Spoj je to glazbe, ljubavi, ljepote i vjere, ravno iz srca fra Šimuna Šite Ćorića. Zsigurno će tako uploviti u srca i misli gledatelja i slušatelja - u domovini i izvan nje. ■

ENG Fra Šimun Šito Ćorić, a Croatian missionary from Switzerland, is the author of a screen musical about Međugorje entitled *One Woman—The Story of the Love of the Queen of Peace*, featuring top singers and actors.

OBILJEŽENA 20. OBLJETNICA HRVATSKE NASTAVE U BELGIJI

BELGIJA - Dvadeseta obljetnica hrvatske dopunske škole u Belgiji svečano je obilježena potkraj ožujka u Bruxellesu priredbom koju su pripremili učenici uz pomoć svojih učitelja. U proteklih 20 godina školu u Bruxellesu i Antwerpenu pohađalo je 287 učenika, a u Liegeu 118 učenika. Ubrzo nakon što su zemlje članice tadašnje Europske zajednice priznale

neovisnost Hrvatske, 22. veljače u Bruxellesu je održan prvi roditeljski sastanak na poticaj Barke Ivanke Guine i pokojnog don Mladena Karađolea na kojem je dogovoreno da se krene s izvođenjem dopunske nastave za djecu pripadnika hrvatske zajednice u Belgiji. Nastava u Liegeu počela se izvoditi 1996. godine.

Od 1993. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta odabire i financira učitelje koji izvode nastavu te propisuje curriculum hrvatske nastave u inozemstvu. Od lipnja prošle godine djeluje i Udruga roditelja hrvatske nastave, koja osigurava i olakšava suradnju s lokalnim školama i općinama i pomaže u organizaciji nastave. Nastava u hrvatskim dopunskim školama za mlađu dob izvodi se srijedom popodne, a u belgijskim školama namijenjena je za slobodne aktivnosti učenika te subotom ili nedjeljom prijepodne za stariju dob. Nazočne je na svečanosti pozdravio hrvatski veleposlanik u Belgiji Boris Grigić te prvi veleposlanik RH pri europskim institucijama barun Janko Vranyczany Dobrinović, koji su istaknuli važnost hrvatske škole za očuvanje hrvatskog jezika i održavanje veza s domovinom. U povodu obilježavanja 20. obljetnice hrvatske nastave u Belgiji u predstavništvu Hrvatske gospodarske komore u Bruxellesu gostovao je glumac Joško Ševo s predstavom "Govorite li hrvatski". (Hina)

POSJET UNUKE IVANA VUČETIĆA

HVAR - Unuka Ivana Vučetića, izumitelj daktiloskopije, doktorica medicine Maria Cristina Vučetić iz Buenos Airesa posjetila je domovinu svoga poznatog djeda sa svojim suprugom dr. Albertom Mancioleom.

U Hrvatskoj je boravila od 19. do 25. veljače, a posjetila je gradove Dubrovnik, Split i Hvar. Za vrijeme posjeta Splitu i Hvaru upoznala je mnogobrojnu rodbinu. U Splitu se družila s rođacima Borisom Blaževićem, koji je bio domaćin Cristini Vučetić i njezinu suprugu, te sa Živanom Sikirićem, dok su im u Hvaru domaćini bili rođaci Krunoslav Vučetić i Martin Kovačević. Hvar, rodni grad Ivana Vučetića, kao pretposljednja destinacija snažno je i emotivno doživjela razgledanjem kuće na rivi gdje joj se rodio djed, kao i kuća u Burku gdje je Ivan Vučetić izučavao bačvarski zanat. U toj kući imala je priliku spavati dvije noći.

Osim izražavanja divljenja prema kulturi i povijesti, najsnažniji dojam na nju ostavili su ljudi koji su iskazivali srdačnost, pažnju i dobrodošlicu. Ističe da će joj posjet Hrvatskoj ostati u

izvrsnom sjećanju. "Bilo je prelijepo. Imala sam priliku razgledati gradove Dubrovnik, Split i Hvar. To su gradovi s prekrasnom arhitekturom, povijesnim i kulturnim znamenitostima, a nadasve lijepih i dragih ljudi."

Ističe da bi voljela ponovno posjetiti

Hrvatsku, a sasvim sigurno će nakon povratka u Argentinu prenijeti izvrsne dojmove i promovirati vrijednosti koje Hrvatska ima. Dana 25. veljače napustila je Hrvatsku, domovinu svog djeda, s nadom u ponovni susret s rodbinom u Hrvatskoj.

Oskar u hrvatskom iseljeništvu

Domovnica je pokazala svoj globalni karakter, a isto tako dokazala kako su Hrvati zapaženi u svojim sredinama bez obzira na to gdje se nalaze

Posebno priznanje za humanitarni rad Davorki Torilo uručio je Mate Bulić

U dvorani se tražilo mjesto više

Napisala: **Ivana Rora**

Poseban doživljaj bio je nazočiti šestoj finalnoj večeri Večernjakove domovnice, na kojoj se u Bad Homburgu okupilo više od petstotinjak domaćih i stranih gostiju. Impozantnim brojem sudionika Domovnica je potvrdila status najvažnijeg i najvećeg događaja u hrvatskom iseljeništvu, a ove godine organizirana je uz partnerstvo Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba, u čije ime su

nazočili predsjednik Upravnog odbora HMI-ja Ivan Bagarić i voditeljica Odjela za marketing Ivana Rora.

Velika elegantna kongresna dvorana Landgraf-Friedrich ugostila je hrvatske najpopularnije sportaše, glumce, glazbenike, manekene, voditelje, ali i predstavnike hrvatskih zajednica, udruga i klubova iz Njemačke, Austrije, Švicarske, Belgije, Francuske, Nizozemske i Hrvatske. Večernjakova domovnica pokazala je svoj globalni karakter, a isto tako dokazala kako su Hrvati zapaženi u svojim sredinama bez obzira na to gdje se nalaze.

ŠPORT, GLAZBA, GLUMA...

Najviše razloga za slavlje imali su nominirani u kategorijama športa, glazbe, glume i najpopularnije medijske osobe koje su osvojile nagrade Večernjakove domovnice. Najzadovoljniji među njima bio je mladi glumac Josip Čuljak, koji je osvojio prvu nagradu prema glasovima čitatelja i žirija za najpopularnijega glumca u iseljeništvu.

– Ne mogu vjerovati. Eto, još nedavno gledao sam kako drugi dobivaju ovu nagradu. Iskreno, mislio sam da su moje šanse za nagradu male i ovo je moj veliki uspjeh – od srca je rekao je Čuljak. Ponosne su bile i mlade odbojkašice Iva-

na Vanjak i Ana Čačnar koje su osvojile isti broj glasova. Pripala im je prva nagrada u kategoriji mlade športske nade. Nagrada stručnoga ocjenjivačkog žirija dodijeljena je mladoj klizačici Dori Hus iz Mannheimer ERC-a. Najpopularnijom športskom momčadi prema glasovima čitatelja proglašena je SK CRO Wiena iz Beča, a glasove žirija osvojio je Košarkaški klub "Dražen Petrović" iz Essena. Čini se kako jednog od najatraktivnijih nogometnih reprezentativaca Vedrana Ćorluku, kojeg suigrači zovu Charli, žene vole ne samo u domovini nego i u iseljeništvu jer je najviše glasova stiglo baš za njega. Na finalnu večer nije stigao te je razočarao ženski dio publike. Ali su zato došli hrvatski reprezentativci Ivan Perišić i Gordon Schildenfeld kojima su uručeni kristalni globusi za popularizaciju hrvatskog nogometa u Njemačkoj. Nogometašica Ana Marija Crnogorčević razveselila je dolaskom muški dio publike. Najljepšoj i najboljoj nogometašici FFC Frankfurt, koju njemački mediji proglašavaju najljepšom nogometašicom Bundeslige, čitatelji Večernjeg osigurali su nagradu najbolje sportašice u hrvatskom iseljeništvu u 2012. godini. Žiri je svoj glas dao također ljepotici Kristini Šundov, hrvatskoj reprezentativki koja

Organizator i glavni urednik ino izdanja Večernjeg lista Stipe Pudja

Vincent Banić, nagrada za najpopularniju medijsku osobu

Andro Vlahušić, gradonačelnik Dubrovnika i Ivana Rora iz HMI uručili su nagradu TS Alkari iz Züricha

brani boje FC-a Basela. Mlada pijanistica Željka Caparin iz Beča je najpopularnija pjevačica prema odluci čitatelja, a žiri je nagradu poslao u ruke sopranistici iz Berlina Evelin Novak. Najpopularniji glazbenik, prema odluci čitatelja, bio je mladi tenor iz Beča Luka Gudelj dok je žiri nagradu dao pjevaču Vladi Bašiću. Najpopularniji glazbeni sastav prema odluci čitatelja su Dubrovački kavaljeri iz Beča koje je nagrada toliko razveselila te su i nakon službenog programa u dvorani nastavili slaviti i pjevati. Žiri je nagradio TS Alkare iz Züricha.

'HVALA MOJOJ MAJCI'

- Žao mi je što večeras nisam u Njemačkoj, što nisam među Hrvatima. Ako i ne dobijem nagradu, ipak sam htjela doći i vidjeti hrvatsku večer o kojoj svi pričaju – rekla je Gabriela Spanić, omiljena meksička glumica hrvatskih korijena u telefonskom razgovoru nekoliko sati prije dodjele nagrada.

Njezina konkurencija, talentirana glumica Ivanka Brekalo, nagradu je odnijela prema odluci žirija. Vincentu Baniću pripala je titula najpopularnije medijske osobe prema odluci čitatelja

i žirija. Banić je pri samom vrhu svjetskoga top-muškog modelinga, a njegova agentica kaže kako je razlog njegova uspjeha to što je prelijep. Banić je bio atrakcija večeri.

- Hvala mojoj majci što je uhvatila Dalmatinca jer da nije, sada ne bih bio tu – rekao je Vincent nakon primitka nagrade. Snaga glazbe, glume, športa i mode na Večernjakovoj domovnici bila je ujedinjena, četiri različita svijeta su se spojila. Iako se nije natjecala, lanjska pobjednica Davorka Tovilo dobila je posebno priznanje za humanitarni rad.

'Naranyjin plač' Marije Dokoze

- Pišući ovaj roman osjećala sam svoje likove, živjela s njima, udahnjivala im ljudskost, sve dobre i loše ljudske osobine. Kreirala im život. Dok pišete jednu priču, istodobno je proživljavate, gotovo vam se učini da je uistinu živite – rekla je Marijana Dokoza na predstavljanju svoga novog romana *Naranyjin plač*. U elitnome badhomburškom restoranu Am Römerbrunnen predstavili su ga urednik inozemnog izdanja Večernjeg lista Stipe Puđa i kroatologinja i novinarka Večernjeg lista Jasna Lovrinčević. Ulomke iz romana čitala je poznata hrvatska glumica Vanessa Radman. Roman je predstavljen u sklopu finalne večeri Večernjakove domovnice. Stipe Puđa, urednik inozemnog izdanja Večernjeg lista, govorio je o Marijaninu spisateljskom, pjesničkom, ali posebno novinarskom radu. Jasna Lovrinčević istaknula je kako je književna struktura kojom se Marijana bavi u ovom romanu vrlo kompleksna s uzbudljivim zapletom i na razini najuzbudljivijih kriminalističkih priča koje su najčešće ekranizirane na filmskim platnima. Vanessa Radman otkrila je kako je knjigu čitala čak dva puta. - To je knjiga koja duboko opisuje ženu, vrlo je emocionalna i čita se u jednom dahu. A priznajem, dva puta sam tijekom čitanja i plakala – rekla je glumica. Roman je krajem prošle godine izdala izdavačka kuća Ljevak, a do sada je predstavljen u Argentini, Čileu, u mnogobrojnim njemačkim gradovima i Zagrebu.

Marija Dokoza i Vanessa Radman na promociji

Posebno priznanje Mini Petri za hrvatski modni dizajn

Velika nagrada hrvatskoj etno modi

Posebno priznanje za promicanje hrvatske baštine dobila je priznata hrvatska etno dizajnerica Mina Petra za kolekciju MATE-RINA PRIČA. Kolekcija je prvi put prikazana u Bad Homburgu, a posvećena je skorom ulasku Hrvatske u Europsku uniju. Nadahnuta je narodnim nošnjama, a korišteni su motivi licitarskog srca, paške i lepoglavske čipke, te motivi s tradicijske odjeće sinjskih alkara, što su vrijednosti upisane u reprezentativnu listu organizacije UNESCO-a kao nematerijalna baština čovječanstva. Atraktivni detalji kolekcije su torba TKANICA i HRVATSKA RUŽA – suvenir-ukras u bojama pet elemenata – zrak, zemlja, drvo, voda, kamen, najviše nagrađivani izvorni hrvatski suvenir.

– Nagradu za najpopularniju osobu lakše je dobiti nego priznanje za humanitarni rad. Doista mi je drago da sam je dobila – rekla je Davorka. Mate Bulić nije se natjecao ove godine, ali su ga obožavatelji nagradili u ime hrvatske iseljeničke zajednice priznanjem za javni rad.

Domovnica je uručena i dr. Draganu Čoviću, predsjedniku Doma naroda Parlamenta BiH i predsjedniku Hrvatskoga nogometnog sabora BiH, za napore koje HNS BiH ulaže za ravnopravnost Hrvata BiH. Klubovima NK Marsoniji Frickenhausen i NK Croatiji Sindelfingen, koji su ove godine slavili 40 godina postojanja, inozemno izdanje Večernjeg lista i Zajednica hrvatskih nogometnih klubova Njemačke s Hrvatskim nogometnim savezom dodijelili su nagrade i zahvale za promociju hrvatskog nogometa u svijetu.

Može se reći da je sport dominirao Domovnicom kao što dominira i hrvatskim iseljeništvom. Večernjakova domovnica mnogima nije donijela samo željene nagrade, nego im je omogućila i vrijedne kontakte ne samo s domovinom, nego i u drugim krugovima. Prvi naraštaj hrvatskih iseljenika ponosan je što domovina odaje priznanje njihovoj djeci, ali i Nijemci cijene talent mnogobrojnih hrvatskih zvijezda. To je potvrdio i gradonačelnik Bad Homburga Michael Korwisi koji rado ističe kako su Hrvati tih, ali marljiv narod. – Večernjakova domovnica dokaz je uspjeha hrvatskoga iseljeničkog naroda – rekao je Stipe Puđa, urednik inozemnog izdanja Večernjeg lista i idejni tvorac Domovnice, koji je pozdravio na njemačkom, francuskom i hrvatskom sve goste Domovnice, ali i cijeli diplomatski kor koji je stigao na Domovnicu predvođen veleposlanikom dr. Mirom Kovačem te gradona-

čelnikom Dubrovnika Androm Vlahušićem jer Dubrovnik i Bad Homburg su gradovi koji su ostvarili čvrsto i dugogodišnje prijateljstvo.

Zato je i gradonačelnik Bad Homburga Michael Korwisi bio ponosan što se ova manifestacija održava u njegovu gradu. Dodjeli su nazočili uz gradonačelnika Dubrovnika i direktor Zračne luke Roko Tolić, pročelnik za turizam Milan Perić, predsjednica Hrvatske maticе iseljenika Dubrovnik Maja Mozara i Božo Martinović, direktor 'Dubrovačkih podruma'.

PRIJATELJSTVO S DUBROVNIKOM

Oduševljenje dolaskom i nastupom nisu krile ni sestre Ivana i Marija Husar kojima je ovo prvi dolazak na ovako veliku iseljeničku večer. – Uistinu je bilo dobro. Gosti su bili divna publika – rekle su. U programu koji su vodili poznati hrvatski

voditelj Ivan Šarić i mlada voditeljica iz Bad Homburga Sandra Budimir nastupili su i Jacques Houdek, pjevačica Evelin Novak, Luka Gudelj, Ana Badrov, Jazz band "Ten laces" čiji je nastup darovao grad Bad Homburg u znak desetogodišnjeg prijateljstva gradova Bad Homburga i Dubrovnika, Eto band i grupa Domino. Gosti su uživali u vrhunskim specijalitetima koje je pripremio restoran Damiro Westsite iz Frankfurta te u vinima Dubrovačkih podruma.

Treba napomenuti da su priloge o Domovnici objavili mnogobrojni hrvatski i njemački mediji. O Hrvatima u svijetu pronijeli su glas, riječ i sliku što govori da je šesti izbor najiseljenika sve kvalitetniji u ponudi kandidata, ali i o velikome pozitivnom angažmanu idejnog tvorca projekta i glavnog organizatora Stipe Puđe i njegova malog, ali vrijednog i kvalitetnog tima. ■

Nagradu žirija za najpopularniju pjevačicu dobila je sopranistica Evelin Novak

ENG The Večernji List daily newspaper's Domovnica Award ceremony was staged at Bad Homburg (Germany). The Domovnica is awarded every year to leading Croatians in the communities abroad.

TRADICIONALNO OKUPLJANJE HRVATICA U RIMU

ITALIJA - U četvrtak, 8. ožujka na večer u prostorijama Veleposlanstva RH u Rimu proslavljen je Dan žena. Tom već tradicionalnom skupu, sedmom po redu, koji je i dosad organizirala suprug veleposlanika Iva Vidošević, uz članice misije, odazvale su se mnogobrojne Hrvatice i hrvatske državljanke koje žive i rade u Rimu. Tom prigodom gospođi Vidošević uručena je na poklon spomen-plaketa zahvale za višegodišnje prijateljsko druženje. U svome pozdravnom govoru gospođa Vidošević zahvalila je svojim gošćama na pažnji te izrazila zadovoljstvo što je njezina inicijativa druženja Hrvatica u Veleposlanstvu kao zajedničkom domu urodila plodom, te je poželjela da se ta tradicija i dalje nastavi. Ugodno zajedničko druženje nastavilo se do kasnih večernjih sati.

SPLITSKI STOGODIŠNJAK 'DUJE BALAVAC' ODUŠEVIO GRAZ

AUSTRIJA - Sto godina "Duje Balavca" - splitskoga humorističkog časopisa, naziv je izložbe Gradske knjižnice Marka Marulića iz Splita, autorice Ingrid Poljanić, koja je otvorena središnom ožujka u prostorijama podružnice HKD Napredak u Grazu. Izložbu su organizirali Austrijsko-hrvatska inicijativa (AHI), mješovita kulturna udruga iz

Graza na čijem čelu je Splićanin Rade Lukić, inače i predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK) Austrije i Hrvatska matica iseljenika, podružnica Split, na čelu s Brankom Bezić – Filipović, a pokrovitelj joj je bilo Veleposlanstvo RH u Austriji.

Stotinjak posjetitelja i uzvanika, među kojima su bili i hrvatski konzul u Austriji Branimir Lončar, voditelj Hrvatske katoličke misije u Grazu pater Franjo Jurinec te mnogobrojni predstavnici hrvatskih udruga u Grazu i Beču, uvodno je pozdravio Rade Lukić. Konzul Lončar govorio je na otvorenju izložbe o ulozi HSK u Austriji, posebice na projektu očuvanja i jačanja hrvatskog jezika, pozivajući sve austrijske Hrvate da podupru Kongres u provedbi ove zahtjevne, ali i iznimno značajne zadaće. Nazočnima su se obratili i gradonačelnica Graza Lisa Rücker, izaslanik gradonačelnika Graza, gradski vijećnik Tomislav Rajaković i gradski vijećnik za kulturu Graza Michael Grossmann. Svi su govornici govorili o pripadnosti Hrvatske istome srednjoeuropskome kulturnom krugu u kojem je i Austrija te mnogobrojnim poveznicama između Graza i Splita. Istaknuli su značaj kulturne razmjene između država i gradova, zaželjevši više sličnih priredbi i manifestacija. Glazbeni okvir izložbi dala je klapa Graz s nekoliko šaljivih klapskih pjesama. Ova prigoda iskorištena je i za promociju dalmatinskih jela i pića.

Grad u kojem Hrvati uživaju golemi ugled i poštovanje

Vrijedni hrvatski ribari, kojima je ribarenje bilo u genima, brzo su uočili velike mogućnosti koje im za život i ribarenje pruža taj dio Australije i dali su se na desetljetni težak, ali i uspješan pionirski posao izgradnje ribarske industrije

Napisao: **Antun Babić**
Snimke: **GKRH Melbourne**

Tri godine nakon povratka u Australiju na dužnost generalnog konzula u Melbourneu nedavno mi se konačno pružila prilika da posjetim Port Lincoln u Južnoj Australiji i poznate hrvatske ribare koji u tom gradu uživaju veliki ugled i poštovanje. Već iz zraka Port Lincoln i njegova uža okolica snažno su nas podsjećali na najljepše dijelove prekrasne hrvatske obale Jadranskog mora. Iz zračne luke stigli smo za desetak minuta u hotel Port Lincoln. Odmah smo primijetili da ovaj lijepi gradić od petnaest tisuća stanovnika živi mirnim životom i bez velikog stresa koji danas muči stanovnike višemilijunskih svjetskih gradova i metropola. U Port Lincolnu automobilom se na svako mjesto može stići najdulje za pet minuta. Mirno more i divan zalazak sunca bili su znak da ćemo se u Port Lincolnu osjećati "kao kod kuće". I nismo se prevarili.

Prije pet godina za poslovne i turističke potrebe grada sagradio je vrlo moderan i luksuzan hotel "Port Lincoln" hrvatski iseljenik Šime Šarin, koji slovi za najvećeg poduzetnika u tom gradu. U jednom razgovoru čuo sam anegdodu kako je, u vrijeme dok nije bio izgrađen taj hotel, skupina japanskih poduzetnika nakon završetka razgovora za taj dan navodno na večer otišla zrakoplo-

vom iz Port Lincolnu u Adelaide i tamo noćila, a sutradan se ponovno vratila u Port Lincoln na razgovore.

Kad je to čuo Šime Šarin, koji je navodno i sam sudjelovao u poslovnim razgovorima s Japancima, izjavio je sljedeće: "To nam se više ne smije dogoditi", i izgradio je moderan hotel sa sedam katova, s prekrasnim pogledom na grad i more. Stanovnici Port Lincolnu danas govore kako nitko više od poslovnih ljudi koji dolaze u njihov grad ne odlazi noćiti u Adelaide, nego ostaje u Port Lincolnu i to zahvaljujući Hrvatu Šimi Šarinu.

DOLAZAK HRVATA U PORT LINCOLN

Krajem pedesetih i početkom šezdesetih godina prošlog stoljeća jedna skupina hrvatskih iseljenika iz mjesta Kali, na otoku Ugljanu, i drugih okolnih mjesta i otoka u blizini Zadra, doselila se u malo nerazvijeno i izolirano mjesto Port Lincoln, u Južnoj Australiji, smješteno uz obalu Južnog oceana, koje je po svom izgledu i klimi bilo vrlo slično njihovom rodnome kraju. Vrijedni hrvatski ribari, kojima je

Hotel 'Port Lincoln'

Panorama Port Lincoln

Naši ribari poznati su po izlovu tune

Ribarske brodice u luci Port Lincoln

ribarenje bilo u genima, brzo su uočili velike mogućnosti koje im za život i ribarenje pruža taj dio Australije i dali su se na desetljetni težak, ali i uspješan pionirski posao izgradnje ribarske industrije. Pokazali su što hrvatski čovjek može stvoriti, uz težak rad i upornost, te živeći u dobro organiziranom sustavu i sređenoj državi.

Danas hrvatski ribari, koji drže većinu izlova tune i drugih vrsta ribe, izvoze godišnje zajedno s drugim ribarima riblje proizvode u vrijednosti od jednu i pol milijardu australskih dolara. Hrvatski ribari imaju 90% kvote izlova tune u cijeloj Australiji, a najveću pojedinačnu kvotu ima Šime Šarin. Hrvatski iseljenici danas grade i vlastite najsvremenije ribarske brodove. Prema nekim izvorima, hrvatski ribari u Port Lincolnu imaju i najveću flotu brodova u svijetu za izlov tune. Kako kažu Australci u Port

Lincolnu, bez hrvatskih ribara i njihova golemog doprinosa u razvoju ribarske industrije Port Lincoln ostao bi malo i nerazvijeno mjesto za koje bi malo tko u Australiji danas znao. Zahvaljujući hrvatskim ribarima Port Lincoln je, međutim, postao diljem Australije prepoznatljivo ribarsko i turističko mjesto.

DODJELA HRVATSKOG DRŽAVLJANSTVA

Tijekom dvodnevnog posjeta, uz obilazak hrvatskih ribara, jedna od mojih najvažnijih zadaća bilo je dodjeljivanje rješenja o primanju u hrvatsko državljanstvo australskim građanima hrvatskog podrijetla. Generalni konzulat RH u Melbourneu u Port Lincolnu održao je svečanu dodjelu hrvatskog državljanstva. U posebno dirljivoj ceremoniji u Hrvatskom klubu u Port

Lincolnu rješenje o primanju u hrvatsko državljanstvo primile su tri sestre, rođene u Australiji, i njihovo sedmero djece: Martina Nelligan, Jack

Nelligan, Kate Nelligan, Suzannah Millard, Tara Millard, Sasha Millard, Kane Millard, Angela Thorley, Peter Thorley i Mathew Thorley. Primatelji hrvatskog državljanstva, iako svi rođeni u Australiji, nisu mogli skriti duboke emocije, a bilo je i suza. Jedna od sestara rekla je "kako joj je sin uzeo hrvatsku kuharicu na engleskom jeziku i ne želi je vratiti sve dok ne nauči kuhati sva jela koja se nalaze u kuharici".

Tijekom ceremonije suprugu i

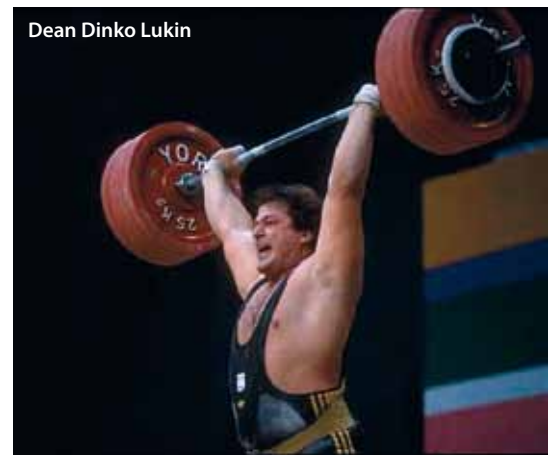
mene te nazočne primatelje državljanstva i vrijedne članove hrvatske zajednice u Port Lincolnu toplim riječima i s ponosom pozdravio je predsjednik Hrvatskog kluba Andro Ševelj. Na večer istoga dana u hotelu Port Lincoln sve tri obitelji, kojima su se pridružili i ostali članovi šire rodbine, veselo su proslavile primanje u hrvatsko državljanstvo svečanom večerom.

GOLEMI UGLED I POŠTOVANJE

Sljedeće jutro imao sam dogovoreni službeni sastanak u Gradskoj upravi Port Lincoln. Iz jednosatnoga srdačnog razgovora s čelnicima grada, izvršnim direktorom Geoffom Doddom i direktoricom za usluge korporacijama i zajednici Katrinom Allen brzo sam shvatio koliki ugled i poštovanje uživaju hrvatski iseljenici u tom gradu. Važna tema razgovora s čelnicima grada bila je suradnja izme-

Spomenik trkačem konju Makybe Diva

Dean Dinko Lukin

đu Port Lincolna, kao središta australijske ribarske industrije, i hrvatskih obalnih gradova. U tom kontekstu predložio sam da se pokrene proces zbližavanja i suradnje (gradovi prijatelji) između Port Lincolna i Zadra, iz čije su okolice podrijetlom većina hrvatskih ribara u Port Lincolnu, što je i prihvaćeno. Vjerujem da će i hrvatska strana pozitivno reagirati na pruženu ruku iz Port Lincolna.

U Port Lincolnu primio me i izvršni direktor Ureda za regionalni razvoj Mark Cant. Razgovarali smo o novim projektima dodatne modernizacije ribarske industrije, turizma i gradskih planova u Port Lincolnu, u čemu veliku riječ imaju hrvatski iseljenici ribari. Posebno snažan utjecaj u gospodarstvu toga grada ima hrvatski iseljenik Šime Šarin, vlasnik najveće ribarske grupe u gradu, *Australian Fishing Enterprise*a, brodogradilišta, građevinskog poduzeća, i najpoznatiji je poslovni čovjek u tom dijelu Australije.

Zbog bogatoga i raznovrsnoga morskoga podvodnog života u moru Port Lincolna i cijeloga zaljeva predložio sam da grad Port Lincoln angažira poznatoga hrvatskoga podvodnog snimatelja Miru Andrića, inače umirovljenog brigadira Hrvatske vojske, da to snimi. Nakon što je vidio Andrićeve uratke, Mark Cant je s oduševljenjem prihvatio tu ideju.

DEAN LUKIN, TONI ŠANTIĆ I MAKYBE DIVA

Dok sam šetao uz obalu i park, odmah uz glavnu ulicu u Port Lincolnu, silno me razveselio spomenik vjerojatno najpoznatijem trkaćem konju u povijesti Australije nazvanom Makybe Diva, čiji je vlasnik hrvatski iseljenik Tony Šan-

Antun Babić, Janja Ninić Babić, Šime Šarin

Skupna slika u Hrvatskom klubu nakon dodjele hrvatskog državljanstva

tić, s otoka Lastova, koji se dugo godina uspješno bavio ribarstvom u Port Lincolnu. Makybe Diva, odjeven u hrvatske boje, jedini je konj koji je tri puta zaredom pobijedio u utrci za slavni Melbourne kup: 2003., 2004. i 2005. Supruga i ja nismo mogli odoljeti ushićenju i želji da se, poput svih drugih turista, ne slikamo ispred impozantne skulpture Makybe Diva. Jednako nas je oduševila velika ograda s hrvatskim crveno-bijelim kockicama oko jednog restorana u glavnoj ulici. Kažu da je ta ograda podignuta nakon što je Makybe Diva pobijedio u utrci za Melbourne kup.

Naravno, bio bi veliki propust kad u ovoj reportaži ne bismo spomenuli i činjenicu kako je Port Lincoln poznat i po Hrvatu Deanu Dinku Lukinu, koji je na Olimpijskim igrama u Los Angelesu 1984. godine izbio zlatnu medalju za Australiju u dizanju utega u superteškoj kategoriji. Njegov otac, Dinko Lukin, koji je umro prije nekoliko godina, bio je jedan od prvih i najuspješnijih hrvatskih ribara pionira u Port Lincolnu.

Tijekom boravka u Port Lincolnu bili smo i gosti u domu Elide i Šime Šarina, koji mi je prije toga pokazao cijeli Port Lincoln. Obišli smo luku, brodogradilište, marinu i luksuzne kuće uz

obalu. Naravno, posjetili smo *Australian Fishing Enterprise*, u vlasništvu Šime Šarina i *Port Lincoln Processors*, u vlasništvu Marija Valčića. Posebno su me zanimali brodovi tunolovci, golemi tvornički pogoni za preradu tuna, te lijepi stambeni dijelovi Port Lincolna s modernim kućama i prekrasnim pogledom na more.

NA FARMI BRANKA ŠARUNIĆA

Pred kraj našeg odlaska iz Port Lincolna posjetili smo, u društvu Šime Šarina i njegove supruge Elide, 'hobi' farmu Branka Šarunića, koji se također bavi ribarstvom, a do prije nekoliko godina imao je i farmu s više od tisuću jela. Na farmi gostoljubive obitelji Šarunić okupili su se ribari koji nisu bili na moru jer se moj dolazak u Port Lincoln poklopio s vremenom kad se lovi tuna i ribari po nekoliko tjedana budu kontinuirano na moru. Uvjeran sam da će u ne tako dalekoj budućnosti grad Port Lincoln podići spomenik pionirima ribarske industrije u tom gradu, među kojima će zasigurno najviše biti imena hrvatskih ribara kao što su Lukin, Šarin, Valčić, Šarunić, Gobin, Kolega, Ševelj, Bralić i drugi. Ako, pak, do toga i ne dođe, cijeli Port Lincoln bit će spomenik vrijednim i uspješnim hrvatskim ribarima. ■

ENG A report from South Australia's Port Lincoln, a community in which Croatian immigrants are held in great esteem as excellent fishers and businesspeople.

Strateški važan tečaj hrvatskoga

Predstavivši stručnu skupinu koja je izradila HiT u sastavu Cvikić, Bošnjak i Kolaković, Zrinka Jelaska istaknula je kako je, u odnosu na slične tipove tečajeva u inozemstvu, riječ o brojčano iznimno malome stručnom timu te je uspješnost ovoga projekta time još i veća

Katarina Fuček, prof., prof. dr. sc. Zrinka Jelaska, prof. dr. sc. Ksenija Turković, Sandra Kučina-Softić, dipl. ing., doc. dr. sc. Lidija Cvikić i Marija Bošnjak, prof

Napisala: **Lada Kanajet Šimić**

Snimke: **Snježana Radoš**

Na Sveučilištu u Zagrebu u ožujku je predstavljen Hrvatski internetski tečaj HiT-1, prvi e-tečaj hrvatskog kao inozemnog jezika u Republici Hrvatskoj. Ovaj pionirski projekt, koji zajedno organiziraju i provode Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska matica iseljenika i Sveučilišni računski centar SRCE, predstavile su: prof. dr. sc. Ksenija Turković, prorektorica za pravna pitanja i međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu; prof. dr. sc. Zrinka Jelaska s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček, prof.; voditeljica Centra za e-učenje Sveučilišnoga računskog centra SRCE Sandra Kučina-Softić, dipl. ing., te autorice i e-lektoriце tečaja doc. dr. sc. Lidija Cvikić s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Marija Bošnjak, prof.

HiT-1 je namijenjen svima onima koji ne mogu doći na postojeće tečajeve hrvatskoga jezika u Hrvatskoj, kao i onima kojima su ograničene mogućnosti

učenja hrvatskoga u zemlji u kojoj žive. Također, riječ je o tečaju za početnu razinu znanja, dakle namijenjen je osobama koje hrvatski jezik ne znaju ili znaju samo osnove hrvatskoga.

ZA POČETNU RAZINU ZNANJA

Ocijenivši Hrvatski internetski tečaj strateški važnim za Hrvatsku jer povećava mogućnost širenja hrvatskog jezika i svrstava ga među druge svjetske jezike za koje postoje slični programi, prorektorica Turković također je izdvojila tri ciljne

skupine kojima je tečaj namijenjen. Prva su studenti koji dolaze na Sveučilište u Zagrebu; druga su djeca naših iseljenika, a treća nastavnici hrvatskoga jezika u inozemstvu kojima ovaj program omogućava novi vid doškolovanja.

- Mnogobrojni kontakti HMI-ja pokazali su posljednjih godina izraženu potrebu novog naraštaja Hrvata izvan Hrvatske da učenju jezika pristupe na moderan, njima poznat i prihvatljiv način, tj. uporabom suvremene tehnologije - istaknula je Katarina Fuček, ravnate-

HiT je predstavljen predstavnicima ministarstva, fakulteta, instituta te jezičnim stručnjacima inojezičnog hrvatskog

ljica HMI-ja koja je 2008. inicirala ovaj projekt. Kako bi ispitali stvarno stanje i zainteresiranost za pokretanje ovoga projekta, u HMI-ju je, pod vodstvom voditeljice Odjela za školstvo HMI-ja Lade Kanajet Šimić, provedena anketa koja je pokazala da je potreba za učenjem hrvatskog jezika veća od sadašnje ponude te da postoji velika potreba za učenjem hrvatskoga na daljinu. Uslijedio je poziv na suradnju dugogodišnjem suradniku Sveučilištu u Zagrebu te Sveučilišnome računskom centru SRCE.

PREDNOSTI E-TEČAJA

Predstavivši stručnu skupinu koja je izradila HiT u sastavu dr. sc. Lidija Cvikić, Marija Bošnjak, prof. i Zrinka Kolaković, prof., prof. dr. sc. Zrinka Jelaska istaknula je kako je, u odnosu na slične tipove tečajeva u inozemstvu, riječ o brojčano iznimno malome stručnom timu te je uspješnost ovoga projekta time još i veća. Izrada tečaja trajala je tijekom 2009. i 2010. da bi tečaj započeo s probnim radom u drugome semestru akademske godine 2010./2011. Od rujna 2011. tečaj HiT-1 provodi se redovito, a do sada ga je uspješno pohađalo ukupno 17 polaznika iz ukupno 14 zemalja (Peru, Venezuela, Argentina, SAD, Kanada, Austrija, Belgija, Velika Britanija, Švedska, Španjolska, Grčka, Rusija, Australija, Južna Afrika).

Govoreći o danas velikoj i neizostavnoj ulozi e-učenja, voditeljica Centra za e-učenje SRCA Sandra Kučina-Softić predstavila je rad računalnih stručnjaka SRCA na projektu HiT koji su prilagodili postojeći sustav za e-učenje (Merlin) specifičnim potrebama e-učenja hrvatskoga kao inozemnog jezika (MoD) te uvježbali jezičnu stručnu skupinu za izradu e-tečaja i rad u programu.

TRAJANJE 12 TJEDANA

Lidija Cvikić predstavila je razvoj i provedbu tečaja istaknuvši prednosti e-tečaja u odnosu na klasični oblik učenja, kao što su vremenska i prostorna neograničenost učenja, raznovrsnost multimedije, individualiziranost nastave i dr. Također je predstavila individualnu e-nastavu HEJ za polaznike čija je razina znanja hrvatskoga jezika iznad početničke. Nastava se održava uz pomoć Webinarara ili Skypa u paketima od 10 sati, pri čemu je vremensko ograniče-

brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika

učite kada želite i gdje želite

Sveučilište u Zagrebu

HIT -1

prvi sveučilišni on-line tečaj

hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

proljetni HiT-1

2. travnja - 24. lipnja 2012.

7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodlu)

150 nastavnih aktivnosti

24 sata online nastave u živo

iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik

interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika

NOVO!!!

od kolovoza 2011. upoznajte se s nastavnim aktivnostima na stranici [Promotivni HiT-1](#)

(za pristup kao korisničko ime i lozinku upišite *guest*)

obavijesti i upisi

ecroatian@gmail.com

nje održavanja nastavnih sati određeno na tri mjeseca.

O svojim iskustvima vezanim uz izradu i provedbu HiT-a vrlo je emotivno govorila Marija Bošnjak, potkrijepivši svoje izlaganje videosnimkama virtualne nastave, tj. snimkama sa Skypa, webinara i interaktivne ploče.

Hrvatski internetski tečaj traje 12 tjedana, obuhvaća 7 nastavnih cjelina u sustavu MoD, 150 nastavnih aktivnosti, 24 sata on-line nastave uživo. Nastava je interaktivna, a pristup učenju jezika individualiziran. Već tri uspješno održa-

na e-tečaja i najava novog ciklusa od 2. travnja do 24. lipnja 2012. dokaz su da je HiT-1 ispunio očekivanja svih zainteresiranih za takvim oblikom nastave. Uz nositelje projekta Sveučilište u Zagrebu, HMI i Sveučilišni računski centar SRCE, projekt je realiziran i uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva kulture i Grada Zagreba. ■

ENG March saw the presentation of the HiT-1 Croatian language Internet course at the University of Zagreb. It is the first ever e-course for Croatian as a foreign language.

Promicatelj hrvatske tradicijske glazbe

Osamdesetih godina prošloga stoljeća Božo započinje plodonosnu suradnju s folklornim i tamburaškim društvima u hrvatskome iseljeništvu i u hrvatskim zajednicama u susjednim zemljama

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Snimke: **Zbirka Potočnik**

Svečanim koncertom Tamburaškoga orkestra HRT-a u studiju Bajsic Hrvatske radiotelevizije obilježeno je 26. veljače ove godine 80 godina života velikana hrvatske pučke glazbe, maestra Bože Potočnika. Mnogobrojni poštovatelji u dvorani, slušatelji Hrvatskoga radija i gledatelji HTV-a uživali su u sjajnoj izvedbi izabranih djela našega uglednog skladatelja, skladbi koje su obilježile njegovu plodnu dugogodišnju umjetničku karijeru. Ovaj ugledni glazbenik, skladatelj, dirigent, glazbeni urednik i pedagog tijekom više od šest desetljeća umjetničkog rada ostavio je neizbrisiv trag u hrvatskoj glazbenoj baštini.

ULAZAK U LADO

Božo Potočnik rođen je Zagrepčanin koji je svoj glazbeni put započeo već u najranijem djetinjstvu kao samouki svirač mandoline. Slijede mladenačke go-

Božo Potočnik

dine provedene u gradskim amaterskim folklornim i tamburaškim društvima, osnivanje dječjega mandolinskog orkestra, a zatim i profesionalni izazov, ulazak u nacionalni folklorni ansambl "LADO". Diplomiravši usporedno i književnost na

Filozofskom fakultetu u Zagrebu, mladi profesor Božo ipak svoje najsnažnije nadahnuće pronalazi u hrvatskoj folklornoj glazbi i posvećuje joj se u potpunosti. U "Ladu" svira tambure i druga tradicijska glazbala, uskoro postaje umjetnički voditelj orkestra, a zatim i zbora. Iznimna umjetnička i stvaralačka energija potiče ovoga glazbenika da istražuje i stvara sve više, tako nastaje vokalni nonet LADARICE, sastavljen od vrsnih odabranih članica ansambla "Lado" na čelu s njegovom suprugom Anđelom. S "Ladaricama" je Potočnik osvojio glazbeni svijet. Za njih obrađuje mnogobrojne izvorne folklorne skladbe, piše nove skladbe. "Ladarice" postaju sinonim za savršenu pjesmu, zvuk njihovih glasova i njihove pjesme ostaju posebni i prepoznatljivi sve do danas. Oblikujući i promičući zvuk "Ladarica" Potočnik je neposredno utjecao na mnogobrojna tadašnja folklorna i pjevačka društva koja su slijedeći njihovu pojavu na hrvatskoj glazbenoj sceni i sama počela posvećivati pažnju važnosti i načinu folklornoga pjevanja.

Božo i supruga Anđela s Hrvatima u Wollongongu

Božo uvježbava tamburaško i folklorno društvo u Melbourneu

Božo i tamburaški orkestar Ansambla "Lado" u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu

Značajan dio svoga profesionalnog i stvaralačkog života, gotovo dvadeset i pet godina, Božo Potočnik proveo je i na tadašnjoj Televiziji Zagreb gdje je 1966. godine osnovao Redakciju narodne glazbe i običaja. Od samoga osnutka ova redakcija bilježi snažan uzlet. Potočnik pažljivo okuplja ekipu vrsnih suradnika i tijekom godina ostaje zabilježeno više od 5.000 raznovrsnih emisija narodne kulturne baštine, glazbe, pjesama, smotri izvornoga folklora, filmova i običaja. Kao urednik ove redakcije Potočnik uvodi visoke standarde koji ne dopuštaju emitiranje tadašnje novokomponirane i šund glazbe, čuvajući na taj način izvornu hrvatsku narodnu glazbu i spašavajući je od zaborava. Istim idejama rukovodi se i tijekom petogodišnjeg ravnanja Tamburaškim orkestrom HRT-a, s kojim je postigao izvrsne umjetničke uspjehe.

POPULARIZACIJA TAMBURE

Božo Potočnik utjecao je na populariziranje tambure, našega nacionalnoga glazbala i u zemlji i u svijetu. Obradio je više od osam stotina izvornih folklornih napjeva, a skladao čak stotinu i pedeset originalnih skladbi pretežno za tamburaške orkestre, no bilježi i određen broj glazbenih obrada za plesne koreografije, film i kazalište.

Osamdesetih godina prošloga stoljeća Božo započinje plodonosnu suradnju s folklornim i tamburaškim društvima u hrvatskome iseljentištvu i u hrvatskim zajednicama u susjednim zemljama. Upravo je on zaslužan za razvitak tamburaštva i tamburaške glazbe izvan granica naše domovine. Pružajući stručnu glazbenu pomoć obišao je mnoge hrvatske zajednice, u mnogobrojnim zemljama i na svim kontinentima. S uglednim sveučilišnim ansamblom *Duquesne University Tamburitians* iz Pittsburgha, SAD, ostvario je dvadesetogodišnju iznimnu

glazbenu suradnju. Čak devet puta odlazi, zajedno sa suprugom Anđelom, u hrvatske zajednice u Australiji, uz preporuku Hrvatske matice iseljenika koja je već davnih godina prepoznala maestra Potočnika kao vrsnoga tamburaškoga pedagoga. Upravo su Božo i Anđela Potočnik bili pokretači formiranja kvalitetnih hrvatskih folklornih i tamburaških društava diljem Australije, u Sydneyu, Perthu, Melbourneu, Wollongongu, Geelongu i Adelaideu. I danas, nakon toliko godina, tamošnja folklorna društva slijede umjetničke ideje ovoga bračnog i umjetničkog para i slove kao iznimno kvalitetni ansambl s autentičnim folklornim programima. Poseban trag ostavio je Božo Potočnik u ansamblu "Koleda" u Sydneyu. Iz tih vremena datiraju i velika prijateljstva s obitelji Crvenković u Sydneyu, obitelji Blagaić u Perthu, mnogim tamburaškim voditeljima i društvima diljem Australije. Božo Potočnik u tim vremenima bio je važan veleposlanik hrvatske tradicijske kulture na australskome kontinentu.

Iznimno plodno, sve do današnjih dana, surađuje i s Hrvatima u Kanadi, gdje je ideja tamburaštva prisutna desetljećima i gdje danas rade i djeluju mnoga uspješna tamburaška i folklorna društva.

U AUSTRALIJI, KANADI, MAĐARSKOJ...

Pedagoškim radom bavi se i u hrvatskim društvima u Mađarskoj, no na europskom tlu ima zasluga za opstanak tamburaštva u austrijskome Gradišću. Tim prostorima Božo Potočnik posvetio je puno svoga vremena i energije tijekom gotovo tri desetljeća, obradio stotinjak izvornih pjesama, predano radio s tamošnjim orkestrima. Najljepše gradišćanske napjeve, *jačke*, uvijekbao je s našim nacionalnim ansamblom "Lado", snimljen je CD pod nazivom "Na zelenom travniku" za koji je primio diskografsku nagradu - Porin. Primio je Porina i za cjelokupno životno djelo.

I danas, kao umirovljenik Božo Potočnik ne posustaje, umjetnički vodi glazbeni ansambl "Trešnjevka" u Zagrebu, sklada, dirigira, aktivni je član Hrvatskog društva skladatelja, Hrvatske glazbene unije, počasni član mnogih folklornih društava u zemlji i u svijetu.

Božo Potočnik zaslužio je svojim cjelokupnim životnim djelom i predanošću u promicanju hrvatske tradicijske glazbe mnoge nagrade i priznanja. Predsjednik Republike Hrvatske odlikovao ga je odličjima Reda hrvatskoga pletera i Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića. ■

Božo sa "Sto tamburaša" na Šokačkoj rapsodiji u KD V. Lisinski

ENG A gala concert celebrated the 80th birthday of a Croatian folk music great, maestro Božo Potočnik, who has worked to promote the tamburitza among Croatians worldwide.

'Festa' Miše Baričevića

Nijedan dubrovački likovni umjetnik nije preskočio tematizirati svetoga Vlahu. Mišo Baričević ne samo da u tome nije iznimka, već je sveti Vlaho u njegovu stvaralaštvu prisutan od samog početka i uvijek se ponovno pojavljuje

Izložba je postavljena u prostorijama HMI-a u Dubrovniku

Napisala: Maja Mozara Snimio: Stjepko Mamić

U Hrvatskoj matici iseljenika u Dubrovniku, u povodu blagdana zaštitnika-parca grada Dubrovnika sv. Vlahu otvorena je izložba slika Miše Baričevića *Festa*. Riječ je o slikama koje prikazuju scene iz procesije, izvijanje barjaka, puštanje golubica i druge prizore karakteristične za tradiciju čašćenja sv. Vlahu u Dubrovniku. Dio izložbe postavljen je u Kazalištu Marina Držića.

O slikama i umjetničkom izričaju Miše Baričevića u katalogu izložbe povesničar Marin Ivanović je napisao: "Bez svetog Vlahu ne postoji identitet Dubrovnika. Uz grmljavinu trombuna, zastave župa i bratovština, nošnje našeg zavičaja, svečeve relikvije u procesiji, miris tamjana i voštanih svijeća, molitvu *harnog puka*, lepet krila bijelih golubica, i ove ćemo godine, po 1 040. put, slaviti dan našega nebeskog zaštitnika. Koliko je to trenutaka, naraštaja, boli i radosti, povijesti i događaja?! Kako se, tijekom više od tisućljeća, u jednom narodu na vjetrometini zapadne civilizacije nije ugasio plamen ljubavi, ufanja, poštovanja i vjere prema tome svecu? Kako do sada nije dogorio? Intimnost vjere u Dubrovniku bila je uzdignuta na nacionalnu razinu pa se svečev lik nalazio na državnoj za-

stavi, pečatima, novcu, njegova skulptura na zidinama i ulazima u Grad, njegove slike na oltarima, a njegovo ime na brodovima, u bratovštinama i među nama. Sve je to naše pretke svakog dana podsjećalo da iskažu zahvalnost prema svecu koji nas već stoljećima čuva. Svatko od nas ima vlastiti odnos s *Parcem* – netko o njemu piše, netko ga moli za zaštitu i za bližnje, netko ga se možda boji, netko je po njemu nazvao sina, netko je na taj dan rođen, a netko mu je posvetio život.

Nijedan dubrovački likovni umjetnik, tijekom višestoljetne povijesti, nije preskočio tematizirati svetog Vlahu u slikarstvu, skulpturi ili grafici. Mišo Baričević ne samo da u tome nije iznimka, već je sveti Vlaho u njegovu stvaralaštvu prisutan od samog početka i uvijek se ponovno pojavljuje. Sakralne teme u njegovu opusu imaju posebno mjesto. S kolegama Škerljem i Ligorijem već godinama izlaže monumentalne poliptihe u dubrovačkoj prvostolnici. Ta su ostvarenja suvremenoga slikarskog *metiera* nekim čudom srasla s baroknom arhitektonskom plastikom katedrale i teško je zamisliti praznu bočnu kapelu u kojoj se te slikarske priče jedanput-dvaput godišnje izmjenjuju. Nemoguće je izo-

Otvorenje izložbe

staviti njegov križni put u maniri minimalizma, reljefno izrađen i postavljen u katedrali jer je upravo taj ciklus jedan od najprihvaćenijih, među vjernicima najpoznatiji, a turistima najzanimljiviji. Posebno uspješan sakralni ciklus *Rekapitulacija* iz 2010. potvrdio je Baričevića kao najplodnijega dubrovačkog umjetnika navedene tematike. Novim ciklusom *Festa* slikar se publici predstavlja prikazom scena iz procesije, izvijanja barjaka, puštanja golubica i drugim prizorima karakterističnima za tradiciju čašćenja svetog Vlahu u Dubrovniku."

Na otvorenju izložbe uz nazočnost velikog broja gostiju i dubrovačkih iseljenika koji su za vrijeme Feste u Gradu, pozdravnu riječ uputila je Maja Mozara, voditeljica podružnice Hrvatske matice iseljenika u Dubrovniku, te sam autor, dok je tekst iz kataloga pročitao glumac Kazališta Marina Držića Hrvoje Sebastian. Izložba će biti otvorena do Uskrsa. ■

ENG Artist Mišo Baričević's *Festa* exhibition, hosted by the Croatian Heritage Foundation, opened as a part of the celebration of the feast day of St Blaise, patron saint of the City of Dubrovnik.

‘Iseljenici su moja prava tema’

“Svjedok sam pravoga ekonomskog i socijalnog egzodusa naših žena koje su zbog potrebe prisiljene odlaziti u Italiju i njegovati tuđe starice kako bi priskrbile novac i prehranile svoje obitelji”, istaknula je Franica Srhoj Kumlanc

Razgovarala: **Željka Lešić**

Snimke: **Zbirka Srhoj Kumlanc**

Franica Srhoj Kumlanc je učiteljica u mirovini i istarska književnica podrijetlom iz Lovišta na Pelješcu, koji je napustila kao desetogodišnja djevojčica i došla živjeti k teti u Pulu. Ondje se školovala, završila Pedagošku akademiju i kao učiteljica radila u rodnome Lovištu, zatim u malim istarskim selima: Brestu, Humu, Velome Vrh u Puli. Iako rođena Lovištanica, Franica je dio svoje ljubavi posvetila ljudima i krajevima u koja ju je životni put odveo. Nakon odlaska u mirovinu, zbog financijskih problema, u trećoj životnoj dobi odlazi “trbuhom za kruhom” na rad u Italiju kao mnoge hrvatske žene.

- Otišla sam u svijet zajedno s mnogim ženama iz cijele Hrvatske kako bismo zaradile za preživljavanje obitelji. U svojoj knjizi “Stići suncu koje nema zalaza” sve sam rekla o toj problematici. Knjiga je dokument koji svjedoči o tome kako smo krenule put Italije, na koji način, kada smo krenule. U njoj sam napisala 20 godina rada naših žena - njegovateljica. One su svašta doživljavale. Uglavnom je bilo više ružnih stvari. Nije lijepo govoriti grube stvari, no to je bilo tako. Čovjek se bori za goli život. Knjiga je zbirka istinitih priča i ispovijesti žena koje su morale napustiti svoje obitelji na određeno vrijeme radi njihova boljitka, no ironija je da se većina takvih brakova i obitelji raspala zbog odsutnosti “tri stupa u kući”. Nadalje, često se događa da su djeca, bez brige i nadzora majki, prepuštena ulici pa se lakše regrutiraju u problematične skupine. Svoje teško životno iskustvo, njegovanje starih, nemoćnih i teško bolesnih Talijana radi prehranjivanja obitelji ispreplićem s teškim životnim pričama 13 naših hrabrih žena koje

Franica Srhoj Kumlanc
u HMI u Zagrebu

rade preko granice, iako su i same bolesne. Uglavnom su te žene bile gladne, izrabljivane, pa i zlostavljane. No, kako je bilo vrijeme Domovinskog rata i krize, mnoge žene bile su prisiljene raditi i još uvijek rade zbog ekonomskih prilika na crno, po 24 sata, bez slobodnog

dana po talijanskim kućama po cijeni od 35 do 40 eura na dan. Svjedok sam pravoga ekonomskog i socijalnog egzodusa naših žena koje su odlazile izvan Hrvatske njegovati tuđe none i nonice da bi priskrbile novac i prehranile obitelj.

Ana Bedrina i Franica Srhoj Kumlanc
u područnom uredu HMI-a u Puli

Slika s naslovnice
knjige "Stići suncu
koje nema zalaza"

Gdje Vi radite i kakva su Vaša iskustva u Italiji?

- Sada negujem nepokretnu 86-godišnju staricu iz okolice Portogruara, no uskoro ću ići u Padovu na bolji posao. Skrbiti ću se o zdravoj osobi i bit ću u kući naših iseljenika i veselim se novom poslu. Znaite, kada služite i radite težak posao, naučite se svašta raditi. U ovih 20 godina rada s bolesnicima naučila sam mnoge poslove vezane uz takvu negu. Što se tiče mog iskustva, mogu vam reći da su rijetke obitelji koje nas prime kao čovjeka. Topli su samo dok te trebaju. Stalno moraš titrati i biti na

raspolaganju 24 sata i nema slobodnog dana ni nedjeljom ni praznikom. Budući da stanujemo u kućama tih obitelji, stalno smo im na raspolaganju, i jeftina radna snaga. Osjećaš se kao čovjek drugog reda. Ja sam u malo povoljnijem položaju jer sam prijavljena u Italiji do 2013. godine.

Kada nađete vremena za sebe i za pisanje?

- Kada uredim nonicu, tijekom dana pronađem dva sata za svoj hobi odnosno pisanje. Zanima me povijest rodnog Lovišta i skupljam građu za knjigu

o mome rodnom gradu. Također me zanima iseljeništvo i rado pišem o iseljenicima. Iseljenici su moja prava tema, sve ostalo je bilo usput.

Koje su Vaše iseljeničke teme i koje ste knjige objavili?

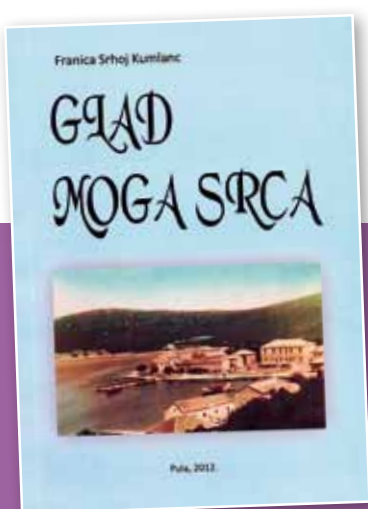
- Pišem o svojim dalmatinskim rodbinskim vezama koje sežu čak do Novog Zelanda i Australije. Knjiga "Korijeni" nastavak je prethodne knjige "Providnost" i njome objašnjavam svoje dalmatinske korijene s Pelješca i Hvara. Moji preci raselili su se tijekom druge polovice 19. stoljeća sve do Novog Zelanda i

Franica s rođakom Ivom Ivanković iz
Pertha za posjeta Novom Zelandu

Prizor sa skupa Srhoja u Novom Zelandu

MIRIS LAVANDE

*Miris lavande me odvede
u našu staru didovu kuću
gdje se poigravaju sjene sunca i mora,
uz žamor ljudi, miris gradela,
toplinu doma i osjećaj.
Sve se to izgubilo u trenu!
Ostao mi samo miris lavande.
Zauvijek!*

(Pula, 8. siječnja 2012.)

Australije. U potrazi za građom o dolašku svojih predaka u "obećane zemlje", sa suradnicom i kolegicom Ljubicom Sindičić 2009. godine boravila sam u Aucklandu na Novom Zelandu. Naime, bila sam pozvana na tradicionalni skup potomaka Srhoj, gdje se okupilo oko 250 novozelandskih i australskih članova i potomaka obitelji Srhoj, koji se smatraju tamošnjim pionirima farmerstva i koji se održava svake dvije godine. Sljedeće okupljanje bit će u travnju 2013. godine u Perthu i već sada se veselim ponovnom susretu s rođacima. Na posljednjem susretu prikupila sam bogatu građu za svoju novu knjigu. Doznala sam tada o dugom i uspješnom putu braće Mate i Jakova Srhoja, mog djeda, te njihova rođaka Tome Jerkovića i prijatelja Kuzme Matijeveća koji su 1897. brodom Waihora krenuli iz Bogomolja s otoka Hvara na put u Novi Zeland. Ponosna sam na svog rođaka Milivoja Srhoja kojemu je britanska kraljica darovala 50 hektara zemlje za razvoj farmerstva, te mu dodijelila titulu "Sir" smatrajući ga pionirima farmerstva na Novom Zelandu. Iznenađila sam se da su Dalmatinci na Novom Zelandu i Australiji, uz vinovu lozu, sadili smokvu i maslinu, koja ih je podsjećala na domovinu. U rukopisu mi je materijal za knjigu "Korijeni II" u kojoj pišem o raseljenim obiteljima loze Srhoj u Australiji i Novom Zelandu. Knjiga je u rukopisu, samo je treba urediti i

Franica svojom poezijom i istinitim pričama ganula slušatelje do suza

PULA - U Gradskoj knjižnici i čitaonici Kluba umirovljenika u Puli, prigodom Dana žena, 6. ožujka predstavljene su dvije nove zbirke autorice Franice Srhoj Kumlanc. Predstavljena je knjiga svjedočanstava žena-njegovateljica u Italiji pod nazivom "Stići suncu koje nema zalaza" i "Glad moga srca", poezija posvećena rodnom zavičaju i uspomena iz života.

U knjizi "Stići suncu koje nema zalaza" autorica govori o ekonomskom i socijalnom egzodusu naših žena, koje u teškim uvjetima zarađuju kruh kao njegovateljice starih i nemoćnih u susjednoj Italiji. Franica Srhoj Kumlanc svojevrsna je odvjetnica mnogobrojnim ženama koje je HZZO kaznio zbog toga što nisu 'zaleđile' mirovinu kad su otišle raditi u Italiju pa su im stigle uplatnice s golemim iznosima. U Italiji većina žena ne prima plaću, nego samo skromnu nagradu za 24-satni radni dan. Naslovnica knjige prikazuje desnu ruku žene punu bora, ali i cvijeća jer se s ljubavlju pruža pomoć potrebitima, a izradila ju je autoričina snaha Melita Brščić Kumlanc.

U drugoj knjizi poezije "Glad moga srca" autorica se prisjeća mnogobrojnih dragih osoba, ali i teških uspomena iz svoga života koje često nose poruku vjere i nade. Tako se u jednome teškom trenutku obraća svojim anđelima da joj pomognu u teškoj životnoj zadaći, a u drugoj pjesmi vidi suzu na kamenoj rodnoj kući koju je u ranoj mladosti napustila. U toj vjeri autorica pronalazi snagu i radost za sve svoje životne bitke i kroči hrabro i vedro u nove dane.

U drugom dijelu knjige autorica poklanja prostor svome sinu Janku (Jani) koji se također posljednjih godina posvećuje pisanju poezije. Pjesme su uglavnom posvećene nedavno preminulom ocu.

Promociju je nadahnuto vodila profesorica Ljubica Sindičić, lektorica knjige i autoričina prijateljica, a životna svjedočanstva iz knjige vrlo dojmljivo je pročitala mlada profesorica Martina Čiković. Uvjerljiva interpretacija potresnih svjedočanstava izazvala je u publike uzdahe i suze.

Na promociji su sudjelovale još Vanesa Begić, književna kritičarka i Ana Bedrina, voditeljica podružnice Hrvatske matice iseljenika u Puli, koje su sa svoga gledišta, poznavajući autoricu i njezin rad u Italiji, iznijele svoja zapažanja. (Ana Bedrina)

pripremiti za tisak. Zahvaljujem svima na pomoći oko materijala i na kontaktima. Tu bih spomenula i Anu Bedrinu iz Pule koja mi je puno pomogla. Ovim putem preko časopisa Matice pozdravljam rođake iz Novog Zelanda i Australije, koji prate Maticu.

Franica posljednjih 20-ak godina živi i radi u Italiji. Članica je Hrvatske za-

jednice u Venetu sa sjedištem u Padovi, te istarskog ogranka Društva hrvatskih književnika. Dosad je objavila niz knjiga poezije: Dotaknuti tuđe sunce, Djeca su radost, Duša u zagrljaju, Kroz rajska vrata, Krv nije voda i Grad mog srca, te proze: Providnost, Drugačiji djed mraz i zbirku pripovijedaka Stići suncu koje nema zalaza. ■

ENG Franica Srhoj Kumlanc is a retired teacher and writer from Istra County in Croatia whose challenging financial situation has seen her take work in Italy as a caregiver, a line of work many Croatian women have taken up.

Prirodna dragocjenost sjeverne Hrvatske

Plodne doline i šume uz Dravu privlačile su naseljenike, uz nju su se gradile tvrđave, sela i veći gradovi, poput baroknog Varaždina, Donjeg Miholjca, Valpova, Belišća i glavnoga grada Slavonije, Osijeka

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Rijeka Drava, koju nazivaju i *zelenim srcem Europe*, izvire u Južnome Tirolu u Italiji, kraj jezera Dobiaco. Nastavlja svoj put prema istoku, teče kroz austrijsku Korušku, zatim i Sloveniju, a pokraj mjesta Dubrave Križov-

ljanske ulazi u Hrvatsku. Jednim dijelom svoga toka kroz našu domovinu ova rijeka čini pojas hrvatsko-mađarske granice, dijeleći i povezujući dvije zemlje. Kraj Donjeg Miholjca rijeka skreće u dubinu naše zemlje, prema Osijeku, i svojim tokom odvaja Slavoniju od Baranje. Nakon putovanja kroz panonski dio naše domovine, Drava nas napušta i ulijeva

se u Dunav kraj Aljmaša. Njezina ukupna dužina od izvora do ušća je 725 kilometara, a Hrvatskoj pripada 325 kilometara rijeke. Plovna je dužinom od 90 kilometara, u donjem dijelu svoga toka. Uz Savu i Dunav spada u naše najveće rijeke. Ima dvadeset i četiri pritoka, od kojih je najvažnija rijeka Mura. Drava je naša jedina rijeka snježnoga režima

jer je njezin vodostaj najviši u proljeće i ljeti, a najniži u zimskim mjesecima. Smatra se i našom najčišćom rijekom, kažu *gotovom iskonskom*, a općenito se smatra jednom od najočuvanijih rijeka u Europi. Povijesno gledano, u posljednjih stotinjak godina Drava je na našim prostorima mijenjala svoj tok pa se spominje i termin *stara Drava*, prostor u pograničnom području Hrvatske i Mađarske gdje je nekada tekla sjevernije, čineći pješčane nanose, sprudove, brežuljke i nove obale, a zatim napuštala staro korito i tražila nove putove svojoj vodi duž plodne panonske ravnice. Već u 19. stoljeću na Dravi započinju hidroteknički radovi koji utječu na njezinu prirodnu izvornost. Do izgradnje triju hidroelektrana u njezinu gornjem toku u prvoj polovici prošloga stoljeća bila je to brza alpska rijeka, sve do mjesta susreta s rijekom Murom, odakle nastavlja teći do ušća u Dunav kao mirna ravninarska rijeka.

BIOLOŠKA RAZNOLIKOST

Unatoč ugroženosti koju nosi sa sobom suvremeno doba, Drava je i danas svojevrsan prirodni biser, s vlastitim ekološkim sustavom i očuvanom biološkom raznolikošću. U njezinim vodama, na obalama, u rukavcima i jedinstvenim *mrtvicama* svoje stanište su našle mnogobrojne životinjske i biljne vrste, od kojih su mnoge zbog bojazni od nestanka i izumiranja već odavno zaštićene. U Dra-

vi žive mnoge vrste riba, a na njezinim obalama gnijezde se mnoge rijetke i zaštićene vrste močvarnih ptica, poput *bre-gunica*, *pčelarica* i *vodomara*, tu su još i *trstenjaci*, *liske*, *divlje patke*, *gnjurac*, *čaplje*, pa i izrazito ugroženi *štekavac*, čijih sedamdesetak preostalih parova boravi u porječju Drave i Kopačkoga rita, zaštićenog parka prirode. Poznati su njezini vrbici, trstenjaci, močvarne livade i šume hrasta lužnjaka.

VJEČNA INSPIRACIJA

Drava je oduvijek bila žila kucavica sje-

vernoga dijela Hrvatske, iznimno važna svojim stanovnicima. Toliko je značajna da je jedno cijelo područje sjeverozapadne Hrvatske po njoj dobilo ime: Podravina. Nazočnost čovjeka na njezinim obalama bilježi se još od neolitskoga doba. Uz nju i njome prolazili su važni vojni putovi još od rimskoga doba i tijekom cijele novije povijesti. Njezine plodne doline i šume privlačile su naseľjenike, uz nju su se gradile tvrđave, sela i veći gradovi, poput baroknog Varaždina, Donjeg Miholjca, Valpova, Belišća i glavnoga grada Slavonije, Osijeka. Njome se plovilo, na njoj i uz nju se živjelo. Zidali su se mostovi. Drava je svojim stanovnicima davala život, natapala je njihova polja, pojjila im stoku, hranila ih ribom, spajala sa svijetom. Drava je davala i zlato. U njezinu pijesku skriva ju su se zrnca plemenite zlatne kovine koju su ispirali naraštaji stanovnika, još od 15. stoljeća naovamo. Rijeka Drava je vječna inspiracija pjesnicima, narodnim pripovjedačima, piscima, skladateljima, fotografima i slikarima. Njezina ljepota i snaga oduvijek nadahnjuju i oplemenjuju dušu hrvatskoga čovjeka. I zato je važno ovu divnu rijeku zaštititi i sačuvati za budućnost. ■

RIJEKA DRAVA

*Mutna Drava, ti debela voda,
saka pesma tebi nekaj doda.
Kak i zemla sega si nam dala,
Zlo i dobro si nam nanašala.*

*Tvojom stezom pluli su flaj sati,
Zlato s peska spirali zlatari.
Konople si močila i prala,
Svojom vodom meline terala.*

*Drava dobra i zločesta,
Drava moje zlato, blato, šaš, i kal,
Ti rubača z hiljadu rukava,
Tebe nam je dragi Bogek dal.*

(Ivan Včena)

ENG The Drava River passes from Slovenia into Croatia at the settlement of Dubrava Križovljanska. The river has a total length from source to mouth of 725 kilometres, 325 of which flow through Croatia.

Crkva u BiH stožerni čimbenik opstanka katolika

Čitajući knjigu saznajemo da je 1991., prema podacima Crkve, na području cijele BiH živjelo ukupno 835.170 katolika, dok je prema statistikama dobivenim prema blagoslovu obitelji 2010. njihov broj samo 441.432 odnosno 52% od onog prije ratnih godina

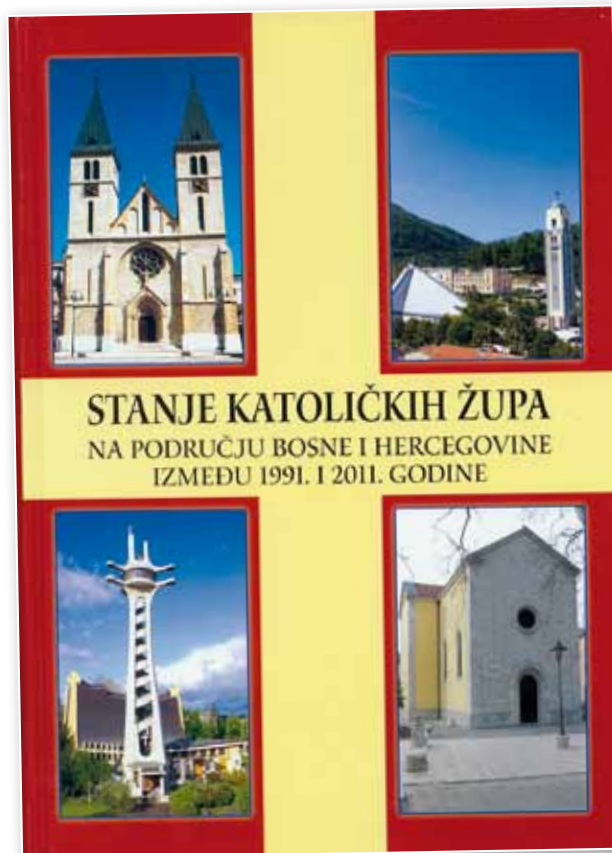
Tekst: Uredništvo (izvor IKA)

U organizaciji Biskupske konferencije BiH 13. ožujka u dvorani "Vijenac" Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta u Zagrebu predstavljena je knjiga "Stanje katoličkih župa na području Bosne i Hercegovine između 1991. i 2011. godine". Knjigu s 952 stranice urednika Franje Marića objavila je BK BiH, a predstavljanje je upriličeno u povodu Tjedna solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini.

Predstavljanju knjige nazočili su i zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, apostolski nuncij u RH nadbiskup Mario Roberto Cassari, predsjednik BK BiH banjolučki biskup Franjo Komarica, predsjednik Hrvatskog Caritasa varaždinski biskup Josip Mrzljak, vojni biskup u RH Juraj Jezerinac i pomoćni banjolučki biskup Marko Semren. Generalni tajnik BK BiH mons. Ivo Tomašević istaknuo je kako postoji puno toga što povezuje Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, ali i ostale krajeve u kojima su Hrvati katolici stoljećima svoji na svome, poput Boke kotorske i Srijema.

'MI SMO JOŠ ŽIVI'

U dobrodošli kardinal Bozanić izrazio je radost što se to važno izdanje predstavlja jer se na taj način knjiga – dokument o Katoličkoj crkvi u BiH, o stanju župa na području BiH predaje našoj i svjetskoj javnosti. "Svjedoci smo živi onoga što se događalo, bole nas mnogi događaji, ali osobito nas boli često pokazano nerazumijevanje.

Večeras smo ovdje da bismo osvijestili važnost prisutnosti Katoličke crkve u BiH s jedne strane, i da bismo osvijestili činjenicu da ako slabi ta važna institucija, time je siromašnija i BiH, a siromašnija je tada i čitava Europa", rekao je kardinal Bozanić.

Kardinal Puljić rekao je da su u problematici preživljavanja i opstanka jači kad znaju da nisu sami. "Ohrabreni smo kad znamo da naša braća na nas misle, za nas osjećaju i žele nas poduprijeti. Mnogima u svjetskoj javnosti moramo dati do znanja - nemojte nas ignorirati, mi smo još živi, mi ne odustajemo od toga da želimo živjeti, opstati, želimo biti na svome", rekao je kardinal Puljić.

Govoreći o Tjednu solidarnosti, biskup Mrzljak podsjetio je kako je prije šest godina održana Nedjelja solidarnosti, a onda se to proširilo na Tjedan. Treba istaknuti kako tijekom tih šest godina svijest o solidarnosti sve više raste, a Tjedan postaje poticaj za traženje novih mogućnosti i pu-

tova širenja solidarnosti i na drugim područjima.

Govoreći o sadržaju knjige dr. Anđelko Akrap, profesor na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, rekao je da je to svestrana i temeljita rekonstrukcija događaja u BiH od 1991. do 2011. glede katoličkog stanovništva. Knjiga pokazuje snagu i upornost u borbi za opstanak Katoličke crkve u BiH. "Zaprepasćuje koliko je toga srušeno, uništeno i protjerano, a istodobno zadivljuje koliko je toga obnovljeno", rekao je dr. Akrap te podsjetio kako je poznato da je uvjet revitalizacije i bilo kojeg povratka protjeranog stanovništva povratak Crkve jer demografsko-povijesna istraživanja pokazuju da je Crkva u BiH stožerni čimbenik opstanka katolika. Osvrnuvši se na predstavljene statističke podatke istaknuo je kako terensko istraživanje na razini župa pokazuje da je broj katolika prepolovljen.

Knjiga je predstavljena u dvorani "Vijenac" Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta u Zagrebu

Upozorio je i na negativan prirodni prirast u Hrvatskoj gdje je od 1991. do 2011. umrlo 160.950 ljudi više nego što ih se rodilo. "U Hrvatskoj i BiH potrebna je dugoročna demografska politika", rekao je prof. Akrap, istaknuvši kako Hrvatima zbog malog broja porođaja prijeti ubrzani nestanak.

RAZMJERI TRAGEDIJE

Slavko Slišковиć, pročelnik Katedre za crkvenu povijest na zagrebačkome Katoličkome bogoslovnom fakultetu, dao je kratak osvrt na prisutnost Crkve na tlu BiH od prvih kršćanskih vremena te istaknuo kako Crkvu od tada do danas prate mučeništva i razaranja.

"Unatoč sukobima nakon raskola između istoka i zapada, inkvizicija nam svjedoči kako je Crkva u BiH pripadala zapadu", rekao je prof. Slišковиć podsjetivši da su nakon osmanlijskih osvajanja u BiH mnoge katoličke crkve srušene ili pretvorene u džamije.

"Skupivši prvi put na jednome mjestu informacije o svim katoličkim župama u BiH, s fotografijama župnih crkava, zemljovidima župa i statističkim podacima o broju vjernika, postala je vidljiva opravdanost tvrdnje o razmjerima tragedije kojoj su bili izloženi katolici u BiH od 1991. do danas", istaknuo je dr. Slišковиć.

Dodao je kako čitajući tu knjigu saznajemo da je 1991., prema podacima Crkve, na području cijele BiH živjelo ukupno 835.170 katolika, uglavnom Hrvata, dok je prema statistikama dobivenim prema blagoslovu obitelji 2010. njihov broj samo 441.432 odnosno 52% od onog prije ratnih godina. Dok se broj katolika na području današnje Federacije prepolovio, na području Republike Srpske on je sa 152.856 spao na 11.924, što znači da je nestalo 92% katolika s tih prostora. "Osobita vrijednost djela je što su svi ti podaci statistički potkrijepljeni slikovnim priložima u obliku fotografija, svaka pojedina župa predstavljena je u kratkim crtama, a dvojezični

hrvatsko-engleski uvod knjigu čini pristupačnom širem krugu čitatelja", rekao je dr. Slišковиć.

GODINE STRADANJA KATOLIKA

Urednik knjige Franjo Marić kratko se osvrnuo na ključne godine stradanja katolika na području BiH. Ocijenio je kako su godine 1463., od 1683. do 1699. te od 1991. do 1995. bile godine najvećega stradanja hrvatskoga naroda u BiH. U tom kontekstu posebno je istaknuo bečke ratove koji su imali strahovite posljedice za katolike u BiH. Kartograf Nikola Badanković u projekt se uključio na poziv mons. Tomaševića s ciljem izrade karata katoličkih župa na području BiH. Istaknuo je kako mu je bilo zadovoljstvo prihvatiti tu ponudu, to više što njegova suradnja s Crkvom traje od 1972. godine kada je za potrebe tadašnje BKJ izradio 40 karata.

Direktor tvrtke Geofota Zvonko Biljecki istaknuo je kako zemljovid, prema inženjerski rad, nose puno više. "Iz njih se, kao i iz groblja, čita i spoznaje povijest, geografija, određeni vremenski bitni koraci, što u ovom slučaju za katolike u BiH puno znači", rekao je te predao karte župa u BiH predsjedniku BK BiH biskupu Franji Komarici koji je poručio kako ta knjiga treba voditi prema istini i ljubavi.

U ovoj prigodi biskup Komarica uručio je knjige kardinalu Bozaniću, nunciju Cassariju, biskupu Mrzljaku, izaslanici predsjednika RH Ive Josipovića savjetnici Romani Vlakin te izaslaniku predsjednika Vlade RH Zorana Milanovića ministru zdravlja Rajku Ostojiću. ■

ENG *The Situation of Catholic Parishes in Bosnia-Herzegovina Between 1991 and 2011 is a book recently presented in Zagreb. It discusses the reduction by half of the number of Catholics in the country over the past twenty years.*

Imanje – Međimurska županija – Čakovec

Imanje je smješteno između grada Čakovca (7km) i Varaždina (9km). Sastoji se od obiteljske kuće površine 330m² i gospodarskih zgrada površine cca 500m². Imanje se proteže na ukupno 30.000m². Detaljne informacije dostupne na e-mail: jcarovic@gmail.com

PREDSTAVLJENA NOVA KNJIGA RUŽE SILAĐEV 'ŠOKICA PRIPOVIDA'

ZAGREB - U organizaciji Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata održana je 7. ožujka u Zagrebu književna večer na kojoj je predstavljena knjiga Ruže Silađev "Šokica pripovida". Autoricu je ukratko predstavio voditelj Zlatko Žužić, ustvrdivši kako je Ruža Silađev rođena 1949. u Sontu (Bačka), gdje je završila i osnovnu školu, dok je Srednju medicinsku školu završila u Somboru. Službovala je kraće vrijeme u Žminju i Iloku, a preostali radni vijek do mirovine provela je u Sontu radeći kao ljekarnica. Prva joj je objavljena knjiga etnografska zbirka dijalektnih proza "Divani iz Sonte", tiskana 2007. u nakladi NIU "Hrvatska riječ" iz Subotice, a druga "Šokica pripovida" prošle godine. Prvi predstavljatelj knjige i njezin urednik Milovan Miković, urednik nakladničke djelatnosti NIU "Hrvatska riječ" iz Subotice, govorio je o književnoj produkciji NIU "Hrvatska riječ" ustvrdivši kako je u razdoblju od 2005. do 2011. godine objavljeno 47 naslova.

Jedna od tih bisera književnosti vojvođanskih Hrvata je i "Šokica pripovida", koju je predstavila priređivačica knjige dr. sc. Sanja Vulić s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, ustvrdivši kako je ona svojevrsni nastavak prve knjige Ruže Silađev, koja je u lokalnoj zajednici, ali i šire, postala pravi bestseller pa je ubrzo objavljeno i novo izdanje.

"Veći dio ove nove knjige sadrži autoričine tekstove na dijalektu koji su tematski vezani uz blagdanske običaje

te ostale običaje i tradiciju, uključujući i različita pučka vjerovanja. Druga skupina dijalektnih proznih priloga uglavnom je motivirana autoričnim sjećanjima na relativno novije događaje. Novost u ovoj drugoj knjizi predstavljaju narodne kratke proze iz Sonte, naravno na dijalektu, koje je Ruža Silađev zapisala od pučkih kazivača", rekla je dr. Vulić. O svojoj knjizi zadnja je govorila autorica Ruža Silađev zahvalivši svima koji su na bilo koji način pomogli u realizaciji knjige te pročitala nekoliko ulomaka iz nje. (Zlatko Žužić)

NAŠA KUHINJA

Priprema: Marija Hećimović

ČOBANAC

Čobanac je jelo koje su pripremali slavonski čobani. Kuhali su ga od namirnica koje su imali pri ruci, a to je bila ovčetina, janjetina i njihove iznutrice. Uz to im je bila potrebna tek voda, sol, malo svježeg povrća, luk, paprika i feferoni. Svi današnji recepti o načinu i sastojcima za kuhanje udaljili su se od izvornoga, ali to nije umanjilo osobiti ukus ovoga omiljenog jela.

Vrijeme pripreme:

90 min

SASTOJCI:

(za 6 osoba)

- 2,5 kg raznovrsnog mesa: junetine, janjetine/ovčetine, svinjetine, divljači
- 60 dag crvenoga luka
- 0,15 dag slatke mljevene paprike
- 0,01 dag ljute mljevene paprike
- 0,02 dag soli
- 0,10 dag vegete
- 10 dag mrkve

- 20 dag prasećih nožica (zbog stvaranja želatine/gustoće)
- 10 dag krumpira
- 10 dag pirea od rajčice
- 2 dcl vina
- lovorov list, mljeveni papar, peršinov list,
- po želji: senf, češnjak, ljuti feferoni, vrhnje

Za žličnjake:

- 10 dag brašna
- 2 jaja

PRIPREMA

Crveni luk usitniti nožem ili miješalicom, dodati malo vode i pirjati. Radi gustoće jela odmah dodati krumpir u komadu i sitnije rezane praseće nožice. Nakon dvadesetak minuta dodavati meso (kocke 2,5 x 3 cm) u malim vremenskim razmacima i to sljedećim redom: divljač, junetinu, svinjetinu, janjetinu. Odmah dodati i sve začine da meso poprimi njihovu aromu. Kada je meso napola gotovo, krumpir protisnuti da se raspadne, dodati pire od rajčice i zaliti hladnom vodom ili temeljcem u dovoljnoj količini do kraja kuhanja te dodati polovicu vina. Kad zavri, kuhati do kraja na laganoj vatri. Dodati ostatak vina. U čobanac se mogu ukuhati noklice (mali žličnjaci) ili se uz njega mogu servirati posebno skuhanu trganci. Po želji može se dodati vrhnje na kraju. Čobanac mora biti srednje ljut. Ako želi-mo ljući, onda je potrebno posebno skuhati pa dodati ljute feferone. Žličnjaci se pripremaju uobičajeno.

Ponos i zajedništvo pobjeđuju

Festival koji je bio profesionalno organiziran omogućio je da se 4.000 okupljenih posjetitelja različite dobi sjajno zabavi, upozna hrvatsku baštinu i stekne nova prijateljstva

Mali folklorišti prije nastupa

Napisaao: Jozo Ćuk Snimke: FHK

UMelbourneu je održan u nedjelju 18. ožujka godišnji, treći po redu, Festival hrvatske kulture, na zemljištu Australско-hrvatskog društva, najvećega hrvatskog društva na tom području. Već rano ujutro mnoštvo Hrvata i Hrvatica, napose hrvatske mladeži i djece, počeli su dolaziti, što je bio znak da će i ovaj treći Festival hrvatske kulture biti vrlo uspješan.

Službeni program počeo je izvođenjem hrvatske i australske himne. Prisutne je pozdravio predsjednik Australско-hrvatskog društva Ante Jurić, inače vrlo ugledan i sposoban mladi Hrvat, pripadnik drugog naraštaja izgnanih Hrvata. On je srdačno, s izrazitim po-

nosom, pozdravio sve prisute, zahvalio im na dolasku i zaželio im dobrodošlicu i ugodnu zabavu u zajedništvu i hrvatskome bratskom raspoloženju. Istaknuo je posebne goste iz australskoga javnog života - gradonačelnika općine Maribyrnong Johna Cummingsa, povjerenicu Višekulturnog vijeća federalne države Victorije Jenny Matić, vijećnika i bivšega gradonačelnika općine Moonee Valleya Johna Šipeka i predsjednika Ujedinjenih hrvatskih klubova Australije i Novog Zelanda Paula Šarića. Jurić je pozvao gradonačelnika Cummingsa da se i on, kao gradonačelnik općine Maribyrnong, u kojoj je sagrađen ovaj Hrvatski dom, obrati mnoštvu hrvatskoga naroda.

“S ponosom i radošću zahvaljujem gospodinu Jurici, upravi ovog društva, hrvatskoj zajednici i svima vama koji ste

me pozvali da zajedno s vama, kao gradonačelnik Maribyrnong općine, proslavimo ovaj važan kulturni događaj za sve stanovnike općine Maribyrnong, a napose za hrvatsku zajednicu. Treba istaknuti veliki doprinos hrvatske zajednice u stvaranju dobrih odnosa višekulturne zajednice u našoj općini Maribyrnong, u cijelom gradu Melbourneu i državi Victoriji”, rekao je gradonačelnik Cummings.

DOPRINOS HRVATSKE ZAJEDNICE

Jedan od Hrvata, bivši gradonačelnik i sadašnji vijećnik općine Monnee Valey John Šipek dobio je počasnu godišnju ulaznicu na utakmice Hrvatskoga nogometnog kluba “Melbourne vitezovi”, kao znak zahvalnosti za dugogodišnju potporu hrvatske zajednice u Melbourneu, na čemu je Šipek srdačno zahva-

Stand koji predstavlja Hercegovinu

Članice društva 'Katarina Zrinska'

lio. Ugledni hrvatski svećenik vlč. Josip Vranješ bio je još jedan od poštovanih gostiju na ovome hrvatskom festivalu.

Hrvatsku zajednicu predstavljali su na ovome općehrvatskome kulturnom festivalu uz Australsko-hrvatsko društvo mnogobrojni dužnosnici drugih hrvatskih društava i ustanova. Hrvatsko žensko društvo "Katarina Zrinski" kao i uvijek prednjačilo je svojim radom. Predsjednica HŽD-a "Katarina Zrinski" Ljubica Cibera i mnogobrojne članice bili su uzor u radu i ponos hrvatskim rodoljubima. Bivša predsjednica "Katarine Zrinski" Dragica Hedješ bila je sretna i ponosna što je mogla predstaviti hrvatske narodne nošnje Slavonije i Like. Posebnu pozornost privukla je bogata kulturna baština i hrvatske narodne nošnje iz Hercegovine, koje su predstavljale Ana Ljuburić i Biljana Karačić. Jela Šarić i Iva Paprić predstavile su hrvatske narodne nošnje Bosne. Ljubica Cibera predstavila je hrvatske narodne nošnje iz okolice Karlovca i Pokuplja, a kulturnu baštinu i običaje hrvatskog naroda juž-

ne Hrvatske odnosno Dalmacije predstavljala je Zorka Fantela, a otok Korčulu predstavljao je Franko Donjerković. Izvršnu hrvatsku riblju kuhinju, kolače i slatkiše predstavili su gostima kuhari iz restorana Dalmatino Ino Kovačević i Mario Mikšić.

UMJETNIK CHARLES BILICH

Vrhunski svjetski i hrvatski poznati slikar Charles Bilich također je izlagao svoje umjetnine i time pridonio ugledu i neizmerno cijenjenoj hrvatskoj kulturnoj baštini. Bilich je izjavio da će dio prihoda od prodaje njegovih umjetnina pokloniti obrani hrvatskih osloboditelja, hrvatskih generala Ante Gotovine i Mladena Markača, što zaista zaslužuje posebnu zahvalnost.

Hrvatska kuća iz Gospića bila je još jedna vrlo privlačna izložba hrvatske kulturne baštine. Predsjednik Hrvatskoga nogometnog kluba "Melbourne Knights" Anđelko Cibera sa svojim igračima zabavili su prisute igranjem nogometa. Bilo je još puno drugih izlaga-

ča, kao što je "Zagreb hrvatska knjiga", ali zbog ograničenog prostora možemo navesti tek nekoliko izlagača. Našu hrvatsku budućnost odnosno našu hrvatsku djecu zabavljali su razni izvođači, za njih su organizirane razne igre, a posebno ih je zanimao i razveselio jedan posebni odjel – odjel uzgoja ovaca, krava, mužnja mlijeka i pravljenje sira.

HRVATSKA KUHINJA

Raznovrsna hrana iz svih dijelova Hrvatske bila je ponuđena prisutnima, a Jela Šarić zadivila je sve prikazom pripremanja i kuhanja raznovrsnih hrvatskih delicija. Kulinarstvo južne Hrvatske, razni morski specijaliteti također su bili zanimljivi prisutnima.

Jedna od brojnih i najuspješnijih hrvatskih folklornih skupina u Melbourneu "Hrvatska zora" izvodila je splet hrvatskih narodnih kola i plesova uz oduševljenje prisutnih. Glazbeni sastav "Gola gitara" također je zabavio sve prisutne izvođenjem hrvatske glazbe iz svih dijelova Hrvatske. Prisutne je osobito za-

Dio izložbe Charlesa Bilicha

Na velikom panou prikazana je novija hrvatska povijest

Izložba hrvatskih
narodnih nošnji

Za djecu je priređen
bogat zabavni program

bavio "Ivica i gitara", što je pokrenulo mlade i starije da zaplešu razna hrvatska narodna kola. Tu je bilo i "gange" i "be-ćarca" pa je ovaj Festival hrvatske kulture u Melbourneu podsjetio prisutne na feštu u domovini Hrvatskoj kao što su "Vinkovačke jeseni".

MNOGOBROJNA HRVATSKA DRUŠTVA

Sve su ovo snimali i prenosili Hrvatski radioprogram na radiopostaji 3ZZZ. Voditelji programa bili su Sergio Marušić i Boris Jakovac, a gosti su bili Ante Jurić, Charles Bilich, Petar Gelo i Josip Čuk. Posebno su se potrudili snimatelji Hrvatske narodne TV-Australije iz Sydneya koji je udaljen od Melbournea 850 kilometara.

Treba napomenuti kako su u ovoj fešti sudjelovala razna hrvatska društva kao što su: Australsko-hrvatsko društvo Melbourne, Hrvatsko žensko društvo "Katarina Zrinski", Australsko-hrvatsko društvo "Hercegovina", Hrvatske dobrotvorne usluge, te hrvatski nogometni klubovi "Melbourne Knights", "Dinamo",

Djecu je posebno zanimalo kako se
uzgajaju naše domaće životinje

Bez dobrovoljnih pomagačica ne bi bilo ni Festivala

"Gospić Bears" i "Zadar Tornado".

Ovaj Festival hrvatske kulture bio je profesionalno pripremljen i postigao je svoju svrhu. Uz ples i zabavu, potvrdio je hrvatsko zajedništvo i pridonio njegovanju starih prijateljstava te stvaranju novih. Vrhunski uspjeh ovog Festivala hrvatske kulture, na kojem je bilo više od četiri tisuće posjetitelja, potvrdio je ponos na pripadnost hrvatskome narodu, čak i na kraj svijeta - u dalekoj Australiji. ■

ENG Sunday, March 18 saw the third annual Festival of Croatian Culture. The event was staged at the premises of the Australian Croatian Association club, Melbourne's largest Croatian organisation.

“Doživljaj Balada Petrice Kerempuha”

Stjepan Đukić-Pišta boravi u Australiji od 2001. do 2004. kao gost mnogih galerija i institucija. Zatim u Hrvatskoj nastavlja plodnu suradnju s galerijama, a nastavlja i osobno traganje kako bi ljudsku dramu pretvorio u likovnu dramu izloženu u “Baladama Petrice Kerempuha”

Slikar Stjepan Đukić-Pišta uz svoj umjetnički rad

kon završene srednje ekonomske škole u Virovitici, sa 17 godina odlazi u Zagreb sa željom da nastavi usavršavanje u likovnoj umjetnosti. Nakon dvije godine hrabrenja i priprema, 1971. upisuje studij slikarstva na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Na žalost, iste godine dogodila mu se prometna nesreća s teškim posljedicama, koje su ga udaljile od studija. Nakon ozdravljenja nastavlja studij na Akademiji, gdje upoznaje iznimne profesore i pedagoge: Ferdinanda Kulmera, Šimu Perića, Nikolu Reiseru i Miljenka Stančića, kod kojega boravi u slikarskoj klasi na trećoj godini studija. Godine 1974. prekida studij i odlazi na studijsko putovanje u Tawongu u Australiji. Sljedeće godine vraća se u Zagreb gdje se, zbog ekonomskih i egzistencijalnih razloga, zapošljava kao ekonomist.

Napisala: **Željka Lešić**
Fotografije: **Snježana Radoš**

Unazočnosti velikog broja posjetitelja, među kojima bilježimo i nazočnost zamjenice gradonačelnika Zagreba, Jelene Pavičić-Vukičević, u Hrvatskoj matici iseljenika otvorena je 12. ožujka dojmpljiva izložba slika nastalih po motivima Krležinih “Balada Petrice Kerempuha”. Autor izložbe je Stjepan Đukić-Pišta, kojemu je ovo trideset i treća izložba po redu.

Tom prigodom pozdravno slovo održala je Matičina ravnateljica Katarina Fuček, a o izložbi i likovnom umjetniku govorio je Stanko Špoljarić, povjesničar umjetnosti. “Stjepan Đukić-Pišta Baladama je slikarski pristupio preko

posrednika, preko fascinantne kazališne predstave u kojoj Adam Končić, kao jedini glumac u njoj, impresivno ulazi u sve nijanse raskošnosti Krležina teksta u kajkavskom narječju”, istaknuo je, između ostaloga, Stanko Špoljarić.

Nazočnima se obratio i slikar Stjepan Đukić-Pišta, istaknuvši kako je ovo početak suradnje s Hrvatskom maticom iseljenika i u znak zahvalnosti darovao je budućem Matičinu Muzeju iseljeničtva jednu svoju sliku. Ulomke iz Krležinih Balada nadahnuto je izveo glumac Adam Končić, a otvorenje je vodila organizatorica izložbe Nives Antoljak.

STUDIJSKO PUTOVANJE U AUSTRALIJU

Stjepan Đukić-Pišta rođen je 1949. u Lozanu kraj Virovitice. Godine 1968., na-

Nadahnuti nastup Adama Končića

Nakon nekoliko godina rada kao ekonomist, upisuje se na Ekonomski fakultet u Zagrebu, smjer vanjska trgovina, na kojem je diplomirao 1985. Vraća se slikarstvu. Od 1986. do danas profesionalno se bavi likovnim radom. Član je Hrvatskog društva likovnih umjetnika.

DOBITNIK 'ZLATNE ARENE'

Intenzivno izlaže na mnogobrojnim samostalnim i skupnim izložbama u zemlji i svijetu te izvodi vrlo zahtjevne likovne kompozicije u sakralnim objektima diljem Hrvatske. Posebnost Đukićeva likovnog rada su portreti. Likovna kritika i poznati svjetski galeristi brzo ga otkrivaju pa mu poznata *Gallery Agora* iz New Yorka 1997., kao svome specijalnom gostu, priređuje samostalnu izložbu odabranih radova. Godine 2000. dobitnik je "Zlatne arene" *Silvestri Art Directoryja* za ciklus "Bezvremena obzorja" kao najuspješniji virtualni debitant za 2001. godinu, izabran među deset tisuća autora. Nakon "Zlatne arene" uslijedile su stotine ponuda iz svijeta raznih ponudbenih paketa, festivala i galerija što je za njega, kao slobodnog umjetni-

Umjetnikov dar HMI-u primila je ravnateljica Matice

ka, bilo veliko priznanje. Ponovno odabire Australiju, gdje postaje član WAG udruge koja okuplja oko tisuću tristo umjetnika iz cijelog svijeta. U Australiji ponovno boravi od 2001. do 2004. kao gost mnogih galerija i institucija. U Hr-

vatskoj nastavlja plodnu suradnju s galerijama, a nastavlja i osobno traganje kako bi ljudsku dramu pretvorio u likovnu dramu izloženu u "Baladama Petrice Kerempuha". Stjepan Đukić-Pišta živi i radi u Velikom Trgovišću. ■

ENG An impressive exhibition of the paintings of Stjepan Đukić Pišta inspired by writer Miroslav Krleža's *Ballads of Petrica Kerempuh* opened at the Croatian Heritage Foundation this March 12 to excellent public reception.

HRVATSKA VINSKA PRIČA U DVORCU CHATEAU DE COPPET

ŠVICARSKA - Početkom ožujka u dvorcu Chateau de Coppet nedaleko od Ženeve održana je prezentacija hrvatskih vina. Na prezentaciji je predstavljeno 30 vrsta različitih vina svih hrvatskih sorti te regija. U kušanju je sudjelovalo više od sto ljudi. Osim onih iz vinskog svijeta, nazočni su bili i ljubitelji vina koji

žele proširiti svoje znanje o hrvatskoj vinskoj sceni. Posebno nam je zadovoljstvo bilo vidjeti među nama i vlasnika dvorca Comte D'Haussonville Othenin s pratnjom. Na ovoj prezentaciji uz posjetitelje i ljubitelje vina bili su nazočni i Davor Pomykalo iz Veleposlanstva RH u Bernu sa suprugom, Dragi-

ca Petanjek iz Stalne misije Republike Hrvatske u Ženevi i Vesna Vuković, veleposlanica u Stalnoj misiji Republike Hrvatske u Ženevi.

Pozdravni govor prilikom otvorenja degustacije održali su prevoditelji programa na francuski Kristijan Kraljević i Ivan Ripić. Program i stručnu prezentaciju vina odlično je vodio vlasnik tvrtke Vallis Aurea iz Schaffhausena Josip Blažević. Tijekom prezentacije članice KUD-a "Živa grana" iz Ženeve, koje je predvodila njihova voditeljica Karmela Kristić, bile su odjevene u lijepe hrvatske nošnje te su svesrdno pomagale. Da svi budu zadovoljni pobrinuli su se domaćini dvorca Marin Smiljanić i supruga Ankica.

Cilj ove degustacije bio je pokazati naša hrvatska vina i našu kulturu u ovom dijelu Švicarske. Tijekom prezentacije naša bijela i crna vina pokazala su i dokazala svoj visoki potencijal i kvalitetu, pobudivši veliki interes posjetitelja, kako hrvatskih tako i švicarskih, a koji su došli u velikom broju. (Zlatko Šešet)

Uzorna hrvatska udruga na sjeveru Bačke

Konzulica RH u Subotici mr. Ljerka Alajbeg naglasila je da je ovo najviše odličje koje se može dodijeliti nekoj udruzi rezultat rada na njegovanju i promicanju hrvatske kulturne baštine, ali da ujedno predstavlja i obvezu za nastavkom njezina očuvanja

Konzulica Alajbeg uručuje povelju predsjedniku HKPD-a Ladislavu Suknoviću

izaslanica predsjednika Republike Hrvatske, generalna konzulica RH u Subotici mr. Ljerka Alajbeg, koja je tom prigodom naglasila da je ovo najviše odličje koje se može dodijeliti nekoj udruzi rezultat rada na njegovanju i promicanju hrvatske kulturne baštine, ali da ujedno predstavlja i obvezu za nastavkom njezina očuvanja i ubuduće.

Predsjednik HKPD-a Ladislav Suknović izrazio je zadovoljstvo što je ovo društvo u protekloj godini proslavilo dva značajna jubileja te naglasio da će Povelja biti dodatni poticaj u daljnjem radu društva. Nazočnima se obratio i predsjednik Skupštine Grada Subotice Slavko Parać koji je, uputivši čestitku članovima HKPD-a, istaknuo da tavanakutsko

društvo po svom angažiranju na području njegovanja kulturne baštine može biti uzor ostalim kulturnim udrugama te da je rad u tehnici slame, koji se u "Gupcu" prakticira proteklih pola stoljeća, postao zaštitni znak Subotice.

Tijekom večeri predstavljena je i četvrta po redu "Gupčeva lipa", kronika HKPD-a "Matija Gubec", u kojoj je predstavljen rad svih sekcija društva u protekloj godini, a gosti su također mogli vidjeti i reprezentativnu postavku slika u tehnici slame, nastalih tijekom proteklih 50 godina djelovanja "Gupčevih" slamarki. Također je upriličen i prigodni program, u kojemu su nastupili članovi Folklorne sekcije HKPD-a "Matija Gubec", te tamburaški sastavi "Bekrije" iz

Napisao: **Ladislav Suknović**
Snimke: **Arhiva HKPD "Matija Gubec"**

Upovodu 65 godina od osnutka i 50 godina od organiziranog rada u umjetnosti u tehnici slame, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo "Matija Gubec" iz Tavanakuta, velikoga bunjevačko-hrvatskog sela nedaleko od Subotice, nagrađeno je Poveljom Republike Hrvatske, koju je ovo društvo dodijelio hrvatski predsjednik dr. Ivo Josipović. Svečano uručenje Povelje upriličeno je u sklopu nedavno održanoga Gupčeva bala, na svečanoj akademiji koja je održana u športskoj dvorani Osnovne škole "Matija Gubec" u Donjem Tavanakutu.

U GODINI JUBILEJA

Uz nazočnost "Gupčevih" članova, mnogobrojnih visokih uzvanika te mještana ovoga sela Povelju je uručila specijalna

Povelja predsjednika RH

Slavlje je uvećao nastup folkloraša HKPD-a "Matija Gubec"

Tavankuta i "Legende" iz mjesta Velika u Republici Hrvatskoj.

ČUVAR TRADICIJE I OBIČAJA

HKPD "Matija Gubec" osnovano je 1946. godine na temeljima dramskog odjela, koji je djelovao u to vrijeme u Tavankutu, uz potporu Ivana Prčića Gospodara i Većeslava Omahena, tadašnjih seoskih učitelja. U prvim godinama rada Društva najaktivnija je bila dramska sekcija. Prikazivani su igrokazi, komedije i drame i tako je nastavljena tradicija započeta još u prvom desetljeću prošlog stoljeća.

Kasnije u prvi plan Društva dolazi folklorni i tamburaški odjel, koji pronose tradiciju i običaje u pjesmi i plesu te postaju zaštitni znak Društva, a na kraju i cjelokupnog Tavankuta i čitave hrvatske zajednice na ovim prostorima Bačke, kao i same Vojvodine. Tijekom 65-godišnjeg postojanja i rada HKPD

Tijekom proslave objavljena je vijest da je bivši predsjednik HKPD-a "Matija Gubec" Branko Horvat Društvu u trajno vlasništvo darovao kuću u svojem vlasništvu. Kuću koja ima površinu oko 100 četvornih metara te dvorište, a nalazi se u središtu Tavankuta, Društvo je i do sada koristilo kao prostor za "Galeriju slika od slame" te održavanje ljetnih programa "Gupca". Tim povodom predsjednik Društva Ladislav Suknović darovao mu je, kao simbolični znak zahvalnosti za njegovu odluku, sliku od slame.

je uvijek bio glavni nositelj kulturnih događaja u Tavankutu i čuvar tradicije i običaja, osobito u razdoblju od 1965. do 1972. godine kada su se u Tavankutu okupljali svi zainteresirani za bunjevačko narodno stvaralaštvo i kulturu s ciljem da se čuva, prezentira i razvija kao dio hrvatske kulture.

Društvu je 1956., kao i drugim hrvatskim društvima i ustanovama u Vojvodini, promijenjen naziv tako da je brisan pridjev *hrvatsko*. Tada je Društvo nastavilo raditi pod nazivom: *Kulturno umetničko društvo*.

Društvo je, unatoč promjeni naziva, zadržalo hrvatski duh i ispunjavalo je prazninu nastalu ukidanjem hrvatskih društava i ustanova. U tom razdoblju "Matija Gubec" je jedino društvo koje djeluje na očuvanju i populariziranju bunjevačkoga narodnog stvaralaštva i kulture kao dijela hrvatske kulture. Sudjelovanje folklorne grupe i tamburaša na I. međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu 1966. godine, te ponovno 1967. godine na II. međunarodnoj smotri folkloru, pobudilo je veliki interes za rad ovog društva.

VRAĆANJE PRIDJEVA 'HRVATSKO'

Članovi Društva "Matija Gubec" na skupštini održanoj 17. ožujka 1991. godine vratili su Društvu prvi naziv i Društvo ponovno djeluje pod nazivom: Hrvat-

ske kulturno-prosvjetno društvo "Matija Gubec". Na čelu Društva, kao predsjednici, bili su njegovi istaknuti i zaslužni članovi i to: Ivan Prčić Gospodar, Lajčo Matijević Lacko, Antun Balažević Burgo, Vince Dulić, Anica Balažević, Stipan Šabić, Naco Zelić, Petar Skenderović, Kalo Margetić, Branko Horvat, Petar Cvijjin, Stipe Vuković Đenko, Ivan Davčik, Veljko Živić, Banko Ištvančić i sada Ladislav Suknović.

Likovna kolonija osniva se 1961. godine pod nazivom "Grupa šestorice", koja je 1962. godine prešla u "Matija Gubec" kao nova likovna sekcija. Više od 250 napisa u dnevnim listovima, časopisima i drugim publikacijama, mnoge vijesti i prikazi preko radija i televizije, te dokumentarni filmovi istaknuli su vrijednost i značenje aktivnosti Likovne sekcije Društva i vrijednost slikarskih ostvarenja naivnih slikarica i slikarica slamarki.

Ivo Škrabalo, scenarist i redatelj, i Nikola Tanhofer, snimatelj, snimili su dokumentarni film "Slamarke divojke". U prikazu filma "Slamarke divojke" zapisano je da je film "suptilna sjetna posveta jednoj ljubavi, onoj koju uskraćuje život, a nadomješta čovjek".

TV Beograd 1988. godine snimila je dokumentarni film o slamarkama pod nazivom "Čudesan odsjaj slame". Zatim redatelj Rajko Ljubić snima film "Tri slammarke tri divojke" i Branko Ištvančić dugometražni dokumentarni film "Od zrna do slike", koji je premijerno prikazan na ZagrebDoxu 1. ožujka 2012. godine. ■

Slika na dar bivšem predsjedniku HKPD-a Branku Horvatu

ENG Croatian President Ivo Josipović has awarded the Charter of the Republic of Croatia to the Matija Gubec Culture & Education Society of Tavankut, a large Croatian village in northern Serbia.

NAGRADA METRON GRADIŠČANSKOHRVATSKOM ANSAMBLU KOLO-SLAVUJ

AUSTRIJA - Hrvatski centar u Beču dodijelio je četvrti put svoju kulturnu nagradu 'Metron'. Nakon Antona Leopolda - 2008., Jure Cvečka - 2009. i Hanzija Gabriela - 2010., u 2011. godini odlikovan je nadregionalni folklorni ansambl gradišćanskih Hrvata Kolo-Slavuj, koji je prošle godine proslavio 40. obljetnicu. Sedmeročlani žiri na čelu s mr. dr. Branimirom Brezovićem krajem prošloga ljeta odlučio je da će Metron dodijeliti Kolo-Slavuju za velike zasluge u čuvanju hrvatske tradicije i daljnjem razvoju folkloru te za dokazivanje kako i "tradicija može biti moderna". Ovu nagradu uručuje utemeljiteljima ansambla Mirku Berlakoviću, dr. Štefanu Karallu i dr. Milanu Kornfeindu. Svečani govor prigodom uručjenja nagrade u Hrvatskom centru održao je dugogodišnji predsjednik ansambla Klaus Čenar.

Prilikom predaje nagrada (skulptura od stakla s ugraviranim tekstom) predsjednik Hrvatskog centra mr. Tibor Jugović istaknuo je kako "su svi tri odlikovani istaknute ličnosti u kulturnoj sceni gradišćanskih Hrvata i su i službeno i u svojem privatnom angažmanu ostavili vidljive trage i slijede u našoj hrvatskoj zajednici". U svojoj zahvali Klausu Čenaru i trima slavljenicima, dobitnicima kulturne nagrade Metron Hrvatskoga centra u Beču, predsjednica folklornoga ansambla Kolo-Slavuj Gabriela Novak-Karall govorila je "o dužnosti, a prije svega i časti se zahvaliti, i to u već kom pogledu. Zahvaliti treba najprije na odluci žirija i na samoj nagradi Metron 2011. Ova nagrada je 'cukor' odnosno 'slag' na već nego uspješno jubilarno ljetu, u kom smo uz naše jako uspješne jubilarne priredbe mogli osvojiti i dvi nagrade na svjetskom folklornom festivalu u Palmi de Mallorci. Zahvaliti treba prije svega osnivačem našega ansambla, cijeloj osnivačkoj generaciji, svim ki su tada bili aktivni". (Petar Tyran)

IZLOŽBA HRVATSKIH NAIVACA U LENDAVI

SLOVENIJA - U prostorijama Kulturnog doma u Lendavi otvorena je sredinom ožujka izložba "Hrvatski slikari naive". Izložbu je otvorio Đanino Kutnjak, predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva Pomurje, koje je uz Likovni krug Pohižek iz Sesveta kraj Zagreba i Zavoda za kulturo in promocijo Lendava, organiziralo izložbu. U programu otvorenja sudjelovali su i tajnik Likovnog kruga Pohižek Miodrag Lacić, te član HKD Pomurje Davor Dolencić. Svi govornici istaknuli su važnost neizbrisivog traga koji je naivna umjetnost ostavila u slikarskoj umjetnosti i to ne samo u Hrvatskoj, nego u cijelom svijetu. HKD Pomurje koje promovira hrvatsku kulturu, tradiciju i jezik, sa zadovoljstvom je prihvatilo suorganizaciju izložbe hrvatskih slikara naive jer je hrvatska naiva svojom posebnosti postala svjetski brend, a ta posebnost odražava se u činjenici da na slikama hrvatskih naivaca na poseban način otkrivamo tradiciju, zaboravljenu prirodu i običaje nekoga prošlog vremena.

Milan Nadj, predsjednik Hrvatskog društva naivnih umjetnika, o izložbi je napisao: "Na izložbi je prikazan dio umjetničkih djela slikara i kipara naive Hrvatske danas. Riječ je o stvarateljima trećeg i četvrtog naraštaja poznate Hlebinske škole, te djelima koja pripadaju i svim drugim područjima Republike Hrvatske, od Jadrana pa do Drave. Većina umjetnika slika uljem na staklu i platnu, a kipari su se okušali u različitim materijalima. Želja izlagača je da publika prepozna kvalitetu ove lijepe umjetnosti. Inspirirani zemljom, životnim radostima i teškoćama, kao i bogatstvom kulturne tradicije, umjetnici iskazuju svoje osjećaje i doživljaje. Važno je istaknuti da je hrvatska naivna umjetnost stekla svjetski ugled, a pojedinci su priznati velikani ove umjetnosti u Europi i svijetu." Na izložbi su izložene 34 slike, sve različitih autora, te dvije skulpture. Druženje s mnogobrojnim umjetnicima-autorima izložbe koji su došli na otvorenje nastavilo se uz članove HKD Pomurje u Hrvatskom domu.

MATIČIN VREMEMPLOV

60 godina Matice

Pronašli smo u Matici za mjesec **travanj** godine...

Priprema: **Hrvoje Salopek**

KOD MOLIŠKIH HRVATA

Pod: OLEŠO MANDRO

Ulica u Krugu. Desno: TORANI U STRICI – Biser. STREET IN KRUG. Right: TORANI – Biser. CHURCH IN KRUG. A la droite: CAMPANARO EN STRECE

U uvjerenju da se u svakom od njih najbolje govori hrvatski i u diskusijama koje se vode na tom tlu. U toj je sat komparativne lingvističke: imenjuju se pitaju i odgovori o tome kako glase neki "Mati", na "hrvatskoj" i "talijanskoj" jeziku. Budući da se ponajviše radi o talij. kraj koji je proslavio talij. kraj. Bilo je tako se smatralo, a ja... koji sam bio uvijek slab u hrvatskom, osjećao sam, grana svom akcentom imala je nešto se razgovora iako me nisu čuli, ali sam znao da se ne razumijem – rekao je Krleža – rođen u Zagrebu, a Mandro po porijeklu talijan, mnogo bolje razumio i talijanski i hrvatski i razgovor. Bilo je to ne samo u ovom kraju, nego i u drugim. Tako je grupa hrvatskih i talijanskih u talijanskoj. Oni su razgovarali i predstavljali, razgovarali i predstavljali, i...

'69

"Matica već nekoliko godina održava veze s predstavnicima moliških Hrvata, koji redovito posjećuju priredbe i tečajeve što ih ona organizira. Ovo je bio prvi put da je izvršni odbor odlučio da njegovi predstavnici uzvrate dosadašnje posjete Matici i da se na licu mjesta upoznaju sa stvarnim stanjem među moliškim Hrvatima...", piše tadašnji potpredsjednik Matice koji je zajedno s tajnikom I. Kranželićem posjetio talijansku pokrajinu Molise.

Pomoć iseljenih Pelješčana Janjini

Stanovnici Janjine na poluotoku Pelješcu poduzeli su veću akciju za unapređenje svoga mjesta i izgradnju cesta i putova. U toj akciji obratili su se za pomoć i na iseljene Pelješčane, koji su se, kao i uvijek, odazvali njihovoj molbi. Tako su iseljenici s Pelješca, koji žive u Južnoj Africi, sakupili među sobom 365 južnoafričkih funta sterlinga i poslali u Janjinu.	Lazić Ratko	J. A. 510.—
Prilogu su dali:	Bjelovučić Anto	" 55.—
Dežulović Miro	Bjelovučić Srećko	" 510.—
Dežulović Anto pok. Iva	Vrnjaski Anto i Ivo	" 510.—
Dežulović Lovorko	Poluta Ivo pok. Tunka	" 510.—
Čučuković Ivoislav	Poluta Anto pok. Tunka	" 510.—
Dežulović Mato	Barać Pero	" 55.—
Car Anto	Antunović Pero	" 55.—
Glavović Nozimir	Spaleta Milan	" 55.—
Bjelovučić Marko	Grbić Ivan	" 510.—
	Lazić Alek	" 520.—
	Dežulović Vladislav	" 510.—
	Poluta Mato pok. Tunka	" 55.—
	Buntjelić Milo	" 55.—
	Grbić Miho	" 55.—
	Antičević Ivo	" 515.—
	Pekić Ljubo	" 515.—
	Ukupno J. A.	5365.—

Narod mjesta Janjine toplo zahvaljuje iseljenicima na njihovoj pomoći.

'55

Matica donosi popis iseljenika iz Janjine s poluotoka Pelješca koji žive u Južnoj Africi, a koji su se odazvali pozivu svojih sumještana u domovini da novčano potpomognu njihovu akciju za izgradnju cesta i putova. Ukupno je skupljeno 365 južnoafričkih funta sterlinga.

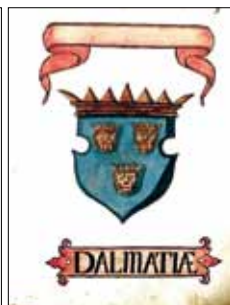
Moj službeni posjet ima i sentimentalno značenje, jer potječem iz ove zemlje. Kao je ugledni peruanski gost kojeg vidimo za vrijeme posjeta u zaseoku Perkovića, srdačno pozdravljenim od mještana. U ovom mjestu rodio se Percovichov djed Leonard koji je početkom stoljeća iselio u Peru.

'82

Pod naslovom "Peruanac iz Perkovića – u djedovom zavičaju" Matica piše o posjetu Luisa Percovica, predsjednika Zastupničkog doma parlamenta Republike Peru Dalmaciji. Posebno srdačno primljen je u selu Perkoviću, u Dalmatinskoj zagori, gdje je rođen njegov djed Leonard koji se početkom 20. st. iselio u Peru.

O sjedinjenju Dalmacije s Hrvatskom

Budući da se prostor današnje Hrvatske mijenjao tijekom hrvatske povijesti, Dalmacija je više stoljeća živjela odvojeno od ostatka Hrvatske, a borba za njezino sjedinjenje bila je dugotrajna i zamršena

Povijesni grb Dalmacije s tri okrunjene leopardove glave

Mletačka Dalmacija i Dubrovačka Republika

Republike, koja je u protuturskim ratovima potkraj 17. i početkom 18. stoljeća proširila svoje stečevine u Dalmaciji, a jedino je Dubrovačka Republika zadržala političku samostalnost.

Francuski vojskovođa i državnik Napoleon Bonaparte ušao je u svibnju 1797. u Veneciju i srušio Mletačku Republiku, a Dalmaciju je prepustio Habsburgovcima. U zatarsku luku doplovio je general Mato Rukavina s krajiškom vojskom u namjeri da osvoji bivšu mletačku pokrajinu Dalmaciju. Napoleon je sklopio mir s bečkim dvorom u Campoformiju u Italiji, kojim je Habsburgovcima potvrđen posjed Dalmacije s Bokom kotorskom. Čim je Dalmacija ušla u sastav Habsburške monarhije, kojoj su otprije pripadale središnja Hrvatska i Slavonija, u njoj se pojavio snažan pokret za sjedinjenje s ostatkom Hrvatske. Na čelu tog pokreta bio je franjevac Andrija Dorotić, autor proglasa *Narode slavni*. U Splitu, Trogiru, Šibeniku i Makarskoj izbili su narodni nemiri, a dalmatinski predstavnici otišli su izravno u Beč kako bi ondje zatražili sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom.

Piše: **Željko Holjevac**

Dalmacija ili južna Hrvatska uz Jadransko more od Velebita do Boke kotorske sastavni je dio Republike Hrvatske. Uz taj mediteranski dio naše zemlje vežu se počeci hrvatske državnosti. Budući da se prostor današnje Hrvatske, na razmeđu geografskih regija i različitih kultura, mijenjao tijekom hrvatske povijesti, Dalmacija je više stoljeća živjela odvojeno od ostatka Hrvatske, a borba za njezino sjedinjenje bila je dugotrajna i zamršena.

Nakon doseljenja Hrvati su u ranome srednjem vijeku osnovali dvije hrvatske kneževine: Primorsku Hrvatsku na području bivše rimske Dalmacije i Posavsku Hrvatsku na području bivše rimske Panonije. Stotinu godina nakon što se rani hrvatski vladar Borna nazvao knezom Dalmacije i Liburnije, prvi hrvatski

kralj Tomislav iz narodne dinastije Trpimirovića ujedinio je Primorsku i Posavsku Hrvatsku u neovisno Kraljevstvo Dalmacije i Hrvatske od mora do Drave, a njegov kasniji nasljednik Petar Krešimir IV. zvao je Jadransko more "naše dalmatinsko more".

RAT ZA HRVATSKU OBALU

Nestankom narodnih vladara Hrvatska je ušla 1102. u državnu zajednicu s Ugarskom, a na Jadranu je počeo višestoljetni rat za hrvatsku obalu: nakon što su križari 1202. osvojili Zadar, obalni pojas vraćen je 1358. ugarsko-hrvatskom kralju, ali je Dalmacija 1409. prodana Mlečanima za 100.000 dukata, dok se Dubrovnik osamostalio kao gradska republika. Nekoliko desetljeća poslije bitke na Kravskom polju 1493. povijesni prostor "nekoć slavnog kraljevstva hrvatskog" podijeljen je između Osmanlijskog carstva, Habsburške monarhije i Mletačke

Dalmatinski preporoditelj don Mihovil Pavlinović

Dubrovnik u 19. stoljeću: stara luka

Split u 19. stoljeću: pogled s mora

PRIDRUŽIVANJE DALMACIJE

Hrvatski sabor dao je na zasjedanju u Zagrebu 7. travnja 1802. napatuk kraljevimskim izaslanicima da se i oni zauzmu za pridruživanje Dalmacije: "Pošto je Dalmacija, koju je od prije mletačka republika posjedovala, za slavnoga vladanja njegova veličanstva natrag dobivena, te bi se sada imala povratiti k svetoj kruni kraljevine ugarske prema krunitbenoj zakletvi, što ju bje njegovo posvećeno veličanstvo položilo: nastojat će gospoda poslanici iz sve snage, da se ovaj cjelokupni diel kraljevinah opet njim pridruži i pod zakonitu oblast bansku stavi te sa svetom krunom ugarskom opet sjedini." Iako je tu ideju odmah podržao i Ugarski sabor u Požunu (danas Bratislava), bečki dvor odbio je sve zahtjeve i nije vratio Dalmaciju pod vlast Hrvatskog sabora i bana.

Prva austrijska vlast u Dalmaciji trajala je do 1805. godine. Tada su u Dalmaciju došli Francuzi. Oni su ubrzo ušli i u Dubrovnik, a zatim proširili svoju vlast na ostale hrvatske i slovenske krajeve do Save. Dubrovačka Republika prestala je postojati, a Napoleon je 1809. ustrojio ilirske pokrajine. Poslije njegova sloma u Rusiji na cijelome tom području obnovljena je austrijska vlast. Na taj način teritorij današnje Hrvatske prvi put je poslije srednjega vijeka okupljen u jednoj državi – Habsburškoj monarhiji, ali su hrvatske zemlje i dalje bile podijeljene na povijesne pokrajine. Politička podijeljenost dolazila je do izražaja i u trojnom nazivu zemlje: Kraljevina (ili Kraljevine) Dalmacija, Hrvatska i Slavonija. Pritom je Dalmacija, kao austrijska krunska zemlja i posebna pokrajina s vlastitim saborom u Zadru, bila potpuno odvojena od Hrvatske i Slavonije, neovisno o tome

Andrija Dorotić javno je tvrdio 1797. godine: "Dalmatinsko je kraljevstvo tijesno povezano s ostalim kraljevstvima i pokrajinama, što pripadaju Svetoj kruni ugarskog kraljevstva snagom temeljnih zakona – zasnovanih na svečanim ugovorima što ih je prigodom krunjenja priznao neprekinuti niz kraljeva..." Mihovil Pavlinović napisao je 1869. tajni program *Hrvatska misao*. U njemu je zagovarao prirodno i povijesno pravo Hrvata na samostalnu, cjelovitu i ustavnu hrvatsku državu koja bi obuhvatila sve hrvatske zemlje pa tako i Dalmaciju. "Hrvati hoće hrvatsko pravo: I Samostalnost Hrvatske, II Cjelokupnost Hrvatske, III Ustav hrvatski", isticao je vođa preporodnog pokreta u Dalmaciji.

što se na papiru smatrala dijelom "trojedne kraljevine". Hrvatski narodni preporod tridesetih i četrdesetih godina 19. stoljeća, poznat kao ilirski pokret, imao je odjeka i u Dalmaciji, u kojoj je službeni jezik tada bio talijanski budući da su ilirci promicali hrvatski jezik i težili za okupljanjem svih hrvatskih krajeva u jedinstvenu cjelinu.

PREPORODNI POKRET

U drugoj polovici 19. stoljeća razvio se preporodni pokret dalmatinskih Hrvata. Vodeća ličnost bio je svećenik Mihovil Pavlinović, jedan od utemeljitelja Narodne stranke u Dalmaciji. Narodnjaci su 1862. pokrenuli svoje glasilo – *Narodni list*, a utemeljili su i Maticu dalmatinsku koja je širila preporodne ideje. Iako je Hrvatsko-ugarskom nagodbom 1868.

utvrđeno pravo Hrvatske na Dalmaciju, sjedinjenje s Hrvatskom i Slavonijom pod ugarskom krunom nije bilo moguće provesti jer je Austro-ugarskom nagodbom godinu dana ranije Dalmacija dodijeljena austrijskoj polovici dvojne Monarhije. Potkraj 19. stoljeća u Dalmaciju prodire pravaštvo iz Hrvatske i Slavonije. Sve je više jačala misao o nužnosti sjedinjenja Dalmacije s ostatkom Hrvatske. U Zagreb je na gospodarsku izložbu 1891. došlo oko 400 dalmatinskih Hrvata, političke stranke i pojedinci iz Dalmacije podržali su protumađarski pokret 1903. u Hrvatskoj i Slavoniji, dalmatinski političari Frano Supilo i Ante Trumbić imali su početkom 20. stoljeća zapaženu ulogu u hrvatskoj politici, ali je hrvatski tek 1912. postao službenim jezikom u cijeloj pokrajini.

U vrtlogu Prvoga svjetskog rata nestala je Austro-Ugarska, a Hrvatska je 1918. ušla u sklop monarhističke Jugoslavije. Zadar i Lastovo s Palagružom prigrabila je Italija, a Dalmacija je s ostatkom Hrvatske spojena tek osnivanjem Banovine Hrvatske prije Drugoga svjetskog rata. Italija je Rimskim ugovorima 1941. s Nezavisnom Državom Hrvatskom proširila svoje granice u Dalmaciji, ali je Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske 1943. donijelo odluku o vraćanju Zadra i ostalih otuđenih krajeva Hrvatskoj. Dvije godine kasnije Dalmacija je ušla u sastav Hrvatske kao federalne jedinice u socijalističkoj Jugoslaviji, a raspadom druge Jugoslavije 1991. postala je dijelom Republike Hrvatske kao samostalne države. ■

ENG Croatia's enduring effort to earn its place on the European map saw the Dalmatian region separated from the rest of the country for many centuries. The struggle for reunification was both long and difficult.

Milka Trnina i Hrvati u Chicagu

Kad su 1904. Hrvati u Chicagu čuli da Trnina ponovno dolazi u njihov grad, odlučili su poslati predstavnike ove hrvatske zajednice, tad već oveće, da joj u ime njezinih sunarodnjaka u ovom velegradu izreknu dobrodošlicu i uruče simbolične darove

Slavna operna diva Milka Trnina

Napisao: Ante Čuvalo

Slavna hrvatska operna diva Milka Trnina prvi put je nastupila u Chicagu 24. studenog 1899. godine. Koliko nam je poznato, njezin sljedeći nastup u ovom gradu bio je u travnju 1901. Kad su 1904. Hrvati u Chicagu čuli da Trnina ponovno dolazi u njihov grad, odlučili su poslati predstavnike ove hrvatske zajednice, tad već oveće, da joj u ime njezinih sunarodnjaka u ovom velegradu izreknu dobrodošlicu i uruče simbolične darove. Tako je i bilo.

Ovom prigodom njezin prvi nastup bio je 14. ožujka 1904. u Wagnerovoj operi *Die Walküre*. Ali hrvatska delegacija, vođena Hinkom Sirovatkom, došla ju je pozdraviti ne taj dan, nego u petak 18. ožujka prigodom izvedbe opere *Tristan und Isolde*, također Wagnerove. Sirovatka je uručio hrvatskoj divi na pozornici Auditorium kazališta srebrnu

vazu s urezanom posvetom i cvijeće s hrvatskom trobojnicom. Ona je tim činom bila ugodno iznenađena te je odmah nakon završetka opere uručila pismo Sirovatki sa sljedećim sadržajem:

Veleštovani gospodine!

Sa rodoljubnim ushićenjem primila sam ovaj čas na pozornici krasan dar milih mojih zemljaka u Čikagu. Ovaj pozdrav Hrvatica i Hrvata u tudjini duboko me je ganuo te ga smatram kao dragocijeni залог otačbeničkoga čustva u našem narodu. Dozvolite, veleštovani gospodine, da preko Vas izrazim svoju svesrdnu zahvalnost svima onima koji su mi taj pozdrav poslali, a da celomu narodu u danoj zgodi izrazite moje najvrućije želje za razvitak i što ljepši napredak hrvatske kolonije u gradu Čikagu.

*Sa izrazom osobitoga štovanja,
Milka Trnina*

POČASNA ČLANICA 'ZORE'

Tijekom toga Trninina boravka u Chicagu Sirovatka se sastao s njom i njezinom pratiljom gospođom Jurković još dva puta. Jedan od tih prijateljskih razgovora potrajao je dva sata u kojem ju je izvijestio o djelatnostima i životu Hrvata u gradu. Među ostalim, izvijestio ju je i o novoosnovanom Hrvatskome novinarskom društvu koje je baš tih dana užurbano pripremalo izlazak prvog broja novoga hrvatskoga glasila u Chicagu (*Hrvatska zastava*), a koje je počelo izlaziti mjesec dana poslije njezina boravka u tom gradu. Trnina je pozdravila tu ideju i u znak potpore darovala je Hrvatskome novinarskom društvu pedeset dolara i time postala jedan od utemeljitelja *Hrvatske zastave*, koja je izlazila do 1917. godine.

Nadalje, na zamolbu Hrvatskoga pjevačkog društva "Zora", koje je u Chicagu utemeljeno 1902., Sirovatka je pitao slavnju divu bi li ona bila voljna ispuni-

Velika robna kuća Marshall Field's oko 1900.

Središte Chicaga oko 1900.

ti veliku želju članova društva i postati njihova počasna članica. Ona je to rado prihvatila i nakon primitka diplome počasnog člana ona je, uz dar od 50 dolara, uputila "Zori" sljedeće pismo:

Visoko štovana gospodo!

Čast koju mi iskazaste, imenovavši me začasnom članicom Hrvatskog pjevačkog društva "Zore", znadem podpunoma cijeniti, te sa veseljem primam to imenovanje uz moju najsrdačniju zahvalu. Neizmjereno žalim, da mi nije bilo moguće za vrijeme mog boravka u Čikagu stupiti u bliži osobni doticaj sa svimi mojim zemljacima. Uvjeravam Vas ali sve, da kud god išla, gdje god boravila – moje najvrućije želje za razvitak, napredak i sreću naše mile domovine i njezinih sinova i kćerka – u meni neprekidno živu. Još jednom Vam dovikujem: Tisuć puta hvala Vama svima, mili zemljaci za srdačni doček, koji mi ovdje pripraviste, a posebno Vama za odlikovanje, imenovavši me začasnim članom Vašeg pjevačkog društva.

Vaša, Milka Trnina

GOSTOVANJE U PITTSBURGHU

Zanimljivo je napomenuti da je Trnina tijekom turneje tog proljeća gostovala i u Pittsburghu. Tamošnji Hrvati lijepo su je dočekali, uručili joj cvijeće i prigodne darove, na čemu im je zahvalila pismom upućenim Petru Pavlincu, jednom od prvaka tadašnje hrvatske zajednice u tom

gradu. Ona je tom prigodom posjetila glavni ured Hrvatske narodne zajednice (kasnije Hrvatske bratske zajednice) i također hrvatsku župu sv. Nikole te tom prigodom župi darovala 200 dolara.

Nastup 25. ožujka 1904. bio je, na žalost, ujedno i posljednji ove slavne dive na pozornicama Chicaga. Već krajem te godine počeli su njezini zdravstveni problemi što je dovelo do toga da je na vrhuncu uspješne karijere i velike slave (1. rujna 1906.) morala prekinuti s pjevanjem. Njezin srdačan susret s Hrvatima u Americi i navedena pisma iskazuju njezinu pravu veličinu u istinskoj jednostavnosti, kao i njezinu ljubav za domovinu Hrvatsku i Hrvate raseljene diljem svijeta. ■

An Exhibit of Antique Croatian Embroideries.

Aprons and Head Squares, some of them over fifty years old, in quaint color combinations—in demand for pillow covers and mats for polished tables, also for costume garnitures.

Included in this collection are also a great number of fancy pieces in modern Croatian Embroideries of fast colored blue and red cotton.

Prices—Mats, 50c; Squares, \$1.50; Pillow Slips, \$3.00 and \$3.50; Chiffonier Covers, \$2.00; Long Scarfs, \$4.50; Aprons which can be adapted for shirtwaist embroidery, \$2.25 and \$2.50.

Annex Second Floor.

Oglas u *Chicago Daily Tribune*

Hrvatski narodni vez na prodaji u Chicagu 1904.

Jedan od najprepoznatljivijih simbola grada Chicaga, još tamo od kraja 19. stoljeća, bila je velika robna kuća *Marshall Field's* poznata po velikoj ponudi raznovrsne kvalitetne robe, najnovijoj modi, dobroj usluzi, lijepo uređenim izlozima...

Nije svatko zalazio u *Marshall Field's*. Tvrtka se proširila po cijeloj Americi i tamo su dolazili oni otmjeniji iz američkog društva. U traženju informacija o povijesti Hrvata u Chicagu naletio sam i na zanimljivu reklamu čiju presliku ovdje donosimo. Naime, reklama *Marshall Field's* donosi na cijeloj stranici novina *Chicago Daily Tribune* u ožujku 1904. hrvatski narodni vez: podloške, jastučnice, šalove itd.

Cijene hrvatskih rukotvorina nisu bile baš male ako se ima na umu da je tadašnja vrijednost dolara odnosno da je radnička dnevnicu u Hrvatskoj bila 20 američkih centi, kako izvješćuje također *Chicago Daily Tribune* 1905. godine.

Također treba istaknuti kako je čak *Marshall Field's* tada uvozio i prodavao lijepi hrvatski narodni vez. A danas?

ENG From the history of Croatians in the USA: when in 1904 Chicago Croatians learned that opera singer Milka Trnina was coming to their town they organised a delegation to present her with gifts and wish her welcome.

Stogodišnja tradicija postala turistička atrakcija

Lokalna tradicija sačuvala se do današnjih dana unatoč mnogobrojnim pokušajima da se ona zatre u vremenima komunističke vladavine. S vremenom se pojačala slikovitost liturgijskih običaja vezanih uz obilježavanje Kristove muke i uskrsnuća

Napisala: **Jadranka Klisović**

Snimke: **Šime Strikoman i arhiva HMI-ja**

Žudiji su mladići odjeveni u uniforme rimskih vojnika koji tijekom uskrsnoga svetog trodnevlja čuvaju Kristov grob, po uzoru na rimske vojnike koje spominje Matejevo evanđelje. U nekim župama čuvari se odijevaju u narodnu nošnju (Vrlika, Tisno...), negdje u mornarske odore (Opuzen, Vlaka, Komin...), a u Vodicama, u tamošnjoj župnoj crkvi svetog Križa, čuvari odijevaju odore rimskih vojnika. Smatra se da je običaj čuvara Kristova groba u Vodice prenesen iz Italije gdje su ga vidjeli pomorci s obližnjeg otoka Prvića. S vremenom je svaka župa iznje-

drila svoje običaje pa su oni danas specifični za svaki pojedini kraj. Svima je zajednički prikaz padanja u crkvi. Naime, kada na Veliku subotu zazvone sva crkvena zvona objavljujući zvonjavom uskrsnuće, stražari koji su do tada čuvali grob od straha popadaju na zemlju, a zatim pobjegnu kuda koji.

STVAR UGLEDA

Lokalna tradicija sačuvala se do današnjih dana, unatoč mnogobrojnim pokušajima da se ona zatre u vremenima komunističke vladavine. S vremenom se pojačala slikovitost liturgijskih običaja vezanih uz obilježavanje Kristove muke i uskrsnuća. Nije dugo prošlo pa je običaj iz religijske i etnografske domene prešao u turističku atrakciju kojoj i danas svjedočimo.

Atraktivnost običaja i dojmive vojne odore nesumnjivo su pridonijele današnjoj popularnosti žudija i žudijskih običaja. Statiranje rimskih vojnika tako je preraslo u cjeloviti prikaz u kojem svatko zna svoju ulogu, za što se brinu organizatori. Zahvaljujući ponajprije vodičkoj župi i mladima vjerski običaj je ne samo sačuvan, već je i dodatno populariziran. Sudjelovanje u kostimiranim običajima odavno je u Vodicama postala stvar ugleda.

- Povijest vodičkih žudija duboko je ukorijenjena u župi u Vodicama, a vjeruje se da ona traje i više od jednog stoljeća. Prema sjećanju starih mještana Vodica prvi čuvari su bili lovci s puškama, a kasnije i austro-ugarska mornarica. Prvo uniformirano čuvanje Kristova groba kakvo i danas postoji u Vodicama dogodilo se 1912. godine, dakle prije točno 100 godina pa se ove godine obilježava stoljeće žudijskog djelovanja. Te su godine, naime, dvojica stanovnika Vodica naručili robu iz kazališta u Beču, a prvih šest kompleta stiglo je upravo na Veliku srijedu. Kako je čuvara bilo dvostruko više,

morali su međusobno izmjenjivati odoru – priča nam Luka Lipić, koordinatorski župnik židijevih događaja.

TRADICIJA SE NASTAVLJA

On podsjeća da je prva uniforma bila vrlo jednostavna da bi se tijekom godina usavršavala kako bi bila što sličnija rimskoj uniformi iz Isusova vremena. Božji grob također je mijenjao svoj izgled, a mijenjalo se i mjesto njegova postavljanja.

- U danima bivše komunističke vladavine ovaj je običaj, uz ostale, za vjernike bio znak otpora i raspoznavanja. Naime, tadašnje mjesne vlasti poduzimale su razne mjere kako bi ga iskorijenile, ali bezuspješno. Tradicija je nastavljena do današnjih dana - s ponosom će Lipić.

Žudiji se, saznajemo, sastaju i družbe tijekom cijele godine, najviše u korizmenom vrijeme.

Glavni likovi u družbi su: Isus, Juda, Šimun Cirenac, Buzdoba, Sulica, Zastavonoša i deset vojnika. Žudija može postati mladić koji je kršćanski vjernik i u dobi od trinaeste do trideset i treće godine života. Mladići od 13. do 16. godine mogu obavljati službu stražara, a oni od 17. do 33. mogu biti i u sklopu šesnaestorice. Službu mogu obavljati i djeca od 8 do 12 godina, ako visinom nisu niži od jednog i pol buzdovana.

Glumiti Isusa stvar je ugleda i to us-

pijeva tek rijetkima koji svojom vjerom i životom uopće dokazuju i opravdavaju iskazano im povjerenje. Lik izdajnika Jude nitko neće, ali na kraju ipak netko mora pristati odigrati i ovaj mrski lik. Vodičke djevojke otimaju se za ulogu Veronike.

Na Veliki četvrtak dvanaest članova družbe odjevenih u narodnu nošnju sudjeluje u obredu pranja nogu na misi Večere Gospodnje, a nakon toga ulaze u crkvu u žudijskoj uniformi i zauzimaju svoja mjesta na Božjem grobu.

ENG The custom of *žudije* (young men costumed as Roman soldiers) guarding the tomb of Jesus during the Easter holiday in the town of Vodice is 100 years old and has of late become a brand of the local tourism offer.

FESTIVALA ŽUDIJA

Na Veliki petak, već od sedam sati ujutro, nastavlja se čuvanje Božjega groba koji čuvaju po dvojica vojnika. Smjena dolazi svakih dvadeset minuta. Na večer žudiji sudjeluju u procesiji Velikog petka koja prolazi mjestom prateći Isusa koji nosi teški križ. Pri kraju procesije Juda pred svima baca izdajnički novac. Vrhunac ove službe događa se na Veliku subotu kada pred punom crkvom vjernika na večeri "Slava Bogu na visini" žudiji padaju i bježe, a dvojica anđela ulaze u otvoreni grob najavljujući Kristovo uskrsnuće.

Tijekom godine žudiji sudjeluju u procesijama na blagdan Našašća svetog križa i blagdan Tijelova, a osim u Vodici sudjeluju i u procesijama u drugim mjestima i gradovima. Vodički žudiji također su organizatori "Vodičkog festivala žudija" na kojem sudjeluju žudiji iz ostalih župa koji njeguju ovu pobožnu tradiciju. Koliko je ovaj običaj popularan među naraštajima Vodičana govori i činjenica da su djeca iz vrtića uz pomoć roditelja i voditelja organizirala svoje žudije te sada ravnopravno s "velikima" sudjeluju u procesiji na dan župe. Iz žudijske družbe poniknula je i nagrađivana popularna klapa "Bunari".

Vodički žudiji postali su, nema sumnje, prepoznatljiv dio turističke ponude ovoga kraja i svojevrsan brend o kojemu se priča i izvan lokalnih granica. O uskrsnim običajima Vodica snimljen je i dokumentarac u produkciji HRT-a. ■

Od drevnih gusara do raftinga na Cetini

Uz tradicionalni kupališni turizam na omiškoj rivijeri dugoj 30 km turiste privlači i bogata materijalna baština Omiša, kao i njegove prvorazredne reljefno-pejzažne odlike

Panorama Omiša i okolice

sor od južnije položene Omiške Dinare (Kula, 863 m. n. v.) i Rogoznice (Kozji rat, 788 m. n. v.). Područje grada Omiša pruža se od naselja Duće u općini Dugi Rat na sjeverozapadu pa do Brela na jugoistoku prema kojima ih odvaja prostor općine Zadvarje. Naselje Omiš nalazi se na krajnjem sjeverozapadnome obalnom dijelu područja grada Omiša, na mjestu gdje Cetina utječe u Jadransko more.

RIJEKA CETINA

Cetina je sa 100 km dužine 13. rijeka po dužini u Hrvatskoj i najveća rijeka jadranskog slijeva. Ona ujedno ima i najveći hidroenergetski potencijal, ali i iskoristivost među svim hrvatskim rijekama. Od pet hidrocentrala na Cetini i pritocima, na području grada Omiša su dvije, HE Kraljevac kraj Zadvarja gdje Cetina skreće prema jugozapadu te HE Zakućac gdje se spušta prema Omišu i moru. Uz hidroenergetsku važnost Cetina je postala prvorazredno turističko odredište u razvoju sve popularnijega

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Omiš je grad u središnjoj Dalmaciji na ušću rijeke Cetine u Jadransko more. Smjestio se između središta Dalmacije, Splita, i subregionalnog centra, Makarske. Omiš je grad u srcu Splitsko-dalmatinske županije, a teritorijalno se sastoji od priobalnog i unutrašnjeg dijela. Omeđen je sa sedam susjednih općina i gradom Splitom. U zapadnom dijelu grad Omiš graniči s općinom Dugi Rat, gradom Splitom i općinom Dugopolje, na sjeveru u kontinentalnom dijelu gradom Triljom, općinom Cista Provo, a na istoku općinama Šestanovcem i Zadvarjem.

Najveći dio unutrašnjosti potpada pod planinski masiv Mosora s najvišim vrhom Velikim Kablom s 1.339 metara n. v. i Sv. Jurom s 1.319 m. n. v. Mosor od jugoistočno položenog Biokova razdvaja rijeka Cetina svojim strmim i živopisnim kanjonom kraj Zadvarja. Od svog izvora podno Dinare Cetina ima

pravac pružanja SZ - JI sve do Zadvarja, nakon čega joj tok skreće u smjeru zapada, sve do ušća u Jadransko more kraj Omiša. U svome donjem dijelu toka, koji čitav prolazi područjem grada Omiša, Cetina razdvaja sjevernije položen Mo-

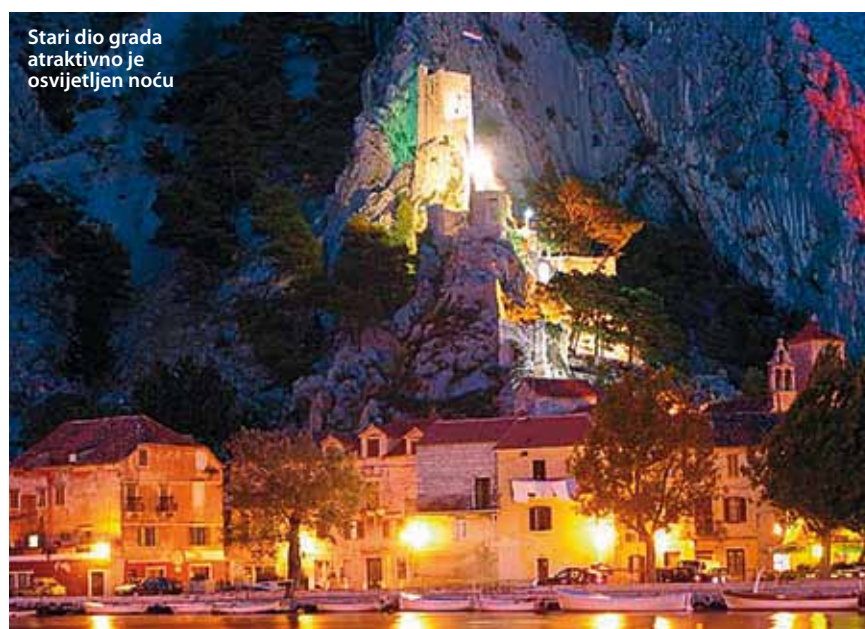

Spomenik Mili Gojsalić dominira iznad kanjona Cetine

adrenalinskog sporta, raftinga. Povijesni specifikum Omiša i susjednih krajeva je da su dio povijesnog prostora Poljičke republike koja je veći dio svoje povijesti baštinila slobodu neovisno o političkim sustavima okolnih prostora sve do prodora Napoleona 1809. godine. Poljica su omeđena na zapadu Žrnovicom, na istoku Blatom na Cetini, na jugu morem i na sjeveru Cetinom. Donja Poljica pružaju se u općinama Podstrani i Dugom Ratu do Omiša. Sjevernije od Omiša, između Cetine i Mosora, a između Strinjina, Gata i Zakučca su Srednja Polica, dok su na sjevernim obroncima Mosora od Donjeg Dolca do Trnbusa Gornja Poljica. Pojam Poljica i Poljičke republike zadržao je u narodu snažne konotacije i sjećanje na ponosnu povijest tog kraja, baš kao i na omiške gusare u srednjem vijeku.

GRAD UREZAN U STIJENU

Omiš je nastao još u rimsko doba pod nazivom Oneum, da bi snagu doživio pod vladavinom knezova Kačića. Iz tog doba su poznati omiški gusari, strah i treset galija na plovnom putu od Venecije prema južnome Jadranu i Sredozemlju. U svojim pomorskim aktivnostima koristili su brze brodove "Omiške strijele", a ugrožavali su moćnu Veneciju i čak križarske brodove. Snagu Omišana skršili su 1287. godine Mlečani. Omiš dolazi u vlast bribirskih knezova Šubića, a kasnije i bosanskog kralja Tvrtka. Kasnije se mijenja vlast Venecije, Austrije, Napoleona te opet Venecije. Ribarstvo je uz gusarenje veći dio povijesti bio glavni gospo-

Stari dio grada atraktivno je osvijetljen noću

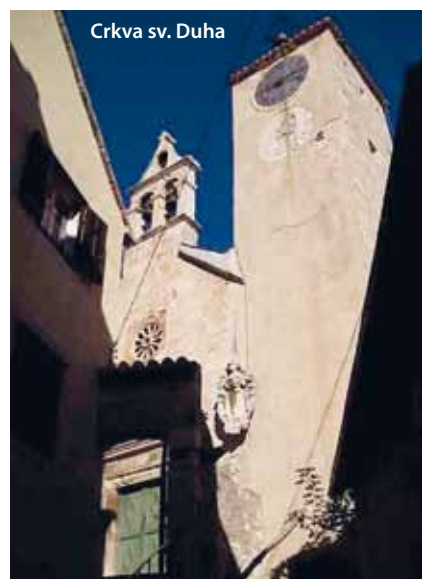
darski izvor, da bi u 20. stoljeću zabilježen razvoj turizma i industrije.

Tvrđave u samom gradu i njihovi ostaci govore o potrebi obrane strateški značajnoga grada u srednjem vijeku i to u obrani s kopna i mora. Ovaj grad urezan u stijenu branio se tvrđavama Forticom, Peovicom (Mirabelom) i Visećom.

Omiš ima dugu tradiciju tvornice tjestenine "Cetinka", svojedobno jedne od najvećih u bivšoj državi, kao i tekstilne industrije i aluminija koja je danas propala. Dominanta gospodarska grana danas je postao turizam. Uz tradicionalni kupališni turizam na omiškoj rivijeri dugo 30 km turiste privlači i bogata

materijalna baština Omiša, kao i njegove prvorazredne reljefno-pejzažne odlike. Atraktivni strmi kanjon Cetine samo nekoliko kilometara od grada jamstvo je za veliki interes za Omiš. Najnoviji rafting upotpunjuje turističku uslugu ovoga grada, baš kao i jedrenje na dasci, planinarenje i slobodno penjanje. Omiš je i centar hrvatskoga klapskog pjevanja s najuglednijim festivalom, a ističe se i Omiško kulturno ljeto, Gusarske večeri te plivački maraton.

Središnji blagdan grada je 16. svibnja kada se slavi svetac zaštitnik sv. Ivan Nepomuk. ■

Crkva sv. Duha

Dio središta grada

ENG Omiš is a town in the central part of the Dalmatia region situated at the mouth of the Cetina River where it enters the Adriatic Sea. It is located between the Dalmatia region's chief city of Split and the subregional hub of Makarska.

Autorica austrijske himne

Neposredno nakon Drugoga svjetskog rata, u natječaju za novi tekst austrijske državne himne, među 1.800 sudionika izabrana je kao najljepša i najprikladnija pjesma Paule Preradović 'Land der Berge, Land am Strome'

Paula von Preradović

Paulin otac Dušan kao mornarički časnik u Puli 1899.

Piše: **Mauricij Frka Petešić**

Austrijska književnica, zaljubljenica u Jadransko more, njegovu obalu i stanovnike, Paula Preradović, unuka je hrvatskog pjesnika Petra Preradovića od kojeg je, može se reći, naslijedila melodičnost pjesničkog izraza, a koji zrači u svim njezinim djelima, kao i osjećaj za ljepotu zemlje i njezine krajolike.

Paula je rođena u Beču 12. listopada 1887. kao prvo od petero djece Dušana pl. Preradovića i Helene Falke von Lilienstein, koji su se vjenčali 1886. Otac joj se rodio u Beču 1854., gdje je i umro 1920. Bio je četvrto dijete pjesnika Petra Preradovića, iz prvog braka, s Pavicom de Ponte (1828. - 1855.). Imala je dva brata, Ivu i Petra, i dvije sestre, Helenu i Gabriellu zvanu Jele.

U HRVATSKOJ

Kad su Pauli bile dvije godine seli se s roditeljima u Pulu, kamo joj je otac, časnik carsko-kraljevske ratne mornarice, bio premješten. U Puli je pohađala osnovnu i djevojačko-gradansku školu, a nakon završetka osnovne škole s 14 godi-

na nastavlja školovanje u Sankt Pölten u Donjoj Austriji, u internatu kod engleskih gospođica. Poslije položenog ispita zrelosti vraća se roditeljima u Pulu. Otac je 1912. godine tri mjeseca vodio Državni arhiv u Zagrebu i želio ostati na tom poslu, čemu se Paula silno veselila, ali to mu na žalost nije uspjelo. Ona je puno putovala Hrvatskim primorjem i Dalmacijom, a 1913. napušta Pulu i odlazi na jednogodišnji tečaj Crvenog križa u München. Godine 1914. cijela obitelj seli se iz Pule u Beč, a tada im se i Paula vraća iz Münchena i zapošljava u bečkoj Vojnoj bolnici kao bolničarka, gdje upoznaje i 1916. udaje se za dr. Ernesta Mo-

Idena (Beč, 1886. - Beč, 1953.). S mužem boravi jedno vrijeme u Danskoj i Nizozemskoj, a u Beč se vraćaju 1920. U to vrijeme rodio im se 1918. sin Otto. Ernst Molden tada postaje glavnim urednikom novina *Neue freie Presse*. Mlađi sin Fritz rodio im se 1924. Za vrijeme rata sinovi su bili u Pokretu otpora protiv nacizma, a nju i muža uhitio je, zatvorio i zlostavljao Gestapo.

Oba sina Paule Preradović postali su plodni književnici i vrijedni kulturni i politički djelatnici. Stariji sin Otto Molden zalagao se kao pravnik i povjesničar za ujedinjenje Europe i napisao desetak zapaženih knjiga, od kojih su neke postigle nekoliko izdanja. Nazvan je *europskim vizionarom*, a 1999. dobio je počasnu medalju grada Beča. Umro je u Paphosu na Cipru 2002. Imao je dvoje djece.

Mlađi sin Fritz Molden bio je poslije rata diplomat, a kasnije novinar i veliki nakladnik. Kao pisac objavio je više djela, posebno iz kulturnog i političkog života. Ženio se četiri puta i ima petero djece. Uskoro će navršiti 88 godina. Njegov stariji sin Ernst Molden također se bavi književnošću, a 1994. boravio je iz ljubavi prema Hrvatskoj nekoliko mjeseci u Dubrovniku i o posljedicama Domovinskog rata objavio svoje dojmove.

Zbirku pjesama *Südlicher Sommer (Južnjačko ljeto)* posvetila je pradjedu, djedu i ocu. Posveta u prijevodu glasi:

*Vama, moji oci, Tebi, Ivane Preradoviću, legendarni oficiru
U Pappenheimovoj četi, koji si pao od
švedske kugle;
Tebi, Petre Preradoviću, djede moj, blagoslovljeni
pjesniče svoga naroda;
i tebi oče moj, Dušane Preradoviću,
mornaru i istraživaču; uspomeni tvoje ljubavi
i neizmjerne gorčine, koja ti je pala u dio:
Vama posvećujem ove pjesme.*

TEME IZ HRVATSKE PROŠLOSTI

Otac Paule Preradović bio je veliki hrvatski rodoljub pa je tako odgajao i svoju djecu. Zato je Paula već kao djevojčica počela pisati stihove, i na hrvatskom, a 1909. u Puli je na njemačkom napisala pjesmu svom djedu Petru Preradoviću koju je na hrvatski preveo Franjo Marković i objavio u *Zagrebačkim dnevnim novinama*.

Najviše je pisala na temu iz hrvatske prošlosti, a 1929. izlazi joj prva zbirka pjesama, *Südllicher Sommer* (*Južnjačko ljeto*). Druga zbirka *Die Dalmatinischen Sonette* (*Dalmatinski soneti*) izlazi 1933. u kojoj se, kao i u prvoj zbirci, predala osjećajima nostalgije za zemlju svog mladenaštva i svog podrijetla. Tu je opjevala

ljepotu jadranske obale, osvrćući se na hrvatsku kulturnu baštinu, ljude i običaje.

Treća zbirka *Lob Gottes im Gebirge* (*Hvala Božja u brdima*) izlazi 1936., a četvrta *Ritter, Tod und Teufel* (*Vitez, smrt i đavao*) izlazi 1946. godine.

Na temelju neobjavljenih pisama između Petra Preradovića i njegove prve žene Pave de Ponte napisala je roman o njihovoj ljubavi *Pave und Pero* (*Pave i Pero*), tiskan 1940. U tom vrlo uspjelom romanu, koji je doživio pohvale u njemačkom tisku, Paula Preradović opisuje ljudski i umjetnički lik svog djeda i njegove ljubavi, donoseći mnoge pojedinosti iz hrvatske povijesti i kulture. Roman je iste godine preveden na hrvatski, a doživio je nekoliko izdanja. Godine 1950. objavljuje *Königslegende* (*Legenda o kralju Slavcu*), na temelju povijesnoga istraživačkog rada svog oca i legendi iz doba hrvatskih narodnih vladara. Njezino posljednje djelo *Die Versuchung des Columba* (*Kolumbova kušnja*) je veća novela koja izlazi 1951. Ona umire baš te godine 25. svibnja, a grob

Austrijska himna 'Land der Berge'

joj se nalazi na Središnjemu bečkom groblju. Njezin suprug i sin Otto zakopani su također u tom grobu.

PRIGODNA POŠTANSKA MARKA

Sva njezina djela sabrao je i izdao njezin sin Fritz Molden 1967. u Beču, u jednom svesku na 1.128 stranica, pod naslovom *Paula von Preradović; Gesammelte Werke*.

Neposredno nakon Drugoga svjetskog rata, u natječaju za novi tekst austrijske državne himne, među 1.800 sudionika izabrana je kao najljepša i najprikladnija pjesma Paule Preradović *Land der Berge, Land am Strome* (*Zemljo brda, zemljo na rijeci*), te zakonski potvr-

dena 25. veljače 1947. na adaptiranu glazbu Wolfganga Amadeusa Mozarta iz 1791. kao nova himna Republike Austrije.

Prigodnu poštansku marku na temu *EUROPE* s likom Paule von Preradović i naslovom himne

Poštanska marke Republike Austrije s likom Paule Preradović

koju je ona napisala izdala je Austrijska pošta 17. svibnja 1996. godine.

Paula Preradović nalazila je inspiraciju za veći dio svoga književnog stvaralaštva u zemlji svog podrijetla i u svojim precima pa mislim da bi joj se Hrvatska najbolje odužila izdavanjem njezinih sabranih djela. ■

ENG Austrian writer Paula Preradović, granddaughter of Croatian poet Petar Preradović, is the author of the lyrics of the Austrian national anthem, *Land der Berge, Land am Strome*.

Grob Paule Preradović na bečkom središnjem groblju

Sotona

Čim je ugledao adresu pošiljaoca prvog pisma koje mu je nakon umirovljenja stiglo iz Njemačke, Rodijak se Čipa neobično preplašio i začudio. Nije se bojao sadržaja pisma, koliko dužine adrese, silnih slova poredanih u jednu riječ, pa zatim još jednu strašno dugačku, pa još jednu. Uostalom, adresa je glasila:

LANDESVERSICHERUNGSANSTALT
NIEDERBAYERN - OBERPFALZ
AM ALTEN VIEHMARKT 2.
8300 LANDSHUT
DEUTSCHLAND WEST

- Len... des... ver..., počeo Rodijak čitati, ali tu zastade, protrlja oči, pa opet krenu od početka. No, nije dotjerao ni do polovine prve riječi. Onda se dosjeti pa počeo brojati slova pomičući prst od jednog prema drugomu.

- Anđe, dođi vidi na kakva sam se đavla namirio, viknu Rodijak nakon što je pobrojio sva slova u adresi.

- Šta ću ti, koga đavla, odbrusi Anđa ljutito, kao što je ljutito razgovarala s mužem otkada je došao. Razlog njezina nezadovoljstva možda se mogao naći u često naglašavanoj rečenici glavičkih žena kako su im Švabe poslali ljude natrag "kad su ji oni izmuzli, pa više ničemu i nikomu ne vride".

- Pogledaj kolika je jedna rič na adresi! I kolika je čitava adresa! Dvajestipet slova u jednoj riči. Moreš na našem jeziku kazat s toliko slova šta ti Gospa oće. Moreš kazat: SVARI MI PURU S MLIKOM, reče Rodijak pa počeo slovcati i brojati.

- Moreš kazat: SVARI MI PURU S MLIKOM, i još ti ostanu dva slova.

- Onda kaži: SVARI MI PURU S MLIJEKOM, zainteresira se Anđa za slučaj.

- Pametno, pametno. Točno se more kazat književno: Svari mi puru s mlijekom, nastavi Rodijak. A u Njemaca to je sve jedna rič. A di su ostale. U adresi ima osamdeset i pet slova i 5 brojeva.

Gospe moja, bolji bi pratar sutim moga zaokružiti svu propovid.

- A šta tute piše?

- Ne znam, moja Anđe!

- Pa, kog si đavla bio tolike godine u Njemačkoj, a ne znaš njemačkog jezika?

- Ko ne zna, skoči Rodijak na noge. Evo slušaj: Ich bin Čipa, du bist Andja, ich fahre nach Hause, bitte schön ein Brot...

- Pa, kako onda to ne znaš?

- Ne znam, pa šta ću. Svakakvi sam riči čuo i vidio, ali vakog đavla, nikad! Ko ovo more

pročitati?! Ja dođem do pola riči, pa mi se slova počnu dvostručiti prid očima, naročito "ve". I sad se ja moram s ovim boriti dok sam živ. Ovo će mi stalno slat pisma.

- Moreš li se primistiti na drugu adresu?

- Ne znam, kako se promeću ostali. Kako Guto s ovim izlazi na kraj?

- Ništa ti ja ne znam. Zovni ga i pitaj.

Koji trenutak nakon telefonskog poziva Guto je stigao u Rodijakovu kuću, pa je ugledavši već znanu kuvertu, s vrata uzviknuo:

- Šta je, stigla knjiga od Sotone?!

- Kakve Sotone, zbuni se Čipa.

- Od toga što ima dvajestipet slova u jednoj riči, a osamdeset i pet brojeva u čitavoj adresi. Mi nismo mogli pročitati i rastumačiti ko je i kako je, pa ga prozvali Sotonom. Ih, koliko sam ja pisama dobio od Sotone, pa mu vrnuo knjigu šarovitu?!

- Morete li prići na drugu adresu?, upita Anđa zabrinuto.

- Pita sam ja i sve se raspita. Nemere! Jerbo, ta Sotona šalje penziju svim Rvativim. Moreš raditi bilo di u Bavarskoj, jo pet ćeš doći do Sotone, pa ti Sotona sve obračuna i šalje penziju. U našoj općini dosad ima dvije iljade glava na Sotoninu spisku, a tutekar će dospiti svi koji rade u Njemačkoj.

- Pa, kako ti izlaziš na kraj s ovim...? Odeš u socijalno?

- E, odem uvijek u socijalno, pa mi oni kažu da njihova služba za suradnju s njemačkim osiguranjem nema ni jed-

nog čovika koji zna njemački. A po naški ji nemereš nadgovoriti.

- Kako onda pišeš adresu?

- Prije sam iša kod pratra, ali je nedavno došao jedan profesor. Mali Ikica. Sin onog Mede iz Doca. Bolje mu je što zna njemački nego da ima bager. Jerbo, u našu općinu dođe više pisama na njemačkom nego na rvackom jeziku. A niko ne zna njemački. Ni u Općini ni u Opštini, ni u banki, ni u socijalnom, ni u bolnici... I nije skup čovik. Deset maraka što ti napiše adresu. A triba ovliku adresu napisati, kume moj! Ja sam kaza da nema ništa jeptinije od Ikice i pošte. Zamisli, odnese ti pošta pismo priko bila svita za marku ili dvi. A koliko bi jednog čovika koštalo da ga sam nosi, rećemo u Njemačku?!

- Je, je, pošta je skroz jeptina, zabrinuto potvrdi Rodijak razmišljajući kako ga opet zadesila gorka sudbina borbe s papirima, pismima, potvrđama... Posebice kad mu Guto, koji je već naučio po boji i izgledu obrasca odgonetnuti što Sotona traži, kazao da u pismu traže od Rodijaka potvrdu da je živ.

- Sutim ćeš otići kod matičara i on će ti taj papir potvrditi. Ne tribaš ići kod Ikice, pošto tutekar piše i na našem jeziku, pa će matičar znati o čemu se radi.

- Ja to ništa ne razumim, reče zbunjeno Rodijak. Šta će Švabama potvrda da sam živ?

- Budalo, kako će ti davati penziju ako si mrtav?

- Nu, daj mi potvrdu da si rođen, da si vinčan, da imaš dicu i ženu, da radiš i da si radio, da nemaš firmu..., pa još moraslat potvrdu da si živ?

- Još ako ti je dadnu, kume moj, slavedobitno reče Guto. Jerbo, koliko se sićam, ti nisi da sve tri iljade maraka za asfalt do sela. A takvim ne daju potvrdu da su živi.

- Nisu mi ni dotrali asfalt do kuće, počeo se pravdati Rodijak.

- Jesu blizu sela, Rodijače. Ja navijam za te, ali vlast je vlast, da prostiš.

Nesanica

Rodijak se Čipa začudio i zabrinuo kad je ustanovio da u krevetima nema ni jednog od njegova tri sina. Dođuše, kasnili su tih dana s dolaskom na spavanje, ali su ipak stizali do zore. On je to dobro znao pošto se s nesanicom, koja ga je nakon umirovljenja i dolaska kući, još jače mučila, borio tako što je noću obilazio spavaće sobe svoje djece. Nisu to bila djeca, jer se i najmlađa Glorija već zacurila, ali ih je Rodijak zvao djecom pa se tako i odnosio prema njima. Možda zbog toga što ih nije mogao promatrati dok su rasla. Znao je da se sinovi ljute zbog tih noćnih inspekcija, ali Čipa nije mogao odoljeti toj neobičnoj navici. Nakon učestalih kritika, smislio je takav plan da ne pali svjetlo u sobama, već u hodniku s kojeg bi prigušeno svjetlo kroz stakla obasjavalo sobu toliko da se nakon privikavanja od minutu-dvije moglo sasvim lijepo promatrati lica svoje djece, ali ih ne bi uznemirilo ni probudilo. Tako bi Rodijak poput noćne uho-de kriomice obišao sve tri sobe na katu uživajući u promatranju njihovih blaženo mirnih lica i osluškivanju njihova ravnomjernog disanja. Zamijetio je da Grgo spava uvijek na desnom boku tako da zguzva pokrivač oko sebe, pa mu pritom noge uvijek vire ispod pokrivača, dok mu lijeva ruka visi do tepiha. Kod Grge se najmanje zadržavao plašeći se njegova ozbiljna i najčešće neobrijana lica. Jako se svakih nekoliko minuta prevrtao u krevetu mljackajući pritom ustima što je Čipu uveseljavallo. Najviše bi se vreme-

na zadržao u sobi najmlađeg sina Paške promatrajući njegovo crnomanjasto lice i male tek pronikle brčice.

- Nu, dite, a brkato, govorio bi u sebi Rodijak promatrajući svoga Pašku.

Njegova Glorija, kćerka jedinica, bila mu je najprisnija, pa se u njezinoj sobi nije bojao upaliti svjetlo, čak je probuditi uživajući u njezinu pospanom gundanju. Ali se plašio kad bi Glorija zaprijetila da će ga kazati materi.

- Ne, Bogarca ti poljubim, ko će na kraj izaći s onim zmajom, govorio bi Rodijak povlačeći se iz sobe sretan i presretan što ima takvu djecu. Njihove mane niti je vidio niti želio vidjeti, pa je i na Andinu kuknjavu da su neredni, tvrdoglavi, ponekad neposlušni i lijeni, uzvra-

ćao uvijek istom rečenicom:

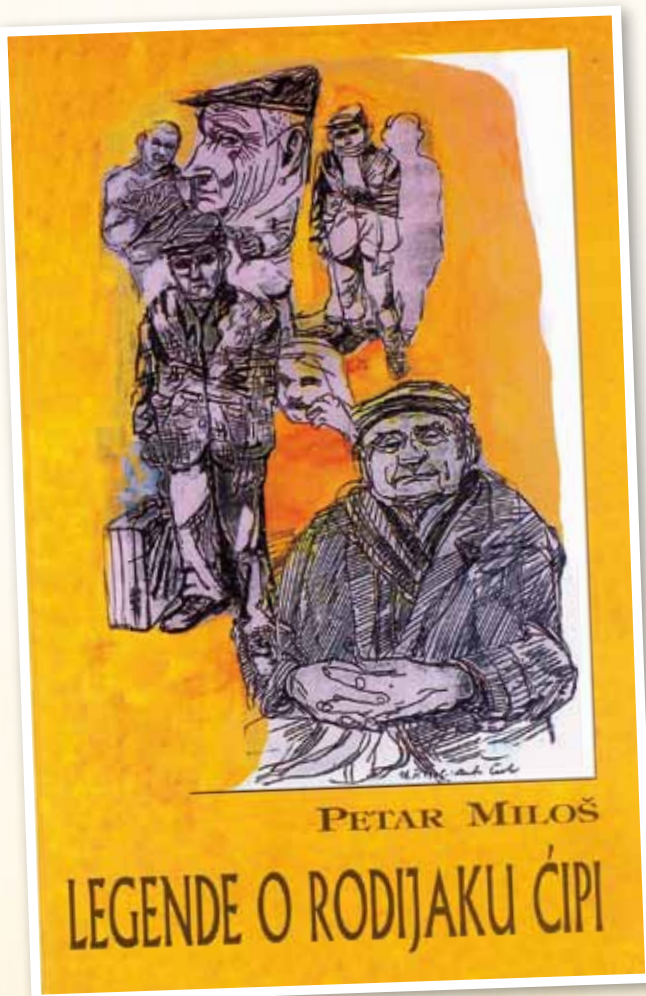
- Šta će mladarija?

A mladarije nije bilo, premda su prvi pijetli zapjevali. Otuda začuđenost i zabrinutost Rodijakova tog jutra. Samo je Glorija blaženo spavala u svom ležaju, no nju nije htio buditi. Ipak je to bila veoma ozbiljna informacija, toliko ozbiljna da se plašio priopćiti je Andi. Još više se zbunio kad je ugledao automobil pred kućom. S kim su i porad čega otišli i ostali do ovih doba, upita se Rodijak dok je silazio stepenicama s namjerom da ipak ženi priopći svoje sumnje. I upravo kad je tiho izustio ženino ime, prolomi se u tiho proljetno jutro silan prasak s tutnjanjem, što je Andu izbacilo iz kreveta.

- Ja zaboravio da će zaratit, Bogarca mu poljubim, udari rukom po čelu Rodijak nakon treće eksplozije i usred Andine kuknjave pomiješane s molitvom. Potom je ustanovio da u kući nema ni jednog od tri kallašnjikova koje je po švercu nabavio dan ranije.

Svih osam kuća koje su se nalazile na istočnoj strani sela bilo je pogođeno taj dan do podne. Neke su se i zapalile. Oni što su ostali u Runjavoj Glavici mogli su vidjeti kako granate s Tanke kose veoma precizno pogađaju kuće, točno po redu. Sve do Zelčinove nove kuće. Naravno, i nju je pogodila granata, ali je ostala čitava, ako ne računamo razbijeni crijep. Pala je zatim druga, treća, četvrta... Većina njih pogodila je cilj, ali je cilj izdržao na veliko veselje Zelčinovo koji je sve promatrao iz stare kamene kuće. Za ubojice s Tanke kose i naredni su dani počinjali s ispaljivanjem granata na Zelčinovu kuću s vjerojatno čuđenjem što se napokon ne sruši.

KRAJ

PREDSTAVLJEN NAJNOVIJI BROJ PANONSKOG LJETOPISA

U organizaciji Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata održana je u Zagrebu književna večer na kojoj je predstavljen 'Panonski ljetopis 2011', nakladnika Panonskog instituta iz južnog Gradišća u Austriji. Riječ je o četverojezičnom zborniku koji izlazi od 1994. godine, a uređuje ga predstojnik Panonskog instituta dr. sc. Robert Hajszan. "Kada je pokrenut, 'Panonski ljetopis' izlazio je dvojezično, na hrvatskom i njemačkom jeziku. Kasnije se sve više pojavljuju i tekstovi na mađarskom i slovenskom jeziku, tako da je u međuvremenu 'Panonski ljetopis' postao četverojezičnjak, a hrvatski tekstovi danas variraju na različitim idiomima, na različitim čakavskim govorima, lokalnim, kajkavskim, tako da se na nekoj hrvatskoj arhaičnoj štokavštini tu sada nalazi cijela jedna lepeza hrvatskih tekstova", rekla je predstavljajući 'Panonski ljetopis' dr. sc. Sanja Vulić s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu te ustvrdila da je on zapravo postao okupljalište svih Hrvata, pa tako i Hrvata iz Bačke i Srijema, odnosno da je Ljetopis dokaz hrvatskoga kulturnog jedinstva domovinske i izvandomovinske Hrvatske. (Zlatko Žužić)

KNJIGA POSVEĆENA PROGNANICIMA I IZBJEGLICAMA U DOMOVINSKOM RATU

"Sve moje izbjeglice" naziv je knjige profesora Adalberta Rebića, bivšeg predstojnika Ureda za prognanike i izbjeglice Vlade RH, u kojoj rasvjetljava događaje tijekom Domovinskog rata te svjedoči o zbrinjavanju prognanih i izbjeglih iz Hrvatske i BiH. Prof. Rebić, kao predstojnik Ureda za prognanike i izbjeglice, bio je duboko uronjen u događaje tijekom Domovinskog rata te ovom knjigom rasvjetljava mnoge nepoznanice tijekom tih ratnih dana. Što knjizi daje posebnu historografsku vrijednost? Posegnuo je za dokumentima koji objašnjavaju uzroke i posljedice pojedinih događaja u Domovinskom ratu, osobito se osvrnuvši na izbjegličku i prognaničku krizu. U prvom dijelu knjige autor opisuje prognaničku i izbjegličku krizu, njezin nastanak, razvoj i posljedice. U drugom dijelu knjige donosi dokumente o planu i provođenju evakuacije Srba iz "Krajine" uoči i nakon oslobodilačke akcije Oluje 1995. godine budući da se i o njima skrbio kao o svojim izbjeglicama. Autor pritom, uz pomoć dokumenata iz tadašnje tzv. Krajine, jasno pokazuje kako je bila riječ o organiziranom pothvatu dirigitiranom iz Beograda. Nakladnik knjige je Novelti Millennium, a urednik Zvonimir Despot.

HERCEGOVAČKO SREDIŠTE VJERSKOGA TURIZMA

Knjiga *Međugorje* autora velečasnoga dr. Andrije Nikića pisana usporedno na hrvatskom, engleskom, njemačkom, talijanskom i francuskom jeziku jednostavan je vodič o tome vjerskom fenomenu koji još uvijek izaziva dvojbe i u javnosti i u crkvi. U knjizi *Međugorje* fra Andrija opisuje ovo poznato hodočasničko mjesto u Hercegovini kao mjesto mira, tišine i molitve, na kojem svatko može osjetiti vjeru, radost i mir. Uz mnoštvo fotografija opisani su i događaji vezani uz prošlu dvadeset i petu

obljetnicu Gospinih ukazanja koji su utjecali ne samo na kršćane-katolike, već i na ljude drugih vjera i religija. Također, u knjizi fra Andrija donosi i Gospine poruke koje su preko kontroverznih vidioca upućivane velikom broju vjernika. Izdavač knjige je Hrvatsko kulturno društvo Napredak, recenzenti su književnik Krešimir Šego i prof. Tihomir Marić. Autor fotografija je Franjo Sušac. Knjiga je svojevrsni suvenir za hodočasnike, kojih je u svijetu oko 300 milijuna.

Sačuvajmo svoje korijene i identitet

“Htio sam ostaviti u naslijeđe nešto što će sadašnje generacije podsjećati na njihove djedove koji su emigrirali u pustoš Argentine i Australije, rudnike Amerike i drugdje”, rekao je autor Edo Merlić

Napisala: **Ana Bedrina**

Snimio: **Domagoj Bedrina**

U Narodnom domu u Buzetu 23. ožujka održana je za ovaj kraj zanimljiva promocija knjige sumještanina Ede Merlića “Stanovništvo i migracije iz sjeverne Istre - Buzeštine”. Mnogobrojni posjetitelji, uglavnom mještani Buzeštine, pokazatelj su kako je istraživanje svog zavičaja, korijena i potvrđivanje vlastitog identiteta uvijek zanimljiva tema. Autor Edo Merlić po struci nije povjesničar, već je iz ljubavi prema zavičaju i s težnjom da se dijelovi povijesti ne zaborave prišao istraživanju iseljavanja iz rodnog zavičaja. Ova njegova knjiga obrađuje razdoblje od 1892. do 1941. godine, gdje je autor obuhvatio važno pitanje iz prošlosti Buzeštine – višestoljetne migracije lokalnog stanovništva, što je dugotrajni proces čije su posljedice vidljive sve do današnjih dana. Uz višegodišnja ispitivanja “od kuće do kuće”, uspio je napraviti zanimljivo i hvaljevrijedno djelo za nova pokoljenja.

Recenzent knjige prof. dr. Slaven

Promotori: Ana Bedrina, Edo Merlić, dr. Slaven Bertoš i dr. Ivan Šverko

Bertoša sa Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli rekao je na promociji ovoga izdavačkog projekta da demografske teme uvijek predstavljaju bitnu komponentu u proučavanju prošlosti nekog kraja. “Hrvatska je država s višestoljetnom iseljeničkom tradicijom: poznato je da su već u novom vijeku dalmatinski i dubrovački mornari i trgovci plovili prema Americi. Masovnije iseljavanje počelo je krajem XIX. stoljeća, ne samo iz Istre i Dalmacije, nego i iz unutrašnjosti Hrvatske. S obzirom na nedostatak rasprava i knjiga, teme o migracijama u historiografiji uvijek su dobrodošle. Doduše, kada je riječ o Istri, treba istaknuti činjenicu da se u posljednjih desetak godina broj radova i monografija koji detaljnije obrađuju ovu problematiku povećao, no ostaje tvrdnja da su demografska pitanja iz prošlosti Buzeštine na jednome mjestu do sada ipak najbolje predstavljena u Merličevoj knjizi”, istaknuo je Bertoša.

Drugi recenzent Merličeve knjige prof. dr. Ivan Šverko istaknuo je kako, iako knjiga nije znanstvena publikacija jer to traži multidisciplinarni pristup,

ipak spada u stručni prikaz tematike iz naslova. U uvodnom dijelu voditeljica pulske podružnice Hrvatske matice iseljenika Ana Bedrina napomenula je da iseljavanja Istrana i Hrvata općenito nisu prestala. “Ponovno imamo veliki val iseljavanja, ali kao da se o tome ne želi pisati ni govoriti. Iseljavaju se mladi i obrazovani ljudi koji su ovoj zemlji dragocjeni i treba ih zadržati, a ne pustiti da idu trbuhom za kruhom. Na razini Hrvatske nema dovoljno brojčanih podataka o iseljavanju, ali prema površnim informacijama iseljavanja se događaju diljem Hrvatske, pa i u Istri”, napomenula je Bedrina.

U završnom dijelu riječ je preuzeo i sam autor Edo Merlić: “U knjigu sam uložio dvije godine napornog rada. Htio sam ostaviti u naslijeđe nešto što će sadašnje generacije podsjećati na njihove djedove koji su prije sedamdeset i više godina emigrirali u pustoš Argentine i Australije, rudnike Amerike i drugdje. Knjiga je napisana sa željom da odseljeni, današnji pa i budući stanovnici Buzeštine sačuvaju svoje korijene i svoj identitet”, rekao je Merlić. ■

ENG Local writer Edo Merlić's book *The Inhabitants and Migrations of Northern Istria—Buzet Region*, of great topical interest for the area, was presented at the Buzet civic centre this March 23.

HRVATSKI MORNARI I POMORCI

Hrvati su narod istaknutih pomoraca. Tako je bilo već u doba hrvatskih vladara i najstarije hrvatske pomorske flote, potom u svim više ili manje teškim stoljećima koja su slijedila, a tako je i danas. Prelistamo li djela hrvatskih pisaca iz 15. i 16.

stoljeća, uvjerit ćemo se kako nerijetko opisuju teme vezane uz more, te da su *mornar* i *mornarica* (ili *mrnar* i *mrnarica*) vrlo česti nazivi. Slavni Splitsanin Marko Marulić, otac hrvatske književnosti, u svojoj *Juditi* spominje *mornare*, a inače *mrnar*, odnosno *mrnarica* nalazimo npr. u Dubrovčana Džore Držića, Mavra Vetranovića, Nikole Najlaševića, Antuna Sasina i dr. U istom je 16. stoljeću i naš prvi značajniji leksikograf, Šibenčanin Faust Vrančić, u svoj rječnik uvrstio naziv *mornar*. Ta riječ označava svakoga člana brodske posade. Od 17. stoljeća u literaturi postupno sve češće susrećemo i riječ *pomorac*, npr. u Ivana Gundulića.

U početku su *mornar* i *pomorac* bile istoznačnice. Sredinom 19. stoljeća, kada se počinje postupno normirati hrvatsko pomorsko nazivlje, još uvijek nije razgraničeno značenje tih dviju riječi, npr. u *Pomorskom rječniku* Jakova Antuna Mikoća, pomorskoga kapetana i profesora na glasovitoj Pomorskoj akademiji u Bakru. Razvitkom pomorskoga nazivlja, kasnije se u hrvatskom jeziku uobičajila riječ *pomorac* koja nema potpuno isto značenje kao *mornar*, pa se riječju *pomorac* naziva samo onaj kojemu je plovidba morem zanimanje (profesija). Doduše, i danas pojedini stručnjaci smatraju kako su te dvije riječi istoznačne.

U dvadesetom pak stoljeću pojedini

Piše: Sanja Vulić

ni hrvatski pisci koji nisu odrasli i odgojeni u primorskim krajevima (npr. Miroslav Krleža, Gustav Krklec), usporedno počinju rabiti riječ *moreplovac*. Jezikoslovac Julije Benešić smatrao je da je *moreplovac* prevedenica iz njemačkoga jezika (prema njem. *Seefahrer*), a jezikoslovac etimolog Petar Skok naveo je da se riječ

moreplovac rabi u Srbiji kao posuđenica iz ruskoga (prema rus. *moreplavanie*). U hrvatskom pomorskom nazivlju nije se rabila i ne rabi se riječ *moreplovac*. S tim se mišljenjem slaže i Vladimir Brodnjak, koji riječ *moreplovac* označuje kao srbizam, odnosno rusizam, premda je svjestan činjenice da su je rabili i pojedini hrvatski pisci. Za razliku od književnih djela u kojima je uvijek moguće rabiti različite stileme, u normiranom hrvatskom književnom jeziku potrebno je promicati riječi koje su sastavim dijelom hrvatskoga pomorskoga nazivlja, a to je riječ *pomorac*, a ne *moreplovac*. Zato je i jezikoslovac Slavko Pavešić u svom *Jezičnom savjetniku s gramatikom* (1971.) naveo kako su "*moreplovac, moreplovstvo* (prema njem. *Seefahrer*) nespretno skovane i nepotrebne riječi uz naše: *pomorac, mornar; pomorstvo*". Zbog toga je i izvršni poznavatelj hrvatskoga pomorskoga nazivlja Radovan Vidović u svoj *Pomorski rječnik* (1984.) uvrstio riječi *mornar* i *pomorac*, ali ne riječ *moreplovac*. Budući da u hrvatskim mjesnim govorima nema riječi *moreplovac*, nema te riječi ni u našim dijalekatnim rječnicima. Protivno takovoj hrvatskoj pisanoj i govornoj tradiciji, hrvatski nam mediji u posljednje vrijeme nameću riječ *moreplovac*. To je još samo jedan u nizu primjera rashvaćivanja hrvatskoga jezika putem medija. ■

'Oda radosti' osvojila turistički Oskar u Berlinu

Na međunarodnom festivalu turističkog filma koji se svake godine održava u Berlinu, promidžbeni film Hrvatske turističke zajednice "Oda radosti" u kategoriji turističkih filmova osvojio je uglednu nagradu turistički Oskar "Das goldene Stadttor". Na natjecanje su bila prijavljena čak 92 filma iz 28 zemalja svijeta. U ime Hrvatske turističke zajednice nagradu je primio v.d. direktora Glavnog ureda Hrvatske turističke zajednice Niko Bulić koji nije krio zadovoljstvo i pri tome naglasio kako je ovaj promotivni film spoj tradicionalnog i suvremenog te dio promidžbene kampanje Hrvatske turističke zajednice pod sloganom "Hrvatska - nova turistička zvijezda Europske unije". Ideju je dala naša poznata čelistica Ana Rucner nakon što je snimka njezine izvedbe "Ode radosti" s Revijskim i Tamburaškim orkestrom HRT-a i ansamblom Lado postigla veliki međunarodni uspjeh. Film ističe našu bogatu kulturnu, povijesnu i prirodnu baštinu te ljepote Hrvatske uz nadahnutu glazbenu naraciju koju vodi čelistica Ana Rucner.

7. šokačka rapsodija u slavljeničkom ozračju

U KD "Vatroslav Lisinski" u Zagrebu, sedmu godinu zaredom održana je Šokačka rapsodija. Kao i prethodnih godina "Lisinski" je bio ispunjen do posljednjeg mjesta zaljubljenicima u odličnu tamburašku glazbu. Od prve Rapsodije, koja je zabilježena kao prvi cjelovečernji koncert tamburaškog orkestra od 100 tamburaša, do ove sedme, na Rapsodiji je svirala "tamburaška reprezentacija". Dvoranom "Lisinski" zazvučale su žice 100-tinjak tamburaša, među kojima je sviralo i 10 tamburašica u čast legendi hrvatske tamburaške glazbe Boži Potočniku. Ovogodišnja Rapsodija održala se u čast 80. obljetnice života i 60. obljetnice umjetničkog rada slavonskoga glazbenog opusa legendarnog Bože Potočnika. U svečanom i slavljeničkom ozračju Rapsodije, u njezinu ovogodišnjem programu, izvedene su tri maestreve skladbe: "Vezovi i jorgovani", "Sunčane ravni" i "Dohvati crvenu trešnju".

- Osjećam se prelijepo, počašćeno, uzbuđeno i nesvakidašnje. Mislim da sam uvijek častio tamburašku umjetnost i tamburu koja je u samim temeljima pučke slavonske kulture. Preljepo je kada čujete njihov zvuk. Tada sam prešretan - rekao je neposredno prije koncerta slavljenik Božo Potočnik.

Uz spomenute Potočnikove skladbe na programu su bile izvedene originalne skladbe, kao i obrade mladih aranžera: Filipa Novosela, Domagoja Vukadina, Marina Bande, Gorana Hlebca, Damira Butkovića, Vice Zirduma, Dalibora Zavode i Krunoslava Dražića. Na Rapsodiji je izveden i splet tradicijskih slavonskih napjeva koje je pripremio izvorsni Marijan Makar, a koji publika ipak najbolje prihvaća.

Uz Hrvatski tamburaški orkestar načinjen od 100 tamburaša, nastupio je i ženski vokalni sastav "Đakovčanke" iz Đakova, ženska vokalna skupina "Druge" iz Osijeka te muška pjevačka skupina "Baće" KUD-a "Josip Šošić" iz Tenja, kao i muška pjevačka skupina "Šokci" udruge "Šokačka grana" iz Osijeka. Uz Božu Potočnika i kao posebnu gošću Marinu Kopri, orkestrom su dirigirali i mladi dirigenti Slaven Batorek i Damir Butković. (Željka Lešić)

Klapski spektakl u Varaždinu oduševio punu Arenu

Klapski spektakl u varaždinskoj Areni zaista je napravio koncert za pamćenje. Pet najpopularnijih hrvatskih klapa u Hrvatskoj: klapa Cambi, Tomislav Bralić i klapa Intrade, klapa Maslina, klapa Kampanel i klapa sv. Juraj – HRM te njihovi gosti - Vinko Coce, Lidija Bačić i Ivana Radovniković, publici su dali najbolje od sebe. Najljepši barokni grad doživio je pravu klapsku euforiju, upravo onakvu kakvu su proteklih godinu dana imali Split (Poljud), Zadar (Višnjik), Rijeka (dvorana Mladosti)... i na kraju i zagrebačka Arena koju su krajem godine do posljednjeg mjesta samostalnim koncertom napunili Tomislav Bralić i klapa Intrade. Iako njima to više nije neobično, članovi klapa nisu krili uzbuđenje, a javila se i poneka trema koju su svi objasnili kao tremom zbog odgovornosti koju osjećaju svaki put prije izlaska na pozornicu. Odgovorni kao i uvijek, svaka klapa uspjela je dići publiku na noge, a naravno, ne trebamo posebno isticati kako je publika konstantnim pozivima na bis još malo htjela zadržati svoje klapske idole na koncertu.

Marka na temu Uskrsa

Hrvatska pošta pustila je 16. ožujka u optjecaj novu prigodnu poštansku marku na temu Uskrsa, s motivom dubrovačke pisanice, a marka vrijedi za plaćanje poštanskih usluga u unutarnjem i međunarodnome poštanskom prometu. Autorica marke je Alenka Lalić, dizajnerica iz Zagreba, a marka je tiskana u nakladi od 100.000 primjeraka te u arcima od 20 maraka. Nominalna vrijednost nove marke je 3,10 kn.

Senzacionalan arheološki nalaz u Vinkovcima

Ministarstvo kulture izvijestilo je da je tijekom zaštitnih arheoloških istraživanja u Vinkovcima pronađen vrijedan nalaz, ostava s luksuznim antičkim srebrnim posuđem koje prema prvim pokazateljima okvirno datira s kraja 4. stoljeća, a koji se sada, pod stalnim nadzorom policije, čuva u trezoru i pod alarmom u Gradskome muzeju Vinkovci. Riječ je o senzacionalnom nalazu koji po vrijednosti pojedinačnih predmeta ne može biti usporediv sa Seusovim blagom, ali koji je po broju predmeta, njih više od pedeset, puno veći, ustvrdio je Zlatko Uzelac, pomoćnik ministrice kulture na konferenciji za novinare.

'Ah, ti kućanski poslovi!'

"Ah, ti kućanski poslovi" gostujuća je izložba Muzeja Slavonije Osijek, koja je postavljena u Muzeju grada Zagreba. Sa tristotinjak izložaka iz tri muzejska odjela (Tehničkog odjela, Odjela umjetničkog obrta i Odjela hemeroteke), u vremenskom rasponu od kraja 19. stoljeća do sedamdesetih godina 20. stoljeća, autorice su se dotaknule svezvremenskih kućanskih poslova te neizostavnih kućanskih pomagala koji su ih pod utjecajem društva i ponajprije tehnike i novih tehnologija postupno racionalizirali. Izložba započinje kuhinjom, kao zasigurno najvažnijom prostorijom doma, mjestom okupljanja svih članova obitelji, mjestom boravka i obavljanja najvećeg dijela i najraznovrsnijih kućanskih poslova.

Izložba pisanica ispred katedrale

U povodu najvećega katoličkog blagdana, Uskrsa, Turistička zajednica grada Zagreba i ove godine priredila je prigodnu izložbu velikih uskrsnih pisanica pod nazivom "Pisanice u srcu". Izložba je postavljena u suradnji s Turističkom zajednicom Koprivničko-križevačke županije ispred zagrebačke katedrale. Velike pisanice, koje su simbol ljubavi i radosti Uskrsa, uz mnogobrojne Zagrepčane zacijelo će i ove godine oduševiti i mnoge turiste. Ove godine pisanice dolaze iz: Kloštra Podravskog (Udruga "Kloštraska paleta"), Đurđevca, Molva, Hlebina (Udruga hlebinskih slikara i kipara) te Podravkine Udruge naivnih umjetnika. Jaja su izrađena od pleksiglasa, visoka su 2,05 metara, a široka 1,5 m i zajedno s postoljem svako teži 120 kg.

'Regoč' u Trešnji

Predstava "Regoč", koja se odnedavno prikazuje u kazalištu Trešnja, djeci nudi kompleksnu priču o zajedništvu i izgubljenom djetinjstvu, priču o prijateljstvu male vile Kosjenke i diva Regoča koji je, za ovu priliku, predstavljen tehnikom kazališta sjena. "Lud si ti, Regoču, zaista si lud što ovdje živiš i život svoj baviš brojeći pusto legensko kamenje. Hajdemo, Regoču, da vidiš krasote po svijetu i da sebi nađeš vrednijeg posla", jednom davno Kosjenka je rekla Regoču. Na sceni kazališta Trešnja, u režiji Dore Ruždjak Podolski, Kosjenka će ponoviti svoj poziv. Na Regočevim ramenima povest će nas na putovanje na koje smo zaboravili otići.

'Noćni brodovi' Igora Mirkovića

Glumački par Ana Karić i Radko Polič, kao 70-godišnji tinejdžeri u bijegu, glavne su zvijezde dugo očekivanoga igranog filma prvijenaca Igora Mirkovića. 'Noćni brodovi' u kinodistribuciju krenuli su sredinom ožujka. Zadnja ljubav jednaka je kao prva, neočekivana, začuđujuća i nespretna. Stotinu je priča o prvoj ljubavi, ovo je priča o zadnjoj. O romansi koju nitko nije očekivao i nikada se ne bi dogodila da Helena i Jakov nisu skočili preko ograde balkona i kao sedamdesetogodišnji tinejdžeri pobjegli u noć.

Ljetna škola hrvatskoga folklora

Hrvatska matica iseljenika poziva sve zaljubljenike u hrvatski folklor, plesače i svirače, na tradicionalnu LJETNU ŠKOLU HRVATSKOGA FOLKLORA koja će se od 16. – 25. kolovoza 2012. održavati u hotelu "Biograd" u Biogradu na moru.

Ovoga će se ljeta podučavati folklorni plesovi, pjesme, narodne nošnje i glazbala HRVATSKOGA DINARSKOGA PODRUČJA. Voditelj je prof. Andrija Ivančan.

Nudimo tri grupe predavanja:

1. FOLKLORNI PLES
2. SVIRANJE TAMBURA
3. SVIRANJE HRVATSKIH TRADICIJSKIH GLAZBALA

SMJEŠTAJ:

u hotelu "Biograd" cijena punog pansiona po danu i osobi (s uključenom boravišnom pristojbom) iznosi 232,00 KN u dvokrevetnim i trokrevetnim sobama.

ŠKOLARINA:

80 EURO po osobi

PRIJAVE:

potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije do 1. srpnja 2012. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika.

X. Radionica narodnih nošnji "Hrvatska etnoriznica"

Hrvatska matica iseljenika poziva na sudjelovanje u desetoj, jubilarnoj *Hrvatskoj etnoriznici*, radionici za izradu hrvatskih narodnih nošnji koja će se od 24. srpnja do 2. kolovoza 2012. godine održavati u Klesarskoj školi u Pučišćima na otoku Braču.

Ovaj je program namijenjen je svima koje zanimaju hrvatske narodne nošnje, njihova izrada, održavanje i primjena u folklornim društvima, osobama koje žele same izrađivati narodne nošnje ili jednostavno uživaju u ručnome radu i žele proširiti svoja znanja.

Podučavat će se tkanje, krojenje, šivanje, sve vrste vezova, aplikacija i ukrašavanja, rekonstrukcija te izrada i održavanje narodnih nošnji. Također, planiraju se i posebni sadržaji: izrada paške i lepoglavske čipke, izrada čipke tehnikom *čunčanja*, zlatovez, te poduka u *necanju*. Ove godine nudimo i novost: poduku u izradi aplikacija kožom. Voditelj Radionice i autor programa je prof. Josip Forjan.

Radionica je organizirana u dvije radne grupe:

1. Početna
2. Napredna

SMJEŠTAJ:

Klesarska škola, Pučišća, otok Brač. Cijena punog pansiona po osobi dnevno iznosi 230 KN plus boravišna pristojba

ŠKOLARINA:

80 EURO po osobi

PRIJAVE:

potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije do 15. lipnja 2012. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika.

Prijavni listić i sve dodatne informacije možete zatražiti na adresi:

Hrvatska matica iseljenika

/prof. Srebrenka Šeravić, voditeljica Odjela za kulturu/

10000 Zagreb

Trg Stjepana Radića 3

Tel. 01/61 15 116

Fax. 01/6111 522

www.matis.hr

e-mail: folklor@matiss.hr

BRONCA ZA KLJAKOVIĆ-GAŠPIĆA

Hrvatski jedriličar Ivan Kljaković-Gašpić osvojio je brončanu medalju na Europskom prvenstvu klase Finn koje je održano u talijanskom Scarlinu. Ovo je bila šesta godina zaredom u kojoj se 28-godišnji član splitskog Labuda uspinjao na pobjednička postolja klase Finn, u kojoj nakon dva srebra, dva zlata i još jednog srebra sada ima i brončanu medalju. U finalnom plovu pet prvoplasiranih kormilara do zadnjeg okreta se uz lagani i nestabilni vjetar borilo za medalje, zlatnu je osvojio Grk Ionnas Mitakis, dok je srebro pripalo Slovencu Vasiliju Žbogar. Ivan Kljaković-Gašpić nastupio je na Olimpijskim igrama u Pekingu gdje je osvojio osmo mjesto, a već je izborio plasman na Olimpijske igre u Londonu na kojima će biti jedan od kandidata za odličje.

RUKOMETAŠICE OSIGURALE NASTUP NA EURU

Hrvatske rukometašice slavile su u susretu 4. kola 6. kvalifikacijske skupine EP 2012 u Aarhusu protiv Danske s 31 : 27 (20 : 12), te tako osigurale nastup na EURU ove godine u Nizozemskoj. Hrvatska je nakon pobjede u Rijeci (21 : 19) i u gostima svladala Dansku, jednu od najjačih selekcija svijeta, te ubilježila četvrti trijumf u isto toliko utakmica. Hrvatska je pobjedu izborila sjajnom igrom u prvom poluvremenu (20 : 12), a najviše zgoditaka zabile su Penezić i Tatari po sedam, te Zebić pet, dok je vratarka Jelčić obranila 12 šuteva. Iza branice Vladimira Canjuge prije toga su slavile kod kuće protiv Italije (40 : 15), te u gostima protiv Slovačke (34 : 23).

KOSTELIĆ SLALOMSKI GLOBUS MORAO PREPUSTITI MYHRERU

Šok u Schladmingu! Ivica Kostelić ostao je bez slalomskoga Globusa. Vodio je cijele sezone. Od prvog slaloma u Lake Louiseu, da bi svoju prednost ispustio na završnici. U dramatičnom finalu ostao je bez bodova. Najveći konkurent Marcel Hirscher izletio je u prvoj vožnji i ponuđeno je objeručke prihvatio Andre Myhrer. Šveđanin je sa 100 novih bodova nadoknadio Kostelićevo prednost i neočekivano trijumfirao u konačnici. "Ne sjećam se kad je Ivica zadnji put pao u slalomu", vrtio je glavom njegov otac i trener Ante. Valjda će sljedeće sezone biti bolje. Zdravlje je u "bijelom cirkusu" prvi preduvjet za napad na Veliki globus. Ivica, naravno, ima kvalitetu. Još kad bi i skije bile nešto bolje za brze discipline...

HOKEJAŠI MEDVEŠČAKA ZAUSTAVLJENI U POLUFINALU

Medveščakova najbolja sezona u Ebenu stala je u polufinalu. KAC je jednostavno bio prejak, momčad iz Klagenfurta je s 4-1 u pobjedama stigla do finala. U petoj utakmici Austrijanci su u Ledenoj dvorani slavili s 2-5 i prošli u finale s Linzom. Black Wingsi su također s 4-1 izbacili Olimpiju. Hrvatski predstavnik u regionalnoj EBEL ligi u hokeju na ledu, Medveščak, zauzeo je 12. mjesto u Europi po gledanosti domaćih utakmica u ovoj sezoni, objavio je Međunarodni savez u hokeju na ledu. Medveščak je ove sezone na domaćim utakmicama prosječno gledalo 8.835 gledatelja zahvaljujući tome što je čak sedam puta rasprodao Arenu u koju stane 15.000 posjetitelja. Većinu svojih utakmica 'medvjedi' su odigrali u Domu sportova koji za hokejaške utakmice ima kapacitet od 6.000 gledatelja.

PREKRASNA HRVATSKA OKOM FOTOGRAFA ŽUMBERAK I SAMOBORSKO GORJE

Snimio: Filip Lučin (više fotografija prekrasne Hrvatske pogledajte na www.filiplucin.com)

Brdsko područje jugozapadno od Zagreba i zapadno od Samobora proglašeno je 1999. godine parkom prirode. Na zapadnom, slabo naseljenom kraju gorja uz granicu sa Slovenijom je i najviši vrh Sveta Gera, visok 1.178 m. Na istočnom, samoborskom kraju je Japetić, visok 879 m. Južni dio gušće je naseljen te se tu stanovništvo bavi poljoprivredom, a najviše ima vinograda na blagim terasama koje se protežu sve do Jastrebarskoga. Žumberak je ispresijecan planinskim potocima, a poznata su i dva termalna vrela, Šmidhenovo na sjeveroistoku te Svetojansko na jugu. Zanimljivo je da su u dolini potoka Ludvića nađeni tragovi zlata u kremenu, no količine su nedostadne za iskorištavanje. Samoborsko gorje ima vrlo staru tradiciju planinarstva. Već 1875. organiziran je prvi planinarski izlet na Oštrc i Plešivcu. Planinarstvo je i danas vrlo razvijeno na Žumberku zahvaljujući mnogobrojnim označenim stazama i planinarskim kućama.

